

Strategia Rozwoju Gminy Szepietowo do roku 2030

„Gmina Szepietowo 2030”

Projekt

2022

Strategia Rozwoju Gminy Szepietowo do roku 2030

„Gmina Szepietowo 2030”

Opracowanie:

Idenea Consulting sp. z o.o.
ul. M. C. Skłodowskiej 3/63
15-094 Białystok

www.idenea.pl

Zespół autorów:

Norbert Brzostowski – kierownik
Agnieszka Brzostowska
Konrad Czemko

Spis treści

Spis treści	3
Wstęp.....	5
1. Wnioski z diagnozy	7
1.1. Wymiar środowiskowy, infrastrukturalny i przestrzenny	7
1.1.1. Położenie	7
1.1.2. Środowisko	9
1.1.3. Sieci techniczne	12
1.1.4. Zagospodarowanie przestrzenne	14
1.2. Wymiar gospodarczy	19
1.2.1. Rolnictwo	19
1.2.2. Działalność gospodarcza	20
1.2.3. Rynek pracy.....	23
1.3. Wymiar społeczny	25
1.3.1. Demografia.....	25
1.3.2. Edukacja	29
1.3.3. Aktywność społeczna, kultura, sport i rozrywka	30
1.3.4. Ochrona zdrowia, opieka społeczna i bezpieczeństwo	34
1.4. Budżet gminy.....	37
1.5. Wyniki badań ilościowych	39
2. Misja, wizja i cele strategiczne.....	47
2.1. Misja i wizja	47
2.2. Cele strategiczne i kierunki działań.....	48
3. Opis kierunków działań.....	51
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	65
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	65
4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	76
5. Obszary strategicznej interwencji	78
5.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa	78
5.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy	79

6. Zgodność ze strategią rozwoju kraju i województwa oraz ze strategią rozwoju ponadlokalnego	80
7. System realizacji	83
7.1. Zasady realizacji	83
7.2. System wdrażania	83
7.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, monitoring i ewaluacja.....	85
7.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	93
8. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	97
8.1. Ramy finansowe	97
8.2. Źródła finansowania	98
9. Spis rysunków i tabel	100

Wstęp

Dokument przygotowano pod kątem zakresu oraz trybu opracowania i konsultacji zgodnie z zapisami następujących aktów prawnych:

- Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057),
- Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834),
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247).

Prace nad Strategią poprzedziło sporządzenie diagnozy, która została opracowana zgodnie z art. 10a.1 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) i zawiera charakterystykę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych.

Badania i analizy objęły szeroki obszar zagadnień oraz liczne źródła danych. Strategia została opracowana na podstawie czterech grup źródeł danych.

1. Dane wtórne: ogólnodostępne dane statystyczne, dostarczone przez gminę, informacje i dokumenty o charakterze strategicznym, analitycznym. Podstawowymi kryteriami ich doboru były: merytoryczny związek z problematyką diagnozy, wiarygodność zawartych danych i wniosków.

2. Bazy danych:

- Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL). Baza danych Związku Miast Polskich: www.gminy.monitorrozwaju.pl, www.analizy.monitorrozwaju.pl.
- BDL GUS.
- inne.

3. Wyniki ilościowych badań społecznych udostępnione przez gminę w ramach projektu „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” (badania przeprowadzono w I kw. 2021 roku):

- Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży, zwane dalej „Badaniami młodzieży”. Badania objęły 21 uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych z terenu gminy.
- Badanie opinii mieszkańców gminy, zwane dalej „Badaniami mieszkańców”. W badaniu wzięło udział 57 mieszkańców obszaru gminy.
- Badanie opinii lokalnych liderów, zwane dalej „Badaniami liderów”. Badania były skierowane do czterech kategorii liderów lokalnych: lider administracji, lider

gospodarki, lider sektora społecznego, lider opinii. W badaniu wzięło udział 7 liderów z terenu gminy.

4. Badania ankietowe mieszkańców gminy – na specjalnie przygotowanym formularzu mieszkańcy mogli drogą elektroniczną, zwykłą pocztą lub osobiście przekazać swoje pomysły na rozwój gminy, w tym konkretne projekty miękkie lub inwestycyjne. Badania przeprowadzono na przełomie sierpnia i września 2021 roku.

5. Badania jakościowe: spotkania i warsztaty kluczowych osób odpowiedzialnych w gminie za planowanie strategiczne. W miesiącach lipiec – listopad 2021 przeprowadzono kilka takich spotkań.

Dane zaprezentowano w układzie dynamicznym oraz porównawczym. Do porównania przyjęto gminy: Stawiski, Czyżew, Szczuczyn i Dąbrowa Białostocka. Tam gdzie uznano za uzasadnione i były dostępne dane, zaprezentowano także tło powiatowe, regionalne i krajowe.

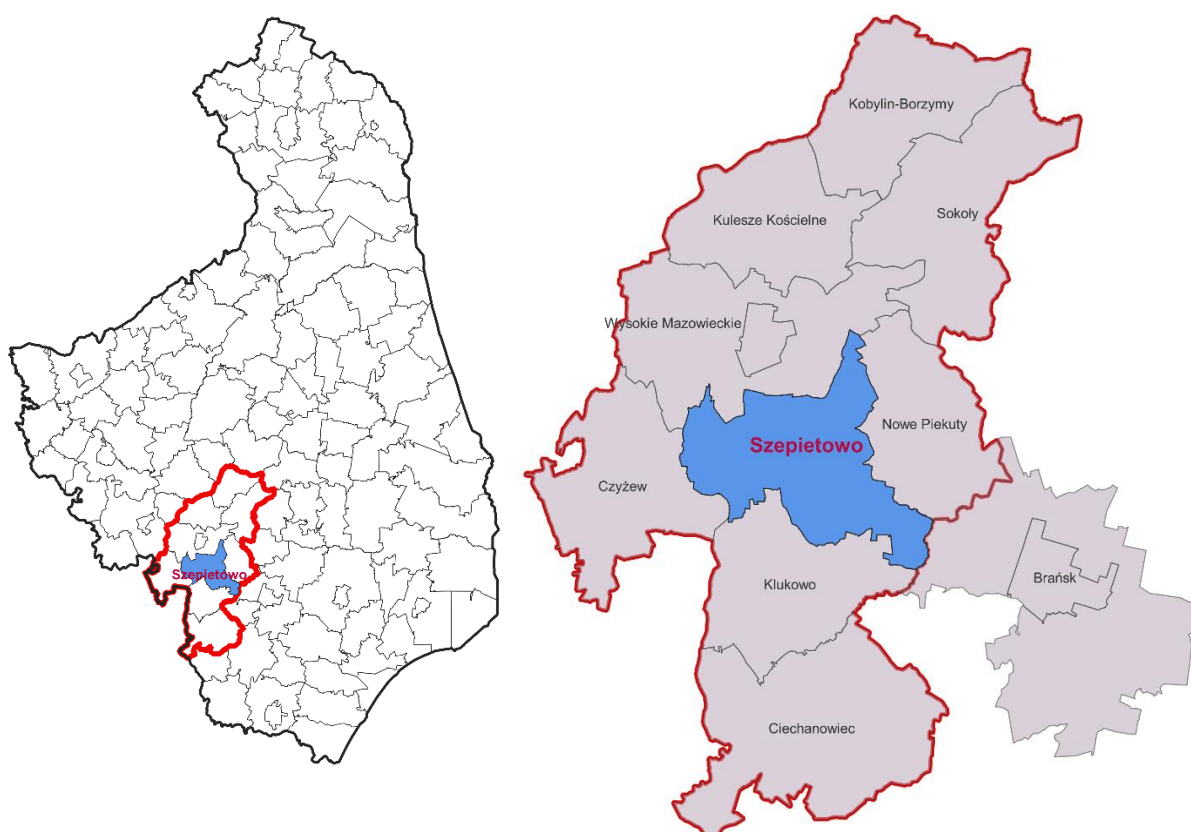
1. Wnioski z diagnozy

1.1. Wymiar środowiskowy, infrastrukturalny i przestrzenny

1.1.1. Położenie

Gmina Szepietowo położona jest w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego. Teren gminy to rozległa równina w większości pokryta użytkami rolnymi (ok. 74% powierzchni gminy). Lasy stanowią ok. 17,3% powierzchni. Na obszarze gminy płyną liczne ciek wodne zasilające rzeki Nurzec i Brok.

Rysunek 1. Położenie gminy

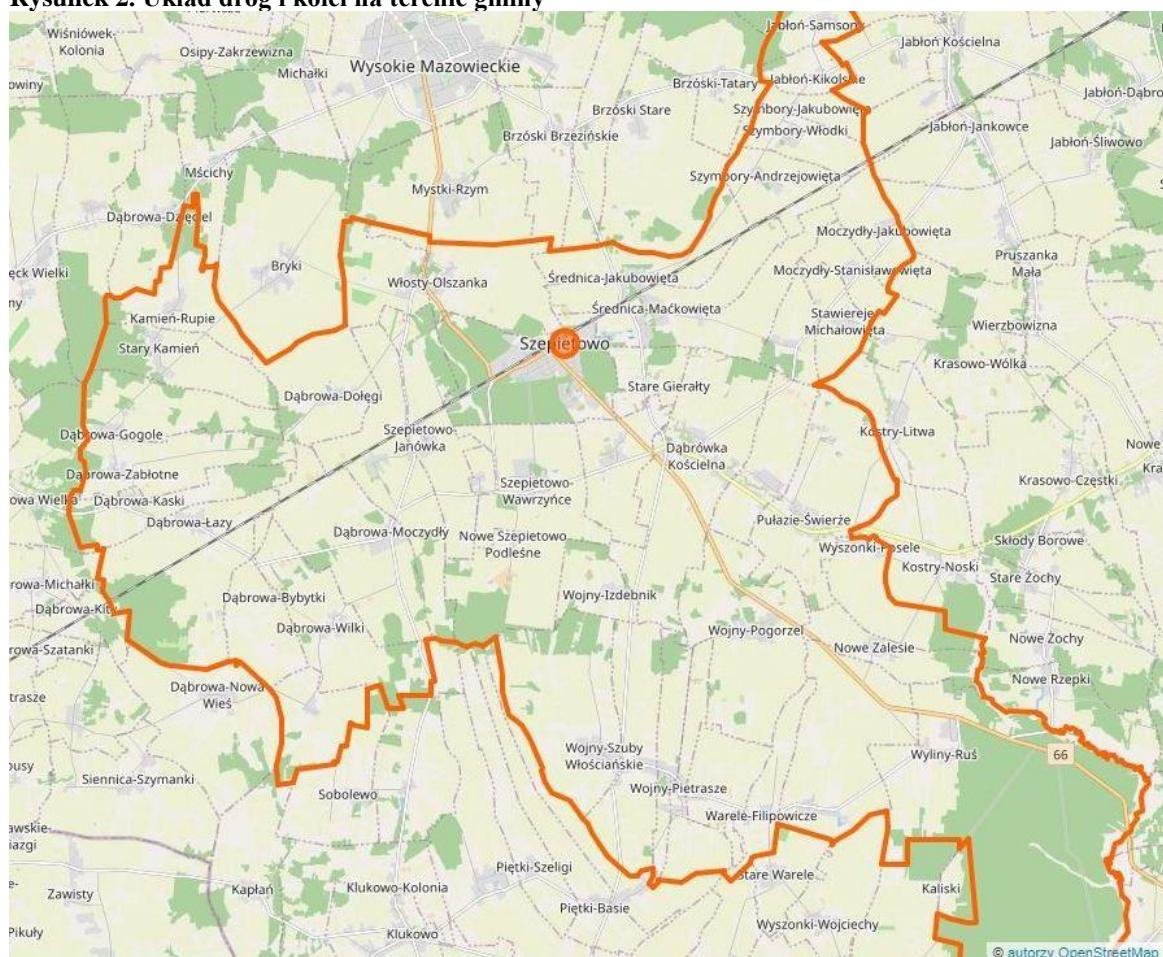

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap.org.

Gmina Szepietowo należy do powiatu wysokomazowieckiego. Gmina ma powierzchnię ok. 152 km² i zamieszkuje ją ok. 7,0 tys. osób. Gęstość zaludnienia wynosi ok. 46 os./km² i jest ona mniejsza od średniej gęstości zaludnienia w województwie podlaskim wynoszącej 58 osób/km², zaś nieznacznie większa od średniej gęstości zaludnienia w powiecie wynoszącej w tym przypadku 44 os./km². Gmina Szepietowo należy jednak do najgęściej zaludnionych gmin wiejskich w województwie. Sieć osadniczą w gminie tworzy 48 sołectw. Charakterystyczne dla gminy Szepietowo jest nazewnictwo tutejszych wsi: dwuczłonowe, pochodzące od nazw okolic szlacheckich, tożsamych z przydomkami szlachty zaściankowej.

Gmina położona jest wzdłuż drogi krajowej nr 66 Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Połowce / Pahranicznaja (Białoruś). Długość drogi na terenie gminy wynosi ok. 18,9 km. W układzie dróg krajowych, droga nr 66 stanowi połączenie o charakterze uzupełniającym, zapewniającym spójność sieci, w szczególności łącząc drogi S8 i DK19 oraz zapewniając powiązania wewnętrzne i zewnętrzne południowej części województwa podlaskiego, w tym z Białorusią. Zarządcą jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Białymstoku. DK66 jest modernizowana z niewielką korektą dawnego przebiegu i w ścisłym powiązaniu z przebudową trasy kolejowej Rail Baltica.

Rysunek 2. Układ dróg i kolei na terenie gminy

Źródło: OpenStreetMap.org

Linia kolejowa Warszawa – Białystok stanowi fragment Rail Baltica, linii kolejowej będącej elementem transeuropejskiego korytarza transportowego, łączącego torem normalnym Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki. Planowana Rail Baltica w Polsce to 374 km trasy kolejowej. Pociągi będą mogły jeździć tą trasą z prędkością 200 km/h. Trasa stanowi jeden z priorytetowych projektów Trans-European Transport Networks (Sieci Transeuropejskiej TEN-T). Trasa ma duże znaczenie gospodarcze dla rozwoju gminy.

1.1.2. Środowisko

Gmina Szepietowo ma charakter typowo rolniczy. Jej całkowita powierzchnia wynosi 15 912 ha, z tego:

- użytki rolne ogółem: 11 802 ha (74,0% powierzchni), z czego: grunty orne: 9 828 ha (61,7% powierzchni), łąki: 1 160 ha (7,3% powierzchni), pastwiska: 792 ha (4,9% powierzchni), sady: 22 ha (0,1% powierzchni),
- lasy: 2 760 ha (17,3% powierzchni),
- grunty pozostałe, tj. tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody, itp.: 1 350 ha (8,7% powierzchni).

Największe tereny leśne znajdują się w południowo-wschodniej części gminy w okolicy wsi Wyliny-Ruś. Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Szepietowo zmienia się. Sukcesywnie zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych. Obniża się również powierzchnia gruntów ornyczych, a na podobnym poziomie utrzymuje się powierzchnia użytków zielonych (łąk i pastwisk). W ostatnich latach na gruntach ornyczych zwiększyła się powierzchnia upraw kukurydzy na paszę oraz mieszanek traw z roślinami motylkowymi. Tendencje te są bardzo korzystne z punktu widzenia ochrony przyrody i krajobrazu oraz poprawy stosunków wodnych. Powierzchnia lasów nieznacznie się zwiększa.

Gmina Szepietowo charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów glebowych pszennych dobrych lub pszenno-żytnich (gleby brunatne i czarne ziemie). Gleby z klasy V i VI, z uwagi na dużo mniejszą przydatność do celów rolniczych powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane na cele nierolnicze, w tym zalesienia.

Teren gminy znajduje się w północnej części regionu klimatycznego mazowiecko-podlaskiego, o przewadze wpływów kontynentalnych, co ma odzwierciedlenie w średniej miesięcznej temperaturze minimalnej przy powierzchni gruntu, która w miesiącach listopad – kwiecień jest zazwyczaj niższa niż 0°C. Ujemne temperatury są szczególnie niebezpieczne dla wzrostu upraw w miesiącach wiosennych (marzec – kwiecień).

Biorąc pod uwagę fakt, iż gmina Szepietowo jest gminą rolniczą i nie ma silnie rozwiniętego przemysłu na jej terenie utrzymuje się korzystna sytuacja w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Pewne zanieczyszczenia pochodzą z ruchu samochodowego oraz zimą z palenisk domowych opalanych węglem.

Obszar gminy odwadniany jest przez kilkadziesiąt małych cieków wodnych, rowy melioracyjne i uregulowaną rzekę Mień odprowadzającą wody do Nurca i Broku (dorzeczy Bugu). Na terenie gminy nie ma zbiorników naturalnych. Istniejące zbiorniki to kilkanaście stawów (glinianki), sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe, torfianki.

Największym zagrożeniem dla ludzi i środowiska przyrodniczego jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gleb. Głównym źródłem degradacji są niewłaściwie stosowane nawozy mineralne i organiczne, a także nieoczyszczone ścieki komunalne, które stwarzają również zagrożenie sanitarno-epidemiologiczne.

Wody podziemne zalegają płytko, nierzadko 0,5-1,0 m p.p.t., a w zimowo-wiosennej porze roku na powierzchni terenu. Wynikiem płytkiego pierwszego poziomu wodonośnego jest duża ilość stawów i sadzawek. Zasobność wód w utworach czwartorzędowych jest niska. Teren gminy należy do obszarów o okresowym deficycie wody dla potrzeb rolnictwa. Wody hydrotermalne zalegają bardzo głęboko, np. wody o temperaturze 50°C na głębokości ok. 2500 m p.p.t.

Surowce mineralne obejmują surowce budowlane w postaci żwirów, piasków i pospółek eksploatowanych na niewielką skalę w okolicach kilku miejscowości. Wyeksploatowane miejsca po wyrobiskowe mogą wymagać rekultywacji, w tym wykorzystania na cele rekreacyjne.

Na terenie gminy Szepietowo 282 ha lasów posiada status lasów ochronnych. Wchodzą one w skład kompleksów leśnych w pobliżu Szepietowa, Stawierej i Wylin-Rusi. Nie ma natomiast obszarów i ciągów przyrodniczych (ekologicznych) o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym podlegających ochronie prawnej. Poza granicami gminy, stosunkowo niedaleko od niej są położone korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym:

- dolina dolnej Biebrzy – Biebrzański PN (odległość ok. 30 km),
- dolina górnej Narwi – Narwiański PN (odległość do granic parku 20 km),
- dolina Bugu – rezerwat przyrody Koryciny (odległość 12 km).

Na terenie gminy znajdują się trzy ciekawe z punktu widzenia przyrodniczego rejony.

Dolina rzeki Mień na odcinku Średnica-Pawłowięta – Mień jest to teren o charakterze naturalnym lub pół naturalnym (lasy, zarośla, kośne łąki, pastwiska, ziołorośla, mokradła) ma szerokość 20-300 m. Zbiorniki wodne, olsy i zarośla z szuwarami są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt. Rzeka łączy się z doliną Nurca.

Kompleks stawów (glinianek) koło Szepietowa – zlokalizowana jest tu zdecydowana większość stanowisk roślin chronionych i pomników przyrody.

Kompleks leśny Wyliny to ostoja rzadkich gatunków dobrze izolowana od wpływów człowieka, gdzie stwierdzono występowanie 15 gatunków chronionych roślin naczyniowych i kilkunastu gatunków chronionych porostów oraz kilka siedlisk podlegających ochronie. Fragment jest przewidziany do ochrony jako rezerwat przyrody.

Przez kompleks leśny Wyliny oraz wzdłuż rzeki Mień przebiega uzupełniający korytarz ekologiczny: Dolina Górnej Narwi – Dolina Rzeki Nurzec.

Atrakcyjnie przyrodnicze tereny są narażone na degradację i zanieczyszczenia związane głównie z zanieczyszczeniami komunalnymi (emisja, odpady, ścieki) oraz z rolnictwem – stosowanie nawozów i chemicznych środków ochrony roślin oraz zanieczyszczenia gnojowicą.

Zgodnie z Uchwałą nr XXXIV/240/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 26 października 2010 w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego utworzono zespół przyrodniczo-krajobrazowy pn. „Park krajobrazowy w Szepietowie-Wawrzyńcach”. Ochroną prawną został objęty teren parku dworskiego, który jest częścią dawnego założenia dworsko-ogrodowego otaczającego siedzibę właściciela majątku. Szczególnym celem ochrony zespołu jest zachowanie naturalnego i kulturowego krajobrazu oraz drzewostanu z dużą ilością starodrzewu, głównie dębów i grabów.

Na terenie Gminy Szepietowo nie występują inne formy ochrony przyrody.

Krajobraz gminy stanowi cenny układ kulturowo-przyrodniczy. Ujawnia się on przez harmonijne usytuowanie siedlisk zabudowy wiejskiej, rozłogów pól wśród naturalnych zadrzewień, kompleksów leśnych przy naturalnych ciekach. Większość wsi charakteryzuje się jednorodnym układem i czytelną kompozycją, jak również w dużej mierze przetrwaniem substancji materialnej o walorach kulturowych lub zabytkowych. Krajobraz kulturowy wsi, przedstawia się jako typowy układ przestrzenny „okolic” drobnoszlacheckich. Wsie mają najczęściej formy przysiółków ulicowych, o raczej skupionej zabudowie zagrodowej lub grup budynków. Budynki ustawione kalenicowo do drogi stanowią formę przeważającą.

Odpady komunalne są odbierane od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w gminie przez specjalistyczne firmy, które realizują takie usługi zgodnie z wynikami postępowań przetargowych.

W gminie Szepietowo poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych w 2020 roku wyniósł 48,69%. Poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w gminie Szepietowo w 2020 roku wyniósł 28,81%. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 100%.

Gospodarka odpadami generuje coraz większe koszty i problemy organizacyjne. Gmina Szepietowo stara się prowadzić racjonalną gospodarkę odpadami i planuje podnosić poziom recyklingu i zagospodarowania odpadów we własnym zakresie, tak aby ograniczać koszty usług zewnętrznych. Istotnym elementem jest także poprawiająca się, ale cały czas pozostająca na niezadowalającym poziomie, świadomość ekologiczna mieszkańców.

1.1.3. Sieci techniczne

Wodociągi i kanalizacja

Gmina Szepietowo jest zwodociągowana w 99%. Na dzień 31.12.2020 r. do sieci wodociągowej było podłączonych 1885 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Sieć wodociągowa składa się z 6 wodociągów grupowych zasilanych z 6 stacji uzdatniania wody: SUW Szepietowo, SUW Średnica, SUW Dąbrówka Kościelna, SUW Wojny-Krupy, SUW Szepietowo Nowe Podleśne, SUW Bryki (gm. Wysokie Mazowieckie). Planowana jest modernizacja SUW w Szepietowie i SUW w Średnicy.

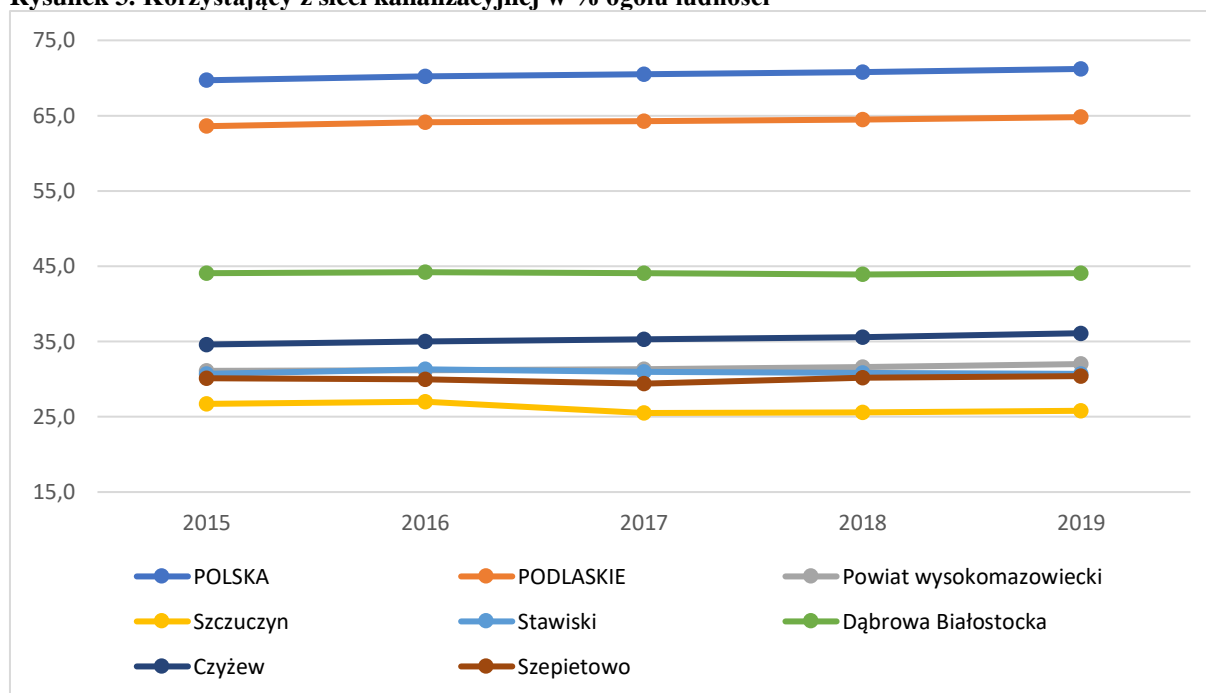
Gmina Szepietowo posiada gminną biologiczną oczyszczalnię ścieków komunalnych typu SBR BIOVAC. Projektowa wydajność oczyszczalni ścieków jest przewidziana do obsługi ok. 2 660 mieszkańców.

W roku 2019 sieć kanalizacyjna obejmowała 30,4% mieszkańców gminy, z sieci korzystało 2095 osób z których 75% to mieszkańcy miasta Szepietowo. Do oczyszczalni ścieki dopływają siecią kanalizacji sanitarnej o długości ok. 17,2 km za pośrednictwem ok. 549 szt. przyłączy kanalizacyjnych z Szepietowa i Szepietowa–Wawrzyńców. Oczyszczalnia obsługuje głównie wyznaczoną wg KPOŚK aglomerację, w skład której wchodzi większość miasta Szepietowo oraz część miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce. Teren aglomeracji zamieszkiwany jest przez ok. 2,5 tys. mieszkańców. W przypadku planowanych podłączeń nowych odbiorców wymagana jest modernizacja oczyszczalni ścieków.

Nieruchomości z terenów wiejskich gminy Szepietowo w większości gromadzą ścieki w szambach. Ich stan techniczny wymaga kontroli. Zbiorniki nieszczelne mogą powodować zanieczyszczenie wód gruntowych. Procentowy udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie Szepietowo (30,4%) jest znacznie poniżej średnich dla kraju (71,2%) i województwa podlaskiego (64,8%). Na tle wybranej grupy porównawczej udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej jest porównywalny.

Rysunek 3. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

Sieć energetyczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną gminy Szepietowo opiera się na systemie sieci 15 kV. Operatorem sieci energetycznej na terenie gminy jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Białymstoku. Ważną rolę pełni również Posterunek Energetyczny w Wysokiem Mazowieckiem.

Na terenie gminy Szepietowo występują podłączone do sieci energetycznej źródła OZE: dwie turbiny wiatrowe (o mocy 0,8 MW i 2 MW) oraz biogazownia. Gmina planuje dalszy rozwój OZE w szczególności małych wiatraków oraz biogazowni.

Sieć ciepła

Lokalne sieci ciepłownicze występują przy Spółdzielni Mieszkaniowej oraz Wspólnocie Mieszkaniowej. Spółdzielnia składa się z 4 budynków wielorodzinnych. Wspólnota Mieszkaniowa składająca się z 6 budynków wielorodzinnych znajduje się w miejscowości Szepietowo–Wawrzyńce.

Wszystkie pozostałe budynki zarówno znajdujące się pod zarządem gminy, budynki mieszkalne oraz budynki przeznaczone pod działalność gospodarczą ogrzewane są za pomocą indywidualnych źródeł ciepła. W głównej mierze ogrzewanie realizowane jest poprzez kotły opalane węglem oraz drewnem. Jedynie niektóre z budynków gminnych ogrzewane są za pomocą kotłów olejowych lub OZE.

Do produkcji ciepła coraz częściej jest wykorzystywany gaz, duża część gminy została zgazyfikowana w ostatnich latach.

Przeważająca liczba mieszkańców do celów ogrzewania użytkuje piece centralnego ogrzewania, następnie piece indywidualne z centralnym układem grzewczym (kocioł w pomieszczeniu wraz z grzejnikami). Zdarza się, że są jeszcze eksploatowane piece kaflowe.

Tabela 1. Sieć gazowa w gminie Szepietowo

Sieć gazowa	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019	2020
długość czynnej sieci ogółem	m	2 500	2 500	1 740	1 377	5 691	20 650
długość czynnej sieci przesyłowej	m	2 500	2 500	1 377	1 377	1 377	1 377
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	0	0	363	0	4 314	19 273
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	0	0	1	1	1	40
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	0	0	0	0	1	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

1.1.4. Zagospodarowanie przestrzenne

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (PZP WP) gmina wchodzi w skład mazowiecko-bielskiego rolniczego rejonu produkcyjnego. Szepietowo jest ośrodkiem wyznaczonym jako pełniący ważną funkcję o ponadlokalnym zasięgu oddziaływania o znaczeniu regionalnym w zakresie obsługi rolnictwa.

Postulowane jest ograniczanie w studiach i planach miejscowych do niezbędnego minimum przeznaczania na cele nierolnicze gruntów rolnych o wysokiej waloryzacji przestrzeni produkcyjnej, strategicznych dla produkcji żywności.

Całkowita powierzchnia gminy Szepietowo wynosi 15 912 ha, w tym powierzchnia: lasów – 2 760 ha, użytków rolnych – 11 802 ha, gruntów pozostałych – 1 350 ha.

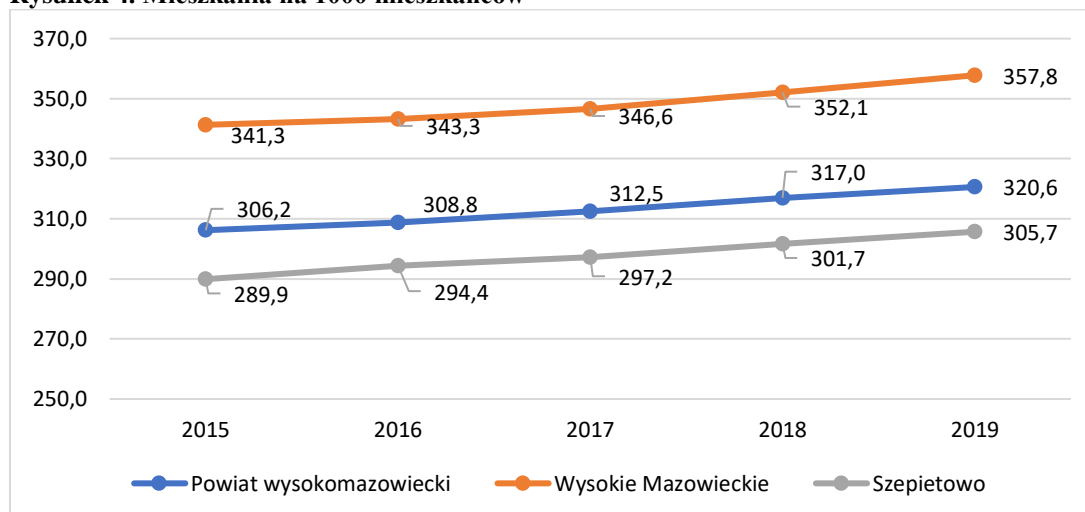
Grunty leśne będące własnością Skarbu Państwa pod zarządem Lasów Państwowych stanowią ok. 53%. Pozostałe grunty leśne są własnością prywatną. W przypadku użytków rolnych w zdecydowanej większości są one własnością prywatną – ok. 98% powierzchni. Do gruntów pozostałych zaliczane są tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe i wody. W zasobie gminy są grunty pod szkołami, świetlicami, remizami, innymi budynkami użyteczności publicznej, drogami gminnymi oraz użytkami kopalnymi. Przedstawiony wyżej układ własności gruntów wskazuje, iż na dzień dzisiejszy gmina ma ograniczone możliwości w sterowaniu w sposób istotny gospodarką gruntami. Może to robić tylko poprzez odpowiednie

planowanie przestrzenne wyznaczając na swoim terenie grunty pod zabudowę mieszkaniową, usługową bądź przemysłową.

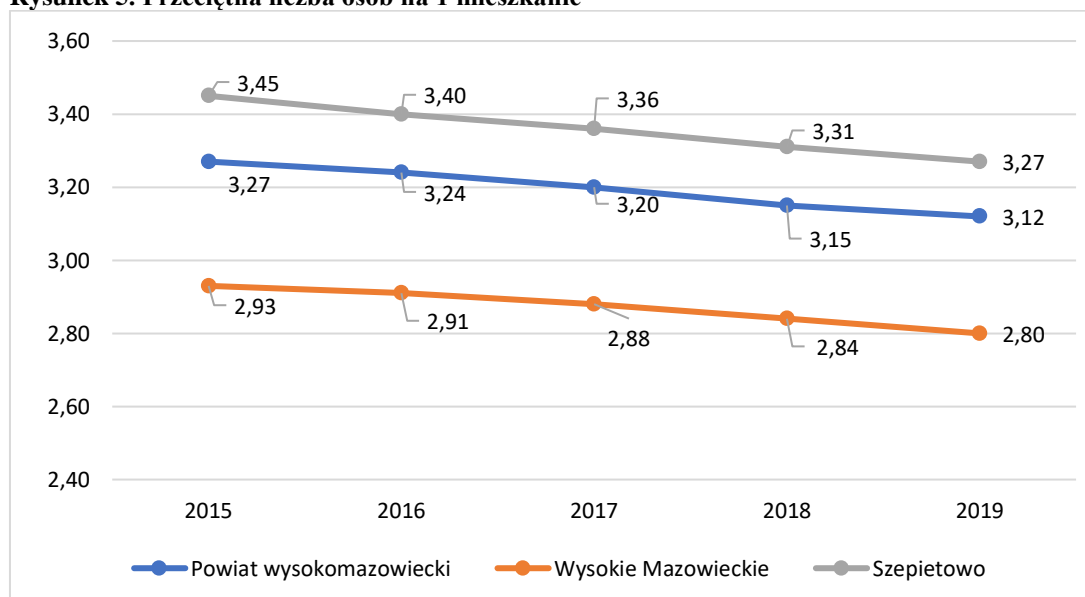
W 2019 roku w gminie Szepietowo liczba mieszkań na 1000 mieszkańców wynosiła 305,7. Zasoby mieszkaniowe w gminie są wyraźnie mniejsze niż w powiecie wysokomazowieckim oraz w sąsiadującej gminie Wysokie Mazowieckie.

Rysunek 4. Mieszkania na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Rysunek 5. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie potwierdza problemy mieszkaniowe w gminie Szepietowo. Zgodnie z danymi pozyskanymi z BDL w 2019 roku w gminie na 1 mieszkanie przypadały 3,27 osoby. W sąsiadującej gminie Wysokie Mazowieckie sytuacja wygląda znacznie lepiej. Szczególnie istotnie jest to w zestawieniu z informacjami, pozyskanymi od mieszkańców gminy, z których wynika że dużo osób pracuje w gminie Wysokie Mazowieckie

i część z tych osób może być zainteresowana zmianą miejsca zamieszkania, co skutkowałoby jeszcze większym odpływem mieszkańców niż obecnie.

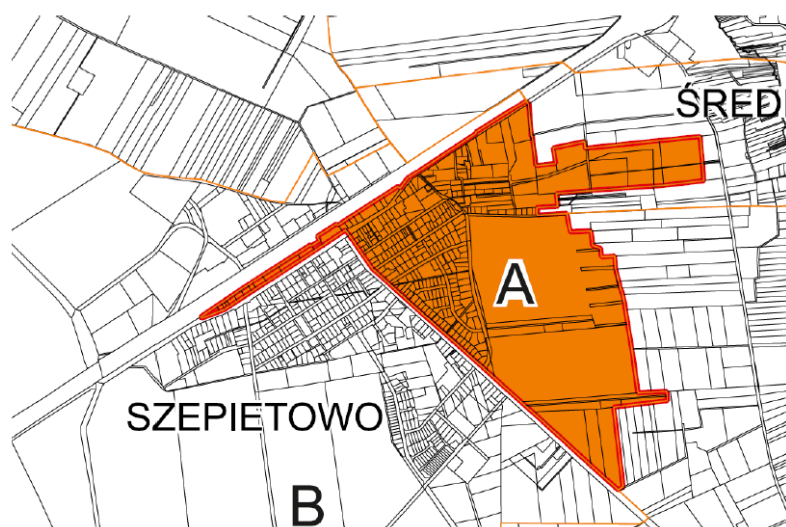
W roku 2018 opracowany został Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szepietowo. W trakcie prac w ramach oceny pod różnymi kryteriami wytyczono m.in. obszary zdegradowane, na których wskazana byłaby interwencja. Zostały one zdiagnozowane w jednostkach delimitacyjnych: Dąbrowa-Dołęgi, Gierałty, Pułazie-Świerże, Szepietowo A, Szepietowo B, Szepietowo-Wawrzyńce, Wojny-Piecki. Szczególne nasilenie negatywnych zjawisk społecznych oraz zjawisk w innych sferach występuje w jednostkach delimitacyjnych: Szepietowo A i Szepietowo-Wawrzyńce, które stanowią obszar rewitalizacji i zostały objęte Programem Rewitalizacji.

Na poniższych mapach przedstawiono dwa wybrane obszary, na których zostały zaplanowane działania rewitalizacyjne. Rekomendowano do rewitalizacji część terenu miasta Szepietowo oraz część terenu wsi Szepietowo-Wawrzyńce. Jednostki delimitacyjne objęte rewitalizacją wg stanu na 2018 rok:

- Szepietowo A zajmuje 105,17 ha powierzchni i było zamieszkane przez 753 osób,
- Szepietowo-Wawrzyńce zajmują 427,99 ha i było zamieszkane przez 433 osób,

co łącznie stanowiło 533,16 ha (3,52 % powierzchni gminy) oraz 1186 mieszkańców co stanowiło 16,53% ludności gminy.

Rysunek 6. Obszar objęty rewitalizacją - miasto Szepietowo

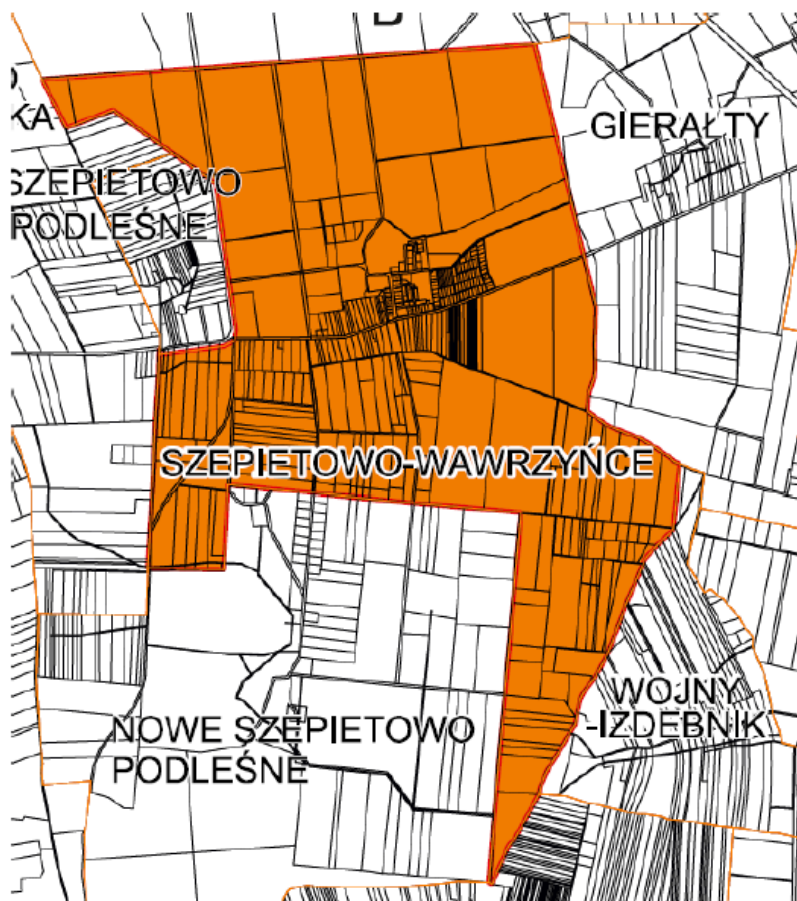

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szepietowo.

Rysunek 7. Obszar objęty rewitalizacją - wieś Szepietowo-Wawrzyńce

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szepietowo.

W latach 2018-2021 zrealizowano większość z planowanych w Programie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zmieniła się także istotnie sytuacja społeczno-gospodarcza kraju. Program wymaga aktualizacji.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Polityka przestrzenna gminy powinna być prowadzona z poszanowaniem ochrony środowiska, posiadanych zasobów i zasady równoważonego rozwoju. Wówczas będzie ona gwarantem utrzymania równowagi przyrodniczej i zachowania środowiska dla przyszłych pokoleń w możliwie niezmienionym stanie.

Gmina Szepietowo posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego podjęte Uchwałą Nr XXXI/215/14 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 7 października 2014 r.¹ W tym miejscu Strategii (części diagnostycznej) odniesiono się do aktualnego i obowiązującego Studium, ale obecnie trwają prace nad aktualizacją SUiKZP.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Szepietowo

Wnioski i zmiany SUIKZP w ramach trwających prac aktualizacyjnych zostały uwzględnione w rozdziałach 3 i 4 Strategii (część dot. programowania przyszłości).

Na terenie gminy znajdują się strefy, które posiadają szczególne walory środowiska przyrodniczego mogące podlegać różnym formom ochrony. Przykładem jest wytyczony Park krajobrazowy w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce obejmujący park podworski. Ochrona taka niesie możliwości rozwoju gminy, np. w kierunku turystyki i pośrednio może poprawić jakość życia. Jednocześnie narzuca ograniczenia w związku z nadrzędnym traktowaniem środowiska przyrodniczego w planach inwestycyjnych.

W Studium ustalone zostały następujące funkcje dla obszarów gminy Szepietowo:

1. funkcja rolnicza – podstawowa,
2. funkcja mieszkaniowa – wspomagająca,
3. funkcja produkcyjno-usługowa – wspomagająca.
4. funkcja turystyczna – wspomagająca.

Kierunki zmian wg Studium należy realizować poprzez:

1. Wskazanie strefy otwartej, w tym terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej i leśnej oraz wyznaczenie ciągów ekologicznych zasilających lokalny system przyrodniczy.
2. Ochronę terenów o najwyższych walorach do rozwoju rolnictwa.
3. Wskazanie strefy rozwojowej, jako predysponowanej do zainwestowania, w tym predysponowanych do rozwoju funkcji mieszkaniowej z usługami nieuciążliwymi związanymi również z realizacją celów publicznych (tereny mieszkaniowo – usługowe) oraz funkcji związanej z rozwojem i aktywnością gospodarczą (tereny aktywności gospodarczej).
4. Modernizację sieci dróg w gminie.
5. Budowę ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ulic o dużym natężeniu ruchu drogowego.
6. Uzupełnienie braków infrastruktury technicznej na istniejących terenach zabudowanych i wyprzedzające przygotowanie techniczne obszarów wskazanych pod zabudowę.
7. Kreowanie wizerunku gminy Szepietowo, jako ciekawego miejsca do spędzania wolnego czasu, odpoczynku itp. jest jednym z kluczowych zadań władz gminy, postulowanych również w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

Na obszarze gminy wytypowano dwie główne wzajemnie przenikające się strefy funkcjonalne. Przyporządkowane zostały im tereny o wiodących funkcjach, określono również zasady zagospodarowania.

1. Strefa otwarta, na której utrzymuje się dotychczasowe przeznaczenie terenów związane z produkcją rolną i leśną oraz obszary wód i nieużytków, w tym cenne przyrodniczo lub

z innych względów nieodpowiednie dla inwestycji mieszkaniowych i usługowo – produkcyjnych.

2. Strefa zainwestowania, w której przewidziany jest rozwój i utrzymanie istniejącej zabudowy i inwestycji.

Na obszarze gminy dotychczas obowiązywało 9 MPZP obejmujących ok. 20% gminy.

W 2020 r. Rada Miejska w Szepietowie podjęła 6 uchwał a w 2021 r. 3 uchwały, dotyczące przystąpienia do sporządzenia kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Celem sporządzenia planów jest m.in. ustanowienie nowych terenów inwestycyjnych w celu rozwoju, wyznaczenie terenów do zabudowy mieszkaniowej oraz uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego.

1.2. Wymiar gospodarczy

1.2.1. Rolnictwo

Gmina Szepietowo jest gminą typowo rolniczą, mieszkańcy w większości zajmują się rolnictwem, a jakość gruntów jest wystarczająco wysoka. Na ogólną powierzchnię gminy Szepietowo wynoszącą ok. 152 km² użytki rolne stanowią ok. 74%. Użytki rolne prawie w całości (98%) są własnością prywatną. Dochód z pracy we własnym gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania większości mieszkańców gminy. W 2019 roku działało tu ok. 1,25 tys. indywidualnych gospodarstw rolnych oraz ponad 530 podmiotów zajmujących się działalnością gospodarczą.

Ponad 66% gospodarstw rolnych stanowiły gospodarstwa do 10 ha, prawie 34% to gospodarstwa powyżej 10 ha, w tym 2% wszystkich gospodarstw stanowiły największe – powyżej 30 ha.

Tabela 2. Liczba i rodzaj gospodarstw rolnych w gminie w latach 2014-2019

Lp.	Zakres powierzchni [ha]	Liczba gospodarstw		
		2014	2016	2019
1.	1-1,49	79	86	96
2.	1,5-1,9	70	73	87
3.	2-2,9	122	125	138
4.	3-4,9	172	176	193
5.	5-6,9	158	166	156
6.	7,0-9,9	159	155	158
7.	10-14,9	199	200	202
8.	15-19,9	111	119	115
9.	20-29,9	84	75	74
10.	30-49,9	28	29	29
	Razem	1182	1204	1248

Źródło: Urząd Miejski w Szepietowie.

Podstawowymi uprawami na terenie gminy są zboża, kukurydza na kiszonkę oraz mieszanki traw z roślinami motylkowymi. Warzywa stanowią produkcję marginalną.

Wśród zwierząt hodowlanych dominuje bydło, głównie mleczne. Hodowla bydła rozwinęła się w 47 miejscowościach na terenie gminy. Duża ilość gospodarstw uległa wysokiej specjalizacji w zakresie produkcji mleka i są one dostawcami Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Wysokiem Mazowieckiem.

Gmina Szepietowo charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów glebowych pszennych dobrych lub pszenno-żytnich (gleby brunatne i czarne ziemie). Obok nich występują gleby IV klasy bonitacyjnej, charakteryzujące się takim samym składem mechanicznym, lecz nieco gorszymi warunkami wodno-powietrznymi.

Poziom rolnictwa w gminie Szepietowo na tle rolnictwa województwa podlaskiego należy oceniać jako wysoki, co wynika m.in. z dobrej jakości gleb, stosunkowo dobrej struktury agrarnej, wieloletniej tradycji i kultury rolnej, wspartej doświadczeniem mieszkańców oraz fachowości rolników. Dużą rolę na płaszczyźnie działalności edukacyjnej, doradczej oraz kształtowania i upowszechniania optymalnych rozwiązań w zakresie stosowanych agrotechnologii odgrywa Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Organizowana jest tu periodycznie Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych oraz szereg innych imprez o charakterze wystawienniczym, cieszących się wysoką frekwencją i uznaniem rolników z całego kraju.

Z uwagi na małą powierzchnię lasów (17,3% powierzchni gminy), gospodarka leśna jest jedynie uzupełniającym zajęciem mieszkańców. Z 2620 ha lasów i gruntów leśnych 1 172 ha należy do osób prywatnych. Są to głównie lasy gospodarcze służące do pozyskiwania drewna na własne potrzeby. Największy kompleks leśny znajduje się w południowo-wschodniej części gminy w okolicy wsi Wyliny-Ruś.

1.2.2. Działalność gospodarcza

Na terenie gminy Szepietowo w 2020 roku zarejestrowanych było 537 podmiotów gospodarki narodowej, głównie w sektorze prywatnym. Podmioty należące do sektora publicznego stanowią niecałe 2% podmiotów ogółem. W sektorze prywatnym 82% wszystkich podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W roku 2020 według rodzaju działalności PKD 2007 najwięcej podmiotów wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą działało w branżach:

— Sekcja F – Budownictwo (22,66%),

- Sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa (18,93%), część branży to rezultat w dużej mierze bliskości sieci kolejowej i drogowej oraz rozwoju usług transportowych dla branży mleczarskiej,
- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18,69%), część podmiotów działa w dużej mierze w obsłudze rolnictwa.

Rozwój gospodarczy jest silnie powiązany z rolnictwem (handel i usługi dla rolnictwa) i branżą mleczarską (transport). W strukturze gospodarki istotne miejsce odgrywa także budownictwo.

Mniejszy udział podmiotów wystąpił w branżach: przetwórstwo przemysłowe (8,64%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (6,78%) oraz rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (6,07%).

Duże znaczenie dla rozwoju gminy ma linia kolejowa Warszawa – Białystok (Rail Baltica) oraz droga krajowa Zambrów – Bielsk Podlaski (DK 66).

Na przestrzeni analizowanych lat liczba podmiotów gospodarczych utrzymuje się na podobnym poziomie. Pod względem wielkości podmiotów w gminie dominują mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią aż 95%. Na przestrzeni lat 2015-2020 liczba podmiotów małych pozostaje prawie bez zmian. Na terenie gminy zlokalizowanych jest kilka podmiotów średnich i nie występują obecnie podmioty duże.

Na terenie gminy funkcjonuje m.in. ok. 20 sklepów ogólnospożywczych, 2 sklepy odzieżowe, 1 sklep papierniczy, 3 zajmujące się sprzedażą części do samochodów i maszyn rolniczych oraz 3 stacje benzynowe. Oferta ta w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Wskaźnik liczby podmiotów wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym dla gminy Szepietowo jest wyższy niż dla powiatu wysokomazowieckiego oraz niższy niż dla województwa podlaskiego. Wskaźnik ten od 2015 roku rósł w gminie Szepietowo o około 9,4%, w zbliżonym tempie jak w powiecie wysokomazowieckim, ale znacznie wolniej niż w województwie.

Wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru na 1000 ludności w gminie jest wyższy niż w powiecie oraz niższy niż w województwie. Od 2015 roku wskaźnik ten wzrósł w gminie o 6,7%, w powiecie o 7,0%, a w województwie o 10,7%.

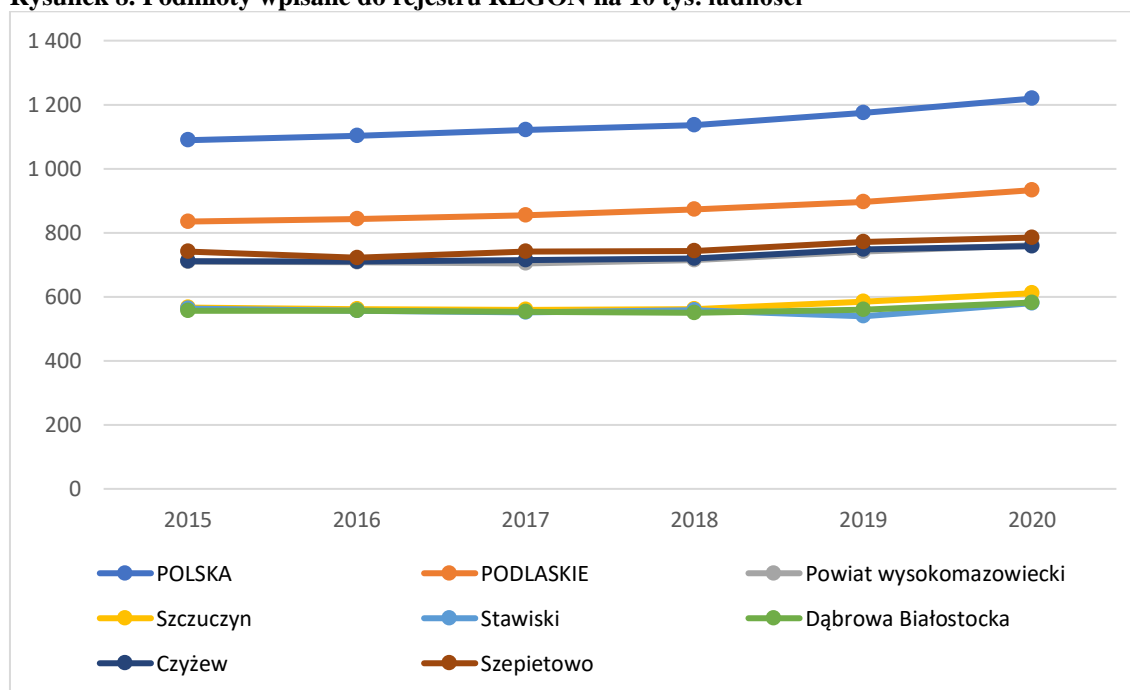
Rozwój przedsiębiorczości w gminie Szepietowo jest zdecydowanie niższy w porównaniu do województwa, ale wyższy niż w powiecie wysokomazowieckim. Poziom przedsiębiorczości na terenie gminy Szepietowo jest wyższy niż w większości wybranych gmin a porównywalny do gminy Czyżew. W gminie Szepietowo w 2020 roku było 785 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Tabela 3. Wskaźniki przedsiębiorczości w latach 2015 – 2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym						
Podlaskie	1 323,5	1 343,0	1 373,7	1 414,5	1 468,0	1 540,8
Powiat wysokomazowiecki	1 154,6	1 153,7	1 152,7	1 176,9	1 232,7	1 271,5
Szepietowo	1 213,4	1 186,7	1 226,7	1 243,1	1 298,6	1 327,9
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności						
Podlaskie	84	84	85	87	90	93
Powiat wysokomazowiecki	71	71	70	71	74	76
Szepietowo	74	72	74	74	77	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Gmina posiada potencjał rozwoju przedsiębiorczości i możliwości inwestowania. Oferuje m.in. obiekty i nieruchomości z dobrym dostępem do dróg i bocznic kolejowych na trasie Białystok – Warszawa. Są one przeznaczone na cele produkcyjne, handlowe, spedycyjne. Na terenie gminy można ubiegać się o zwolnienie z podatków dla nowoutworzonych podmiotów produkcyjnych na 3 lata (dla inwestorów w branży produkcji przemysłowej i przetwórstwa rolnego).

Rysunek 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Bazę gastronomiczną i noclegową gminy Szepietowo tworzy kilka podmiotów. Na terenie gminy funkcjonuje turystyka indywidualna, słabo związana z lokalnymi walorami. Gmina posiada wystarczającą bazę noclegową: Wojewódzki Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, dysponuje 98 miejscami noclegowymi, Wielobranżówka-Noclegi – 30 miejscami. Są także dodatkowo gospodarstwa agroturystyczne.

Na terenie gminy nie ma wielu ścieżek rowerowych, ale istnieje duże zainteresowanie ich powstaniem i są w trakcie planowania. Zbudowano ścieżkę rowerową łączącą Szepietowo i Dąbrówkę Kościelną.

1.2.3. Rynek pracy

Według danych GUS w 2020 roku w gminie Szepietowo pracowały 927 osoby. Na przestrzeni ostatnich 6 lat liczba pracujących nieznacznie wzrosła o 3,46%. Na terenie województwa podlaskiego oraz powiatu wysokomazowieckiego liczba pracujących z roku na rok rośnie, dynamika wzrostu dla województwa wynosi 9,34%, a dla powiatu 11,56% i jest znacznie większa niż w przypadku gminy. W gminie Szepietowo wśród pracujących widać wyraźną dominację mężczyzn (54,91%), sytuacja jest inna w przypadku powiatu i województwa, gdzie wśród pracujących jest większy udział kobiet.

Tabela 4. Pracujący według płci w gminie Szepietowo, na tle województwa i powiatu

Rok	Jednostka terytorialna	PODLASKIE	Powiat wysokomazowiecki	Szepietowo
2015	[osoba]	214 690	8 256	896
2016		220 742	8 364	882
2017		227 422	8 628	865
2018		232 748	8 861	863
2019		236 952	8 971	846
2020		234 749	9 210	927
Dynamika zmiany w % (2015-2020)		9,34	11,56	3,46
Udział mężczyzn w ogólnej liczbie zatrudnionych w 2020 r.		48,72	47,23	54,91
Udział kobiet w ogólnej liczbie zatrudnionych w 2020r.		51,28	52,77	45,09

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

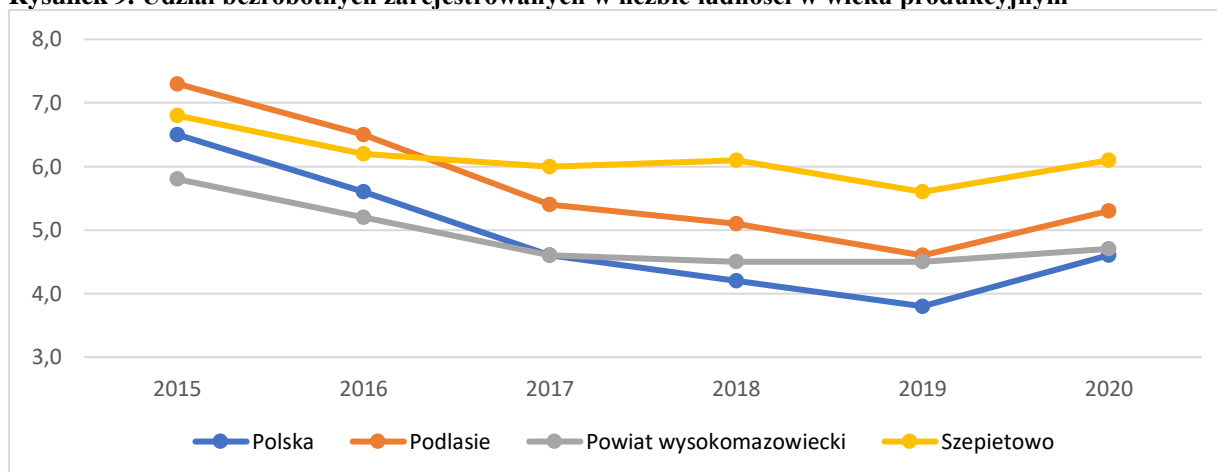
Istotnym zjawiskiem determinującym sytuację na rynku pracy jest bezrobocie i reprezentacja osób bezrobotnych w zasobie ludności w wieku produkcyjnym. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Szepietowo w latach 2015-2020 był wyższy w relacji do poziomu tego wskaźnika dla kraju, województwa podlaskiego i powiatu. Wskaźnik ten w gminie Szepietowo w 2020 roku wyniósł 6,1%, natomiast w Polsce – 4,6%, a w województwie podlaskim – 5,3%, zaś w powiecie wysokomazowieckim – 4,7%.

Zjawisko bezrobocia jest niewielkie i maleje. Liczba ofert pracy na terenie gminy jest wysoka, a firmy mają problem ze znalezieniem pracowników. Często brak wykwalifikowanej kardy uniemożliwia rozwój lokalnych firm, które zmuszone są do poszukiwania pracowników spoza terenu gminy. Liczba PIT-11 wystawionych przez podmioty działające w gminie – mieszkańcom gminy Szepietowo wynosiła w roku 2019 ok. 844, a mieszkańcom spoza gminy

– 1316. Oznacza to że gmina Szepietowo, jako wspólnota, jest dostawcą pracy dla gmin sąsiednich.

Rysunek 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest zdecydowanie wyższy na terenie miasta Szepietowo niż na obszarach wiejskich. Należy pamiętać, że na terenach wiejskich występuje zjawisko bezrobocia ukrytego. Nie wszystkie osoby, które nie mają formalnego zatrudnienia rejestrują się w Urzędzie Pracy.

W stosunku do roku 2015 liczba bezrobotnych w gminie Szepietowo zmniejszyła się o około 17%. W kraju, województwie oraz powiecie dynamika zmian była nieco wyższa, wahała się od 23 do 33%. Liczba bezrobotnych w gminie zmniejszyła się z 298 osób w 2015 roku do 247 osób w 2020 roku.

Tabela 5.. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika zmiany w % (2015 - 100%)
Polska	1 563 339	1 335 155	1 081 746	968 888	866 374	1 046 432	- 33,06
Podlaskie	55 019	48 361	39 997	36 786	33 277	37 830	- 31,24
Powiat wysokomazowiecki	2 079	1 847	1 608	1 567	1 545	1 595	- 23,28
Szepietowo - ogółem	298	269	254	255	227	247	- 17,11
Szepietowo - miasto	-	-	-	-	98	104	-
Szepietowo - obszar wiejski	-	-	-	-	129	143	-

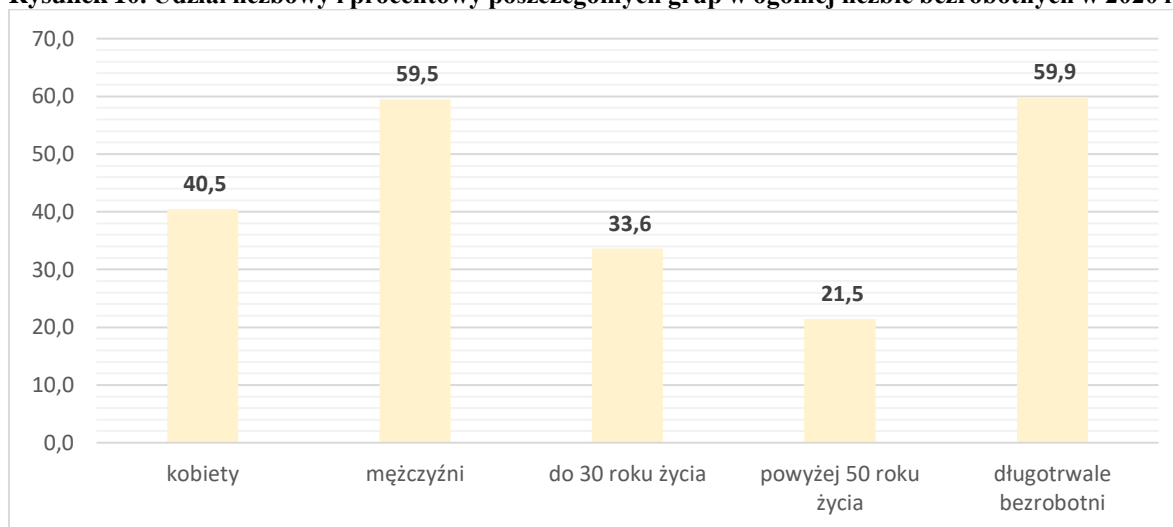
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2020 roku na obszarze gminy Szepietowo zarejestrowanych było 247 bezrobotnych, w tym około 40% stanowiły kobiety. Osoby do 30 roku życia stanowiły 33,6% bezrobotnych. Prawie 60% bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, które najtrudniej zaktywizować.

Rysunek 10. Udział liczbowy i procentowy poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

1.3. Wymiar społeczny

1.3.1. Demografia

Według danych GUS na koniec 2020 r. liczba ludności w gminie wynosiła 6840 osób. W mieście zamieszkiwało 2157 osób, a na obszarach wiejskich 4683 osób. Gminę zamieszkiwały 3332 kobiety oraz 3508 mężczyzn. Populacja gminy Szepietowo maleje, co jest rezultatem utrzymującego się od wielu lat ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji.

Spośród 48 sołectw najbardziej zaludnione jest Szepietowo. Sołectwo to liczy 2155 mieszkańców, co stanowi ponad 30% mieszkańców gminy. Drugą, co do wielkości jednostką osadniczą, jest Szepietowo-Wawrzyńce liczące 420 mieszkańców (ok. 6%), trzecią Dąbrówka Kościelna – 360 mieszkańców (ok. 5 % ludności gminy).

Tabela 6. Liczba ludności gminy

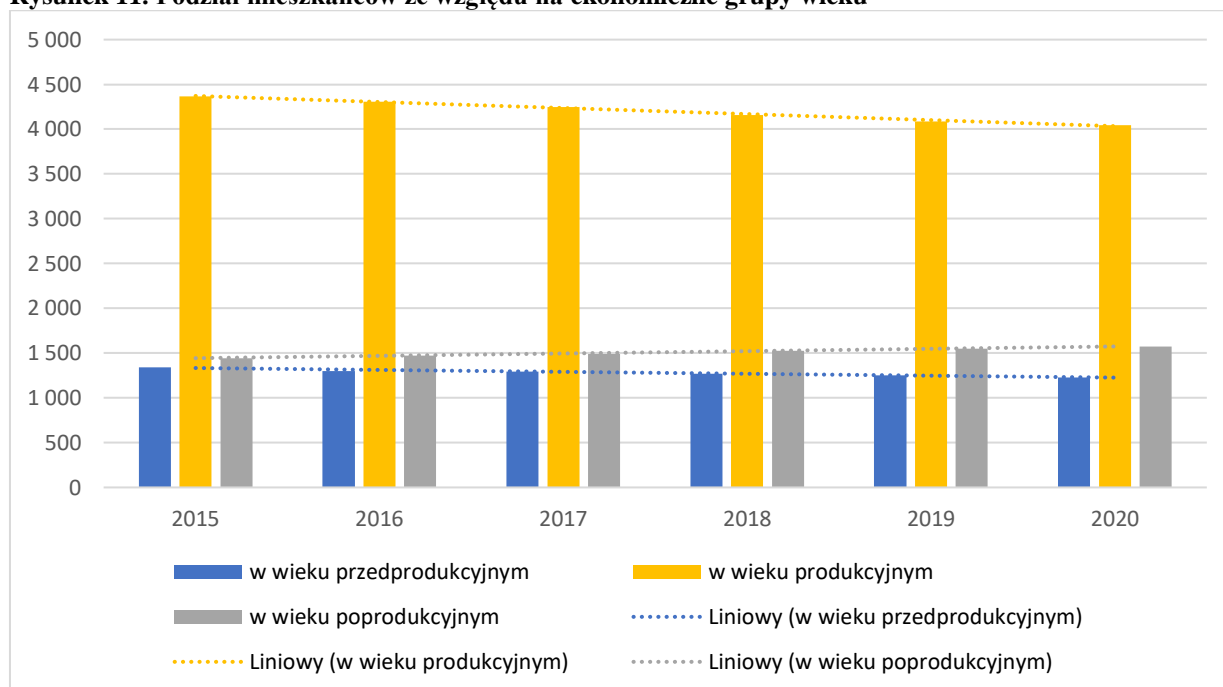
Ludność	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	7 154	7 075	7 028	6 958	6 890	6 840
mężczyźni	3 643	3 627	3 592	3 559	3 534	3 508
kobiety	3 511	3 448	3 436	3 399	3 356	3 332
w miastach	2 268	2 229	2 209	2 171	2 165	2 157
na wsi	4 886	4 846	4 819	4 787	4 725	4 683

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Ludność w wieku produkcyjnym w roku 2020 stanowiła 59,1%, w wieku poprodukcyjnym - 23,0%, a w wieku przedprodukcyjnym - 17,9%. Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Struktura wiekowa mieszkańców gminy jest niekorzystna na tle powiatu, regionu i kraju: wyższy odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, najniższy w wieku produkcyjnym i dość niski w wieku przedprodukcyjnym.

Rysunek 11. Podział mieszkańców ze względu na ekonomiczne grupy wieku

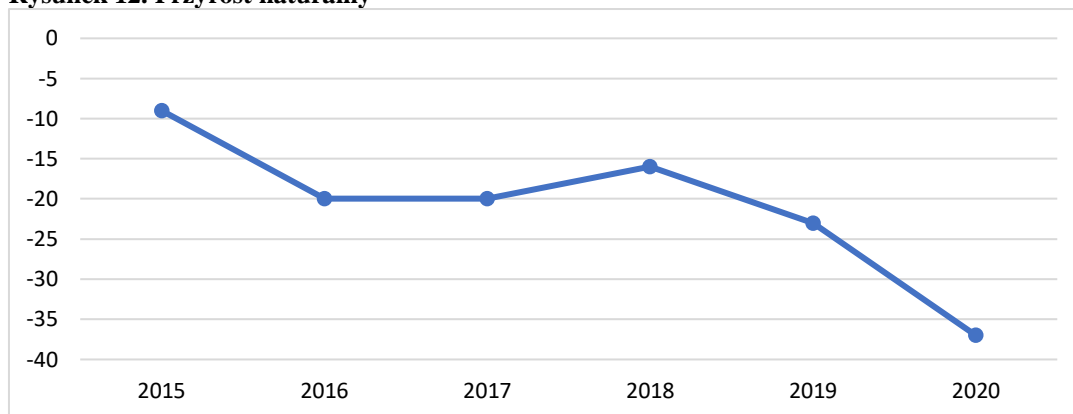
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 7. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku

Obszar/ ludność	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
POLSKA	18,2	59,5	22,3
PODLASKIE	17,5	60,6	21,9
Powiat wysokomazowiecki	18,1	59,9	22,1
Gmina Szepietowo	17,9	59,1	23,0

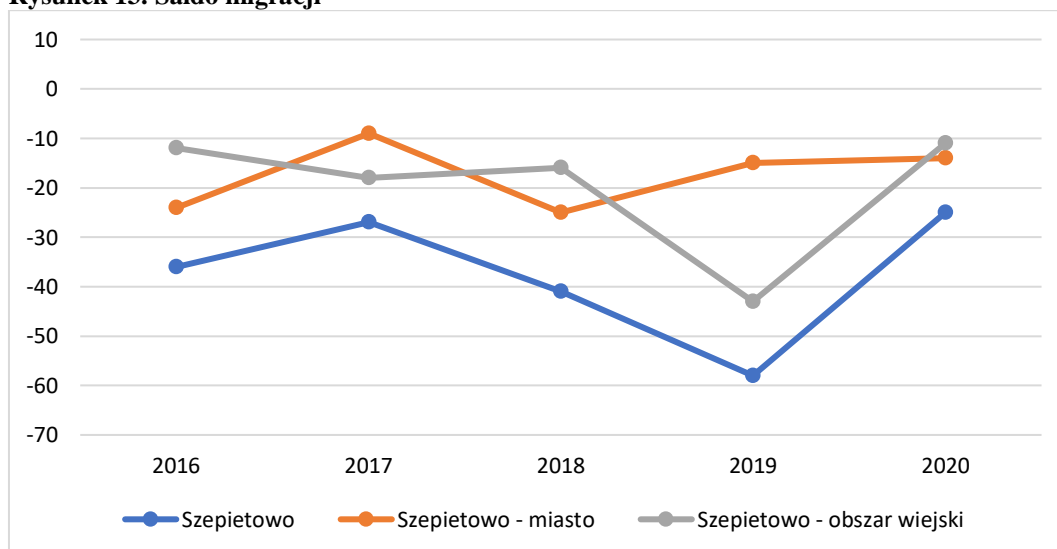
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Głównymi determinantami liczby ludności są przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny w ostatnich latach jest ujemny, w ostatnim roku wyniósł -37 osób.

Rysunek 12. Przyrost naturalny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Saldo migracji na przestrzeni ostatnich lat jest ujemne dla całej gminy. Mieszkańcy gminy opuszczają zarówno miasto Szepietowo, jak też obszary wiejskie gminy. Największy problem demograficzny dotyczy odpływu osób w wieku 25-34 lata. Mimo że saldo migracji jest ujemne, to pozytywnym zjawiskiem jest także zauważalny napływ ludności w wieku 0-24 oraz 25-49 lata. Wskazuje to na istniejący potencjał gminy do pozyskiwania nowych mieszkańców.

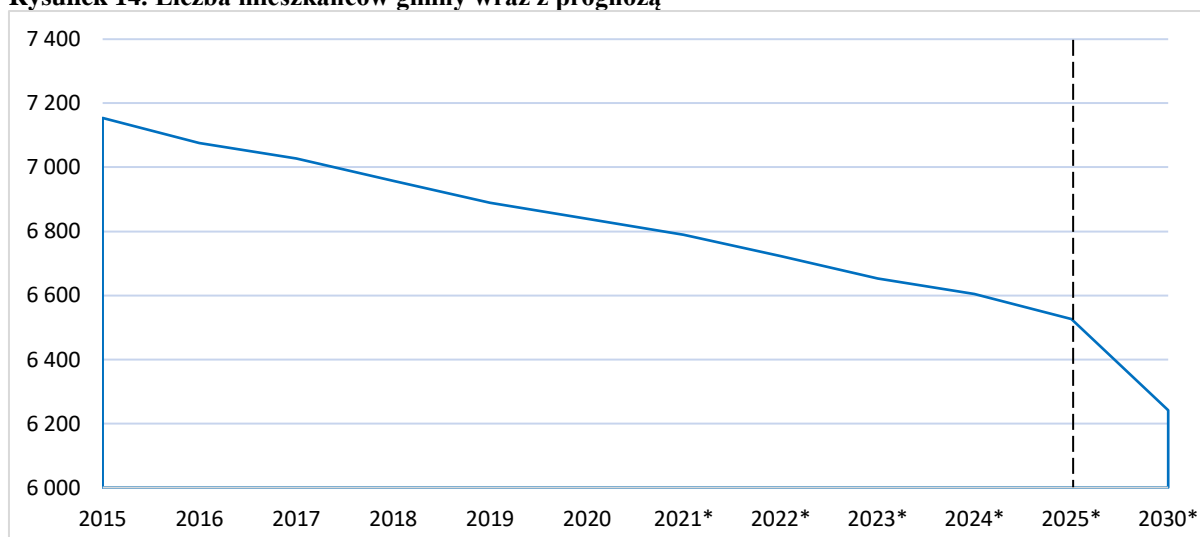
Rysunek 13. Saldo migracji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy wraz z prognozą, na podstawie danych z GUS oraz własnych założeń. Liczba mieszkańców gminy, bez zaplanowania interwencji w tym obszarze, z roku na rok będzie spadać, a nadal będzie przybywało osób w wieku poprodukcyjnym.

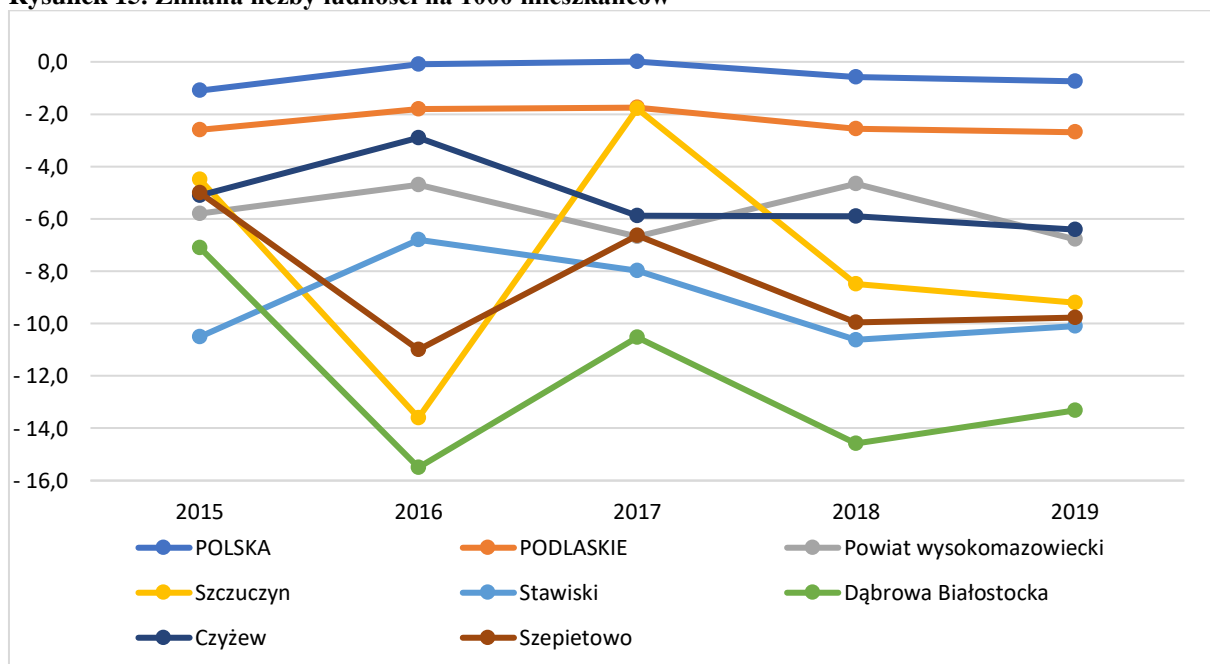
Rysunek 14. Liczba mieszkańców gminy wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Spadek liczby ludności widoczny jest na terenie całego kraju. Wskaźnik zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców w kraju wynosi ok. -0,5, w województwie podlaskim wskaźnik ten na przestrzeni lat oscyluje w granicach od -3,0 do -2,0, w powiecie wysokomazowieckim od -7,0 do -5,0. Gmina Szepietowo na tle grupy porównywanych gmin wypada przeciętnie z wartością ok. -10,0 w 2019 roku. Poniższy wykres potwierdza negatywne tendencje demograficzne w gminie Szepietowo, jednak należy zauważyć, że jest to szerszy problem dotyczący powiat, województwo oraz kraj.

Rysunek 15. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Prognozowane zmiany liczby oraz struktury ludności wskazują na systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy, zwłaszcza osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle populacji, wpisują się w ogólną tendencję starzenia się społeczeństwa, co będzie miało swoje skutki w obszarze polityki społecznej i edukacji.

Migracje oraz zmiana liczby i struktury ludności mogą w przyszłości stać się problemem m.in. dla finansów publicznych gminy, z powodu zmniejszenia dochodów z podatków oraz nowych wyzwań demograficznych i gospodarczych.

1.3.2. Edukacja

Na terenie gminy Szepietowo funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Szepietowie,
- Szkoła Podstawowa im. Polskiej Organizacji Wojskowej w Dąbrówce Kościelnej,
- Szkoła Podstawowa w Wojnach-Krupach.

Liczba uczniów od 2015 do 2019 roku zwiększyła się o około 18,5%. W roku 2019 łącznie do wszystkich szkół podstawowych uczęszczało 517 uczniów. W gminie Szepietowo szkoły podstawowe oferują naukę w klasach 0 oraz w oddziałach przedszkolnych. W roku 2020 w szkołach podstawowych w Szepietowie do klas 0 łącznie uczęszczało 139 dzieci.

Wyniki egzaminów ósmoklasisty w gminie są bardzo zbliżone do wyników w powiecie wysokomazowieckim. W porównaniu do województwa oraz kraju, widać nieznacznie słabsze wyniki z j. polskiego oraz matematyki. Wyniki z j. angielskiego odbiegają znacznie od średniej dla kraju i województwa.

W ostatnich latach na terenie gminy systematycznie wzrasta liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W 2016 roku 66,4% dzieci było objętych tą formą opieki, a w 2019 roku już 81,7%.

Z analizy problemów obszaru edukacji w gminie wynika, iż konieczne jest przygotowanie programów skierowanych na bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne uczniów, w tym w Internecie w celu minimalizacji przemocy i agresji. Szkoły potrzebują stałego wsparcia prawnego.

Z obserwacji pedagogicznej i osiągnięć edukacyjnych uczniów zauważalny jest wzrost liczby uczniów z dysfunkcjami, niepełnosprawnościami. Istnieje potrzeba wsparcia psychologicznego dla dzieci.

Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych pomoże w wyrównywaniu szans rozwojowych oraz zachęci do aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego, alternatywy wobec świata wirtualnego.

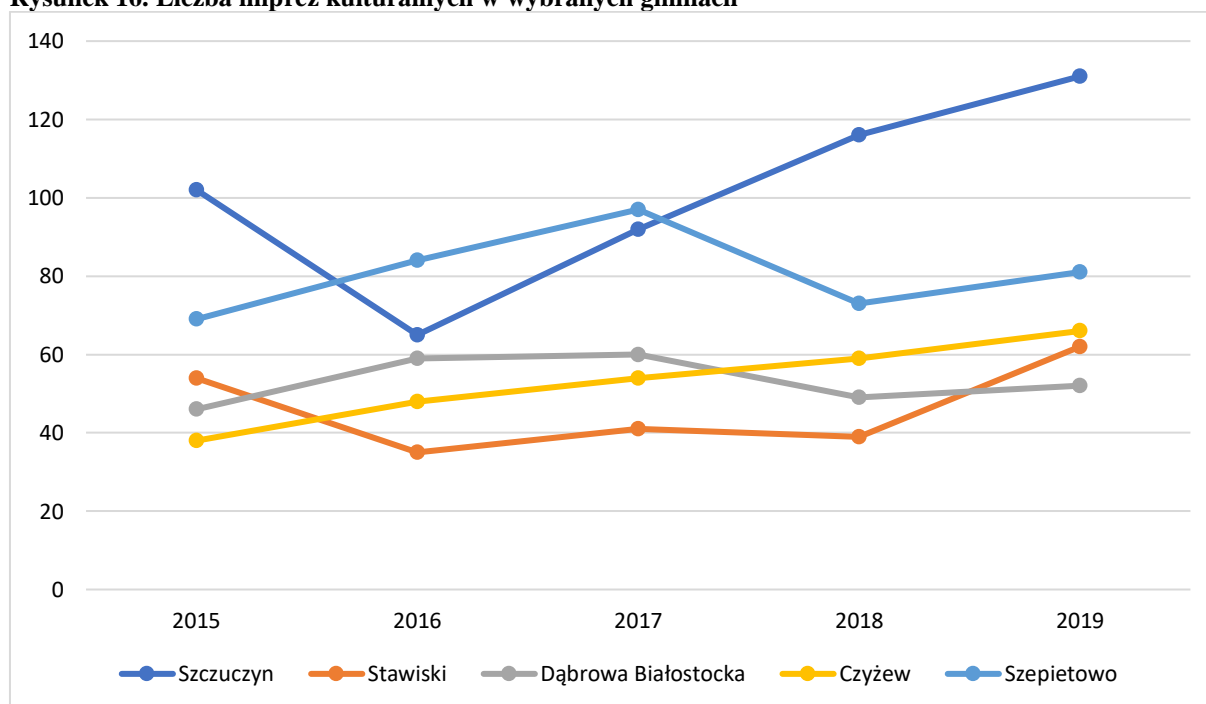
Szkoły potrzebują także wsparcia w zakresie wyposażenia oraz infrastruktury. SP w Szepietowie – doposażenia w pomoce dydaktyczne, plac zabaw; SP w Wojnach Krupach i Przedszkole Niepubliczne – rozszerzenia programu zajęć dodatkowych: wyrównawczych i rozwijających; SP w Dąbrowce Kościelnej – budowy sali gimnastycznej wraz z zapleczem, przystosowanie obecnej sali gimnastycznej na sale lekcyjne (przedszkole), remont korytarzy i łazienek, renowacji boiska szkolnego naturalnego i boiska wielofunkcyjnego, wyposażenie sali językowej.

1.3.3. Aktywność społeczna, kultura, sport i rozrywka

Poziom aktywności instytucji kultury w ostatnich latach jest wysoki. GOK z pracownikami i zasobami odpowiada na potrzeby grup społecznych miasta i gminy. Aktywność kulturalna mieszkańców oraz w szczególności młodzieży i seniorów jest bardzo wysoka.

Na tle wybranych gmin liczba organizowanych imprez kulturalnych na terenie gminy Szepietowo jest powyżej średniej. Zdecydowanie najwięcej imprez wśród porównywanych gmin organizowanych jest na terenie gminy Szczuczyn, prawie dwa razy więcej niż w gminie Czyżew, Stawiski oraz Dąbrowa Białostocka. W gminie Szepietowo liczba organizowanych imprez waha się od 70 do prawie 100 w zależności od roku.

Rysunek 16. Liczba imprez kulturalnych w wybranych gminach

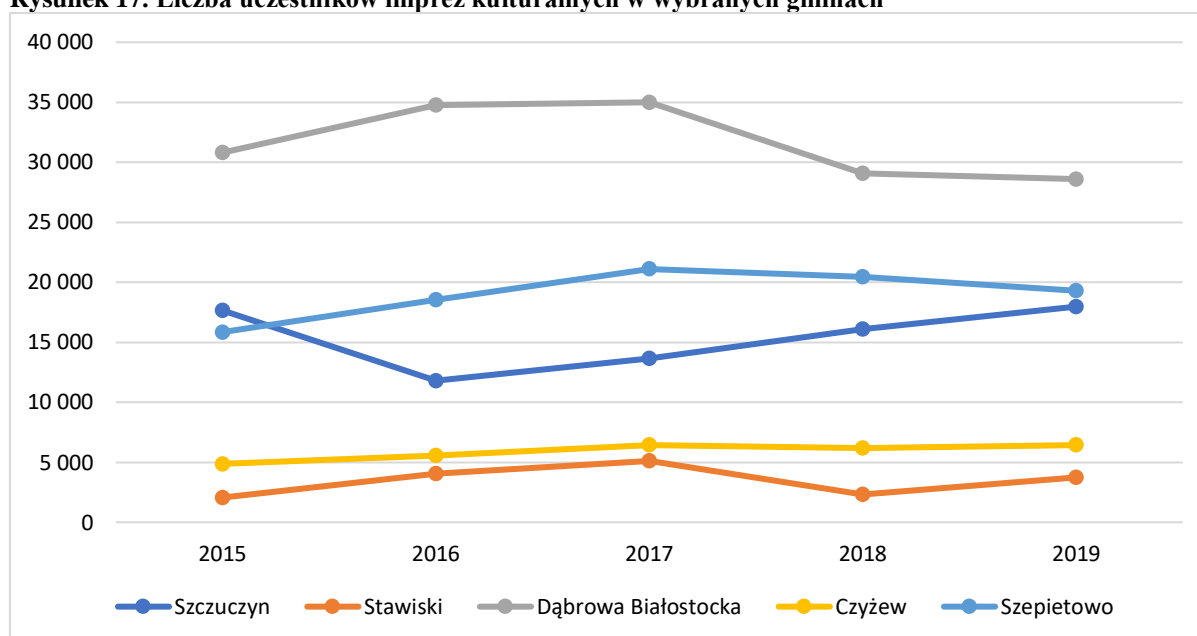

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W gminie Szepietowo organizowane imprezy cieszą się sporym powodzeniem, od lat liczba uczestników jest na zbliżonym poziomie około 20 tys. osób. W porównaniu z wybranymi do analizy gminami Szepietowo wypada dość dobrze. Wskaźnik liczby uczestników imprez na 1000 mieszkańców jest w gminie ok. 3-krotnie wyższy niż w kraju i powiecie oraz ok. 2-krotnie wyższy niż w regionie.

Rysunek 17. Liczba uczestników imprez kulturalnych w wybranych gminach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

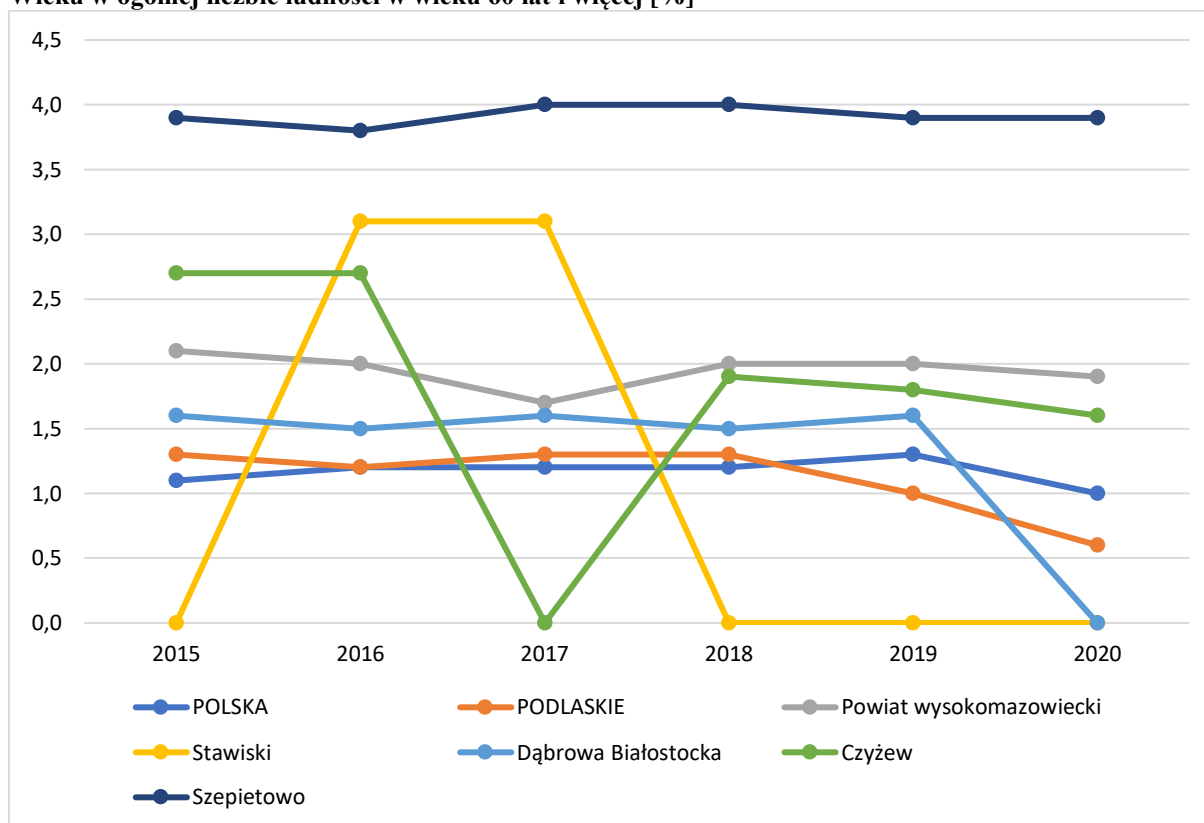
Udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej jest największy w gminie Szepietowo w porównaniu z krajem (ok. 3 razy wyższy), województwem (ok. 3 razy wyższy), powiatem oraz wybranymi do porównania gminami. Wskazuje to na relatywnie dużą aktywność seniorów.

Głównym problemem obszaru kultury jest sezonowy styl aktywności mieszkańców, dlatego też oferta kulturalna jest stale wzbogacana, żeby zainteresowała i dotarła do jak najszerszego grona odbiorców. Siedziba Gminnego Ośrodka Kultury mieści się w Szepietowie a okoliczne sołectwa nie mają dogodnych połączeń transportu publicznego.

Aktywność części mieszkańców ma charakter bierny, tzn. uczestniczą w imprezach, ale jako widzowie, a nie aktywni uczestnicy. Kluczowym zagadnieniem może być integracja i aktywizacja społeczności w oparciu o zasoby kulturalne i przyrodnicze gminy. Ważnym elementem działalności GOK jest Izba Tradycji Regionalno-Historycznej.

Rysunek 18. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Gminny Ośrodek Kultury dostrzega wyraźną potrzebę zainteresowania wydarzeniami, w ramach których mieszkańcy mogliby zrelaksować się i odetchnąć. Potrzebne są zajęcia, na których mogliby zadbać o swoje zdrowie i poprawić samopoczucie.

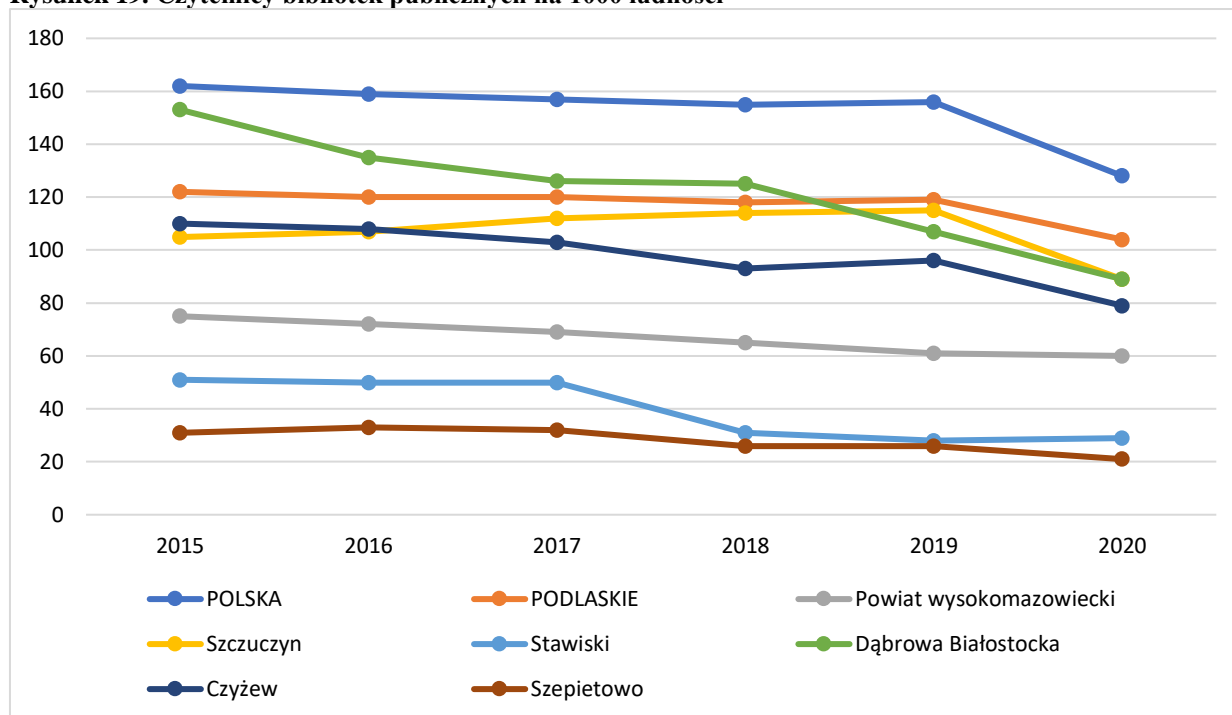
Wskazana jest kontynuacja i uzupełnianie materialnych zasobów i infrastruktury GOK w celu profesjonalnego działania i możliwości wzbogacania oferty kulturalnej: remont budynku, placu i budynku gospodarczego GOK w Szepietowie oraz Gminnej Biblioteki Publicznej. Należy systematycznie uzupełniać wyposażenie, likwidować bariery architektoniczne instytucji, dostosowując do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Gminna Biblioteka Publiczna posiada wystarczający księgozbiór i prowadzi aktywną działalność. Mimo tego w ostatnich latach widać typowy dla kraju spadek liczby czytelników. Poziom czytelnictwa jest bardzo niski – wskaźnik liczby czytelników bibliotek na 1000 ludności jest dużo niższy od średnich dla kraju, regionu i powiatu oraz podobnych gmin.

Rysunek 19. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

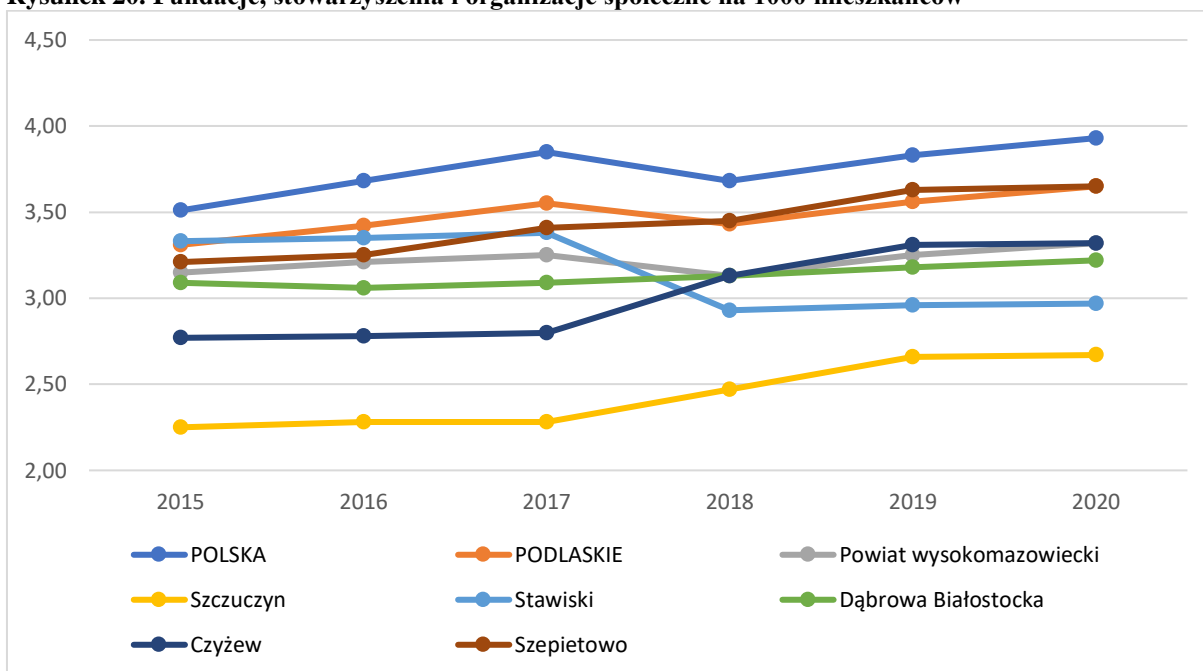
Zasadne wydaje się włączanie jak najszerszych środowisk lokalnych do tworzenia krótko- i długoterminowych planów działania w kulturze. Podejmowanie prób zacieśniania współpracy pomiędzy instytucjami kultury i środowiskiem pozarządowym poprzez organizowanie wspólnych wydarzeń lub platform współpracy.

W gminie działa relatywnie duża liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Postulowane jest wsparcie rozwoju liderów tych organizacji i poszukiwanie nowych, wsparcie w zakresie tworzenia projektów i pozyskiwania finansów na ich realizację. Sposób wsparcia powinien być nakierowany na usamodzielnienie się tych organizacji.

W gminie działają 3 kluby sportowe i 5 sekcji sportowych. Liczba osób ćwiczących w klubach na 1000 mieszkańców w gminie jest nieco niższa od średnich dla regionu i kraju. Mieszkańcy gminy korzystają także z oferty sportowej i rekreacyjnej szkół oraz stowarzyszeń niezwiązanych bezpośrednio ze sportem, oferty pobliskiego miasta powiatowego Wysokie Mazowieckie oraz indywidualnie w sposób niezorganizowany w ramach dostępnych w gminie miejsc rekreacji, ścieżek rowerowych i lasów.

Rysunek 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Historia obszaru gminy zdeterminowana była przez wieki kresowym położeniem na granicy wpływów polskich, litewskich i rosyjskich. Skutkuje to dzisiaj silnym osadzeniem mieszkańców tych terenów w kulturze polskiego patriotyzmu, przywiązania do ziemi, tradycji rolniczych i szlacheckich oraz chrześcijańskich wartości.

Na terenie gminy znajduje się ponad sto zabytków pochodzących z XIX i XX wieku, nie są to szczególnie unikatowe obiekty w skali kraju. Niemniej są wśród nich zabytki sakralne, podworskie, kolejowe i techniki oraz zabytki ruchome. Zabytki o największej wartości to zespół kościoła pw. św. Anny w Dąbrówce Kościelnej oraz zespół dworsko-parkowy w Szepietowie-Wawrzyńcach. Duża część zabytków to założenia dworskie i folwarczne, budynki gospodarcze, liczne kapliczki, cmentarze wojenne i mogiły. Lokalizacja zabytków w połączeniu z zasobami przyrodniczymi umożliwia wytyczenie szlaków spacerowych, rowerowych i dydaktycznych.

1.3.4. Ochrona zdrowia, opieka społeczna i bezpieczeństwo

W gminie zapewniona jest dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. Wzmocnienia wymaga natomiast dostępność do specjalistycznej opieki medycznej. Instytucje w mieście i gminie powinny się skupić na umożliwieniu mieszkańcom profilaktyki zdrowotnej, tworzeniu infrastruktury do aktywnego spędzania czasu, terenów zielonych i promocji aktywnego wypoczynku i zdrowszego stylu życia.

Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców należą: uzależnienia młodzieży i dorosłych, nadmierne korzystanie z Internetu; wśród dzieci: otyłość, choroby infekcyjne, wady postawy; wśród dorosłych: choroby układu sercowo-naczyniowego, choroby metaboliczne, choroby kostno-mięśniowe oraz nowotworowe. Przyczyny występowania powyższych chorób tkwią w niskiej aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych, skromnej infrastrukturze do aktywnego wypoczynku i dbania o zdrowie (ścieżki rowerowe), niskiej świadomości prowadzenia zdrowego trybu życia (właściwe odżywianie, dieta, ruch, profilaktyka).

W celu minimalizacji chorób należy przewidzieć w obszarze zdrowia szereg działań edukacyjnych, promocji aktywności sportowej i ruchowej mieszkańców gminy. Edukacja zdrowia i higieny życia wśród mieszkańców gminy powinna być skierowana na: większą aktywność fizyczną, racjonalne odżywianie, walkę z otyłością i nadwagą, umiejętność radzenia sobie ze stresem.

Instytucje gminne powinny zaplanować systemowe i cykliczne badania profilaktyczne dzieci, młodzieży i dorosłych pozwalające monitorować rozwój oraz wcześniej wykryć wady rozwojowe i choroby.

Wzrastający odsetek populacji przekraczającej wiek 60 lat determinuje w przyszłości wzrost problemów dotyczących chorób i potrzeb wieku podeszłego. Stąd też należy zaplanować działania skierowane do grupy osób starszych, w tym samotnych, zadbać o miejsca do aktywnego wypoczynku seniorów.

Programy, warsztaty i działania kierowane do uczniów w szkołach powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszego oddziaływania środowiskowego. Szczególnie cenne są środowiskowe programy profilaktyki wskazującej i selektywnej, czynnie angażujące wiele grup danej społeczności.

Pomoc społeczna w gminie Szepietowo była adresowana w ostatnich latach w pierwszej kolejności do osób i rodzin z powodów: ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezrobocia i niepełnosprawności. Liczba przyznanych świadczeń z przyczyn ubóstwa oraz bezrobocia spada, zaś z powodów chorób i niepełnosprawności rośnie lub jest wysoka.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wsparcie rodzin, specjalistyczne doradztwo psychologów, asystentów rodzinnych.

W najbliższych latach będą narastały potrzeby związane z osobami w podeszłym wieku, długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi, polegające na zapewnieniu im usług podtrzymujących samodzielne funkcjonowanie społeczne, a także częściową lub całodobową opiekę.

Tabela 8. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w gminie Szepietowo w latach 2014-2019

Przyczyny udzielania pomocy	2014		2016		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	76	243	74	225	60	173
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	56	7	38	10	54
Bezrobocie	75	272	56	168	37	112
Niepełnosprawność	40	96	38	89	36	76
Długotrwała lub ciężka choroba	35	106	49	134	54	125
Bezradność w sprawach opiek.-wychow. i prowadzenia gospodarstwa domowego	40	213	40	278	26	107
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	16	73	18	55	9	30
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	4	4	10	1	1

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szepietowo do 2032 roku.

W mieście i gminie Szepietowo na przestrzeni lat występują korzystne trendy w postaci malejącej dynamiki przestępczości oraz utrzymuje się stała liczba zdarzeń pożarniczych.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa i porządku publicznego warto przedsięwziąć działania dążące do poprawy bezpieczeństwa wśród obywateli poprzez rozbudowę sieci miejskiego monitoringu.

Poprawy wymaga stan bezpieczeństwa na drogach, a zachowania ryzykowne kierowców są wskazywane jako jedne z dominujących wykroczeń.

Należy utrzymać sprawność funkcjonowania straży pożarnej. Konieczna jest kontynuacja wsparcia OSP w utrzymaniu i systematyczne doposażanie w odpowiedni sprzęt oraz uczestnictwo w szkoleniach strażaków celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom gminy Szepietowo.

Niezbędne jest podniesienie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń związanych z niesprawną wentylacją i kotłami (zalet stosowania czujek dymu i czadu), podpalaniem dzikich wysypisk śmieci.

1.4. Budżet gminy

Wielkość dochodów i wydatków budżetu gminy w ostatnich latach są coraz większe. Od 2015 roku dochody gminy zwiększyły się o ponad 74%, jednocześnie wydatki gminy zwiększyły się o 88%.

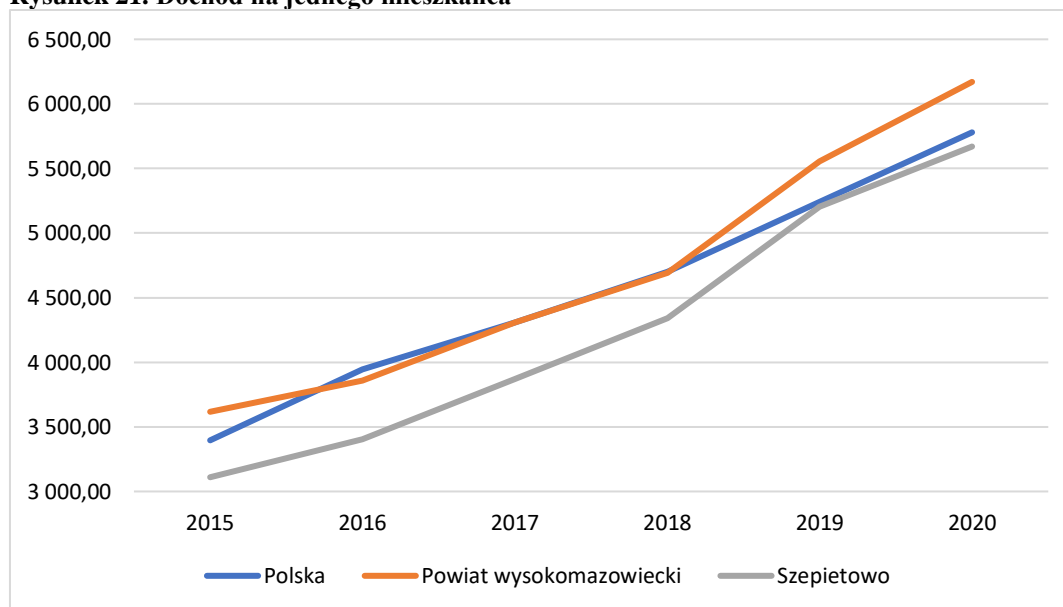
Tabela 9. Dochody i wydatki gminy

Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem	22,32	24,25	27,30	30,36	35,97	38,91
Wydatki ogółem	21,39	22,46	26,51	32,25	39,10	40,29

Źródło: opracowanie własne podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Dochody gminy w 2020 roku na 1 mieszkańca (5670,00 zł) są zbliżone do średnich dochodów samorządów w kraju (5779,94 zł). W powiecie wysokomazowieckim dochody w wysokości 6170,47 zł na 1 mieszkańca są wyższe zarówno w porównaniu do gminy jak i do kraju. Dynamika wzrostu dochodów w latach 2015-2020 w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest najwyższa w gminie – około 82,3%, przy wzroście o około 70% w kraju i powiecie.

Rysunek 21. Dochód na jednego mieszkańca

Źródło: opracowanie własne podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

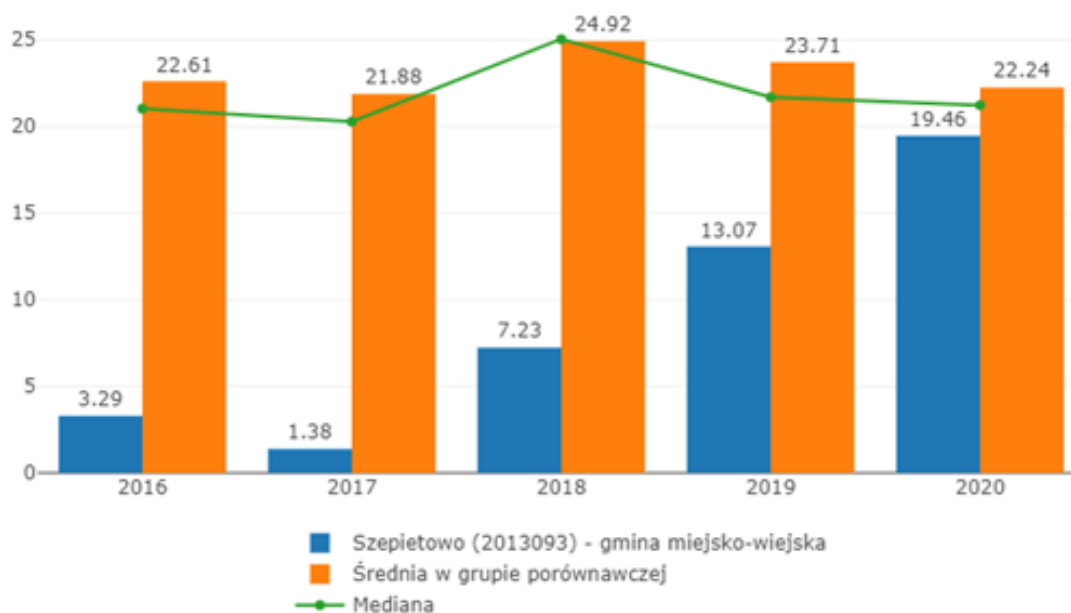
Wydatki inwestycyjne gminy stanowią od kilku lat ponad 20% wszystkich wydatków budżetowych. W latach 2015-2020 średniorocznie wydatki majątkowe wynosiły 6,32 mln zł.

Cenne informacje dotyczące finansów gminy niesie porównanie wybranych wskaźników do gmin podobnych (będących w tej samej grupie funkcjonalnej – gmin miejsko-wiejskich o silnej funkcji rolniczej w Polsce). Gmina Szepietowo wykazuje się ponadprzeciętnymi relatywnymi (w przeliczeniu na mieszkańca) wydatkami inwestycyjnymi, w tym na projekty z UE, posiada

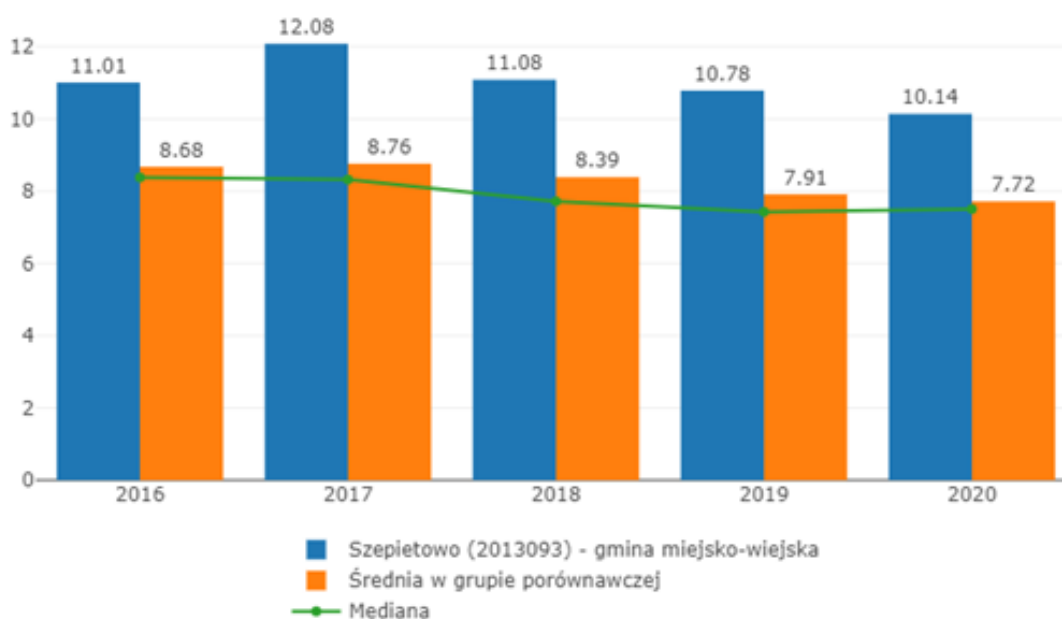
także dobrą sytuację dotyczącą zadłużenia (wysoka nadwyżka operacyjna), mimo że relacja zadłużenia do dochodów rośnie.

Rysunek 22. Relacja kwoty zadłużenia w danym roku do dochodów ogółem [%]

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl.

Rysunek 23. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO do kwoty dochodów bieżących (w %) - średnia trzyletnia

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, www.gminy.monitorrozwoju.pl.

1.5. Wyniki badań ilościowych

W czasie realizacji prac na diagnozą gmina Szepietowo udostępniła wyniki ilościowych badań społecznych zrealizowanych w ramach projektu „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego”:

- Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży, zwane dalej „Badaniami młodzieży”. Badania objęły 21 uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych z terenu gminy.
- Badanie opinii mieszkańców gminy, zwane dalej „Badaniami mieszkańców”. W badaniu wzięło udział 57 mieszkańców obszaru gminy.
- Badanie opinii lokalnych liderów, zwane dalej „Badaniami liderów”. Badania były skierowane do czterech kategorii liderów lokalnych: lider administracji, lider gospodarki, lider sektora społecznego, lider opinii. W badaniu wzięło udział 7 liderów z terenu gminy. W związku z małą liczbą liderów – uczestników badań, należy uwzględnić tę okoliczność w interpretacji wyników.

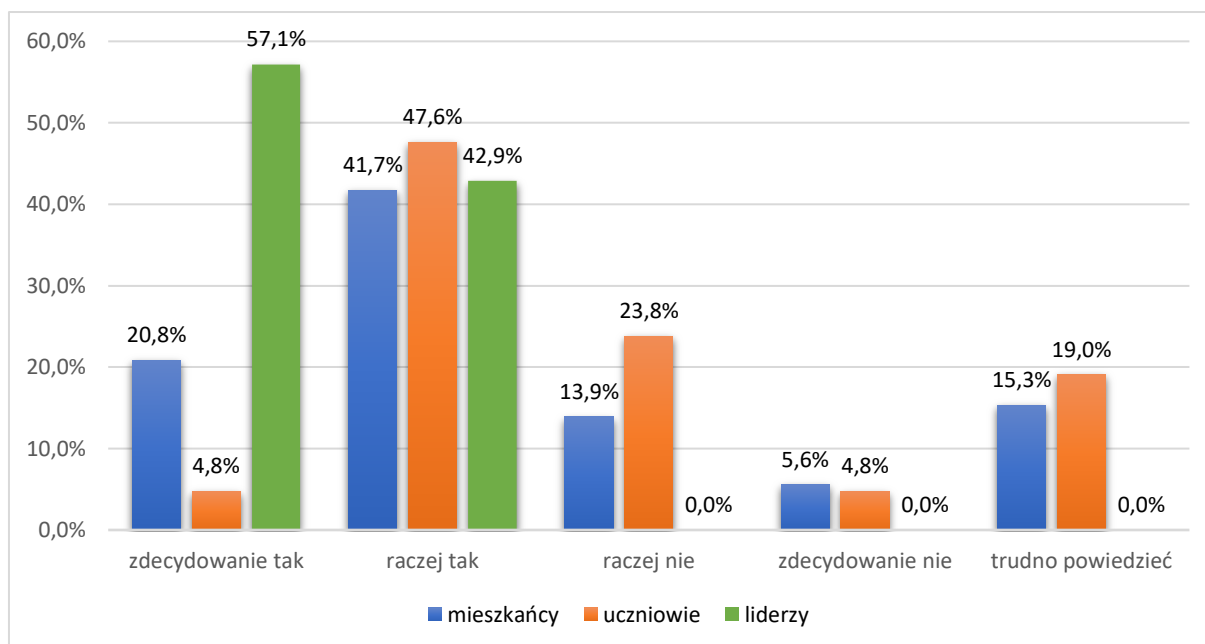
Poniżej zaprezentowano tylko wybrane wyniki badań odnoszące się do gminy w kontekście planowania strategicznego.

Zapytano badanych czy obszar gminy jest dobrym miejscem do życia i rozwoju. Bardzo pozytywnie obszar gminy oceniają liderzy (100% odpowiedzi: „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”). Mniej korzystnie żyje się w analizowanej gminie ogółowi mieszkańców (62,5% sumy pozytywnych odpowiedzi). Najsurowiej ocenili aktualne miejsce do życia młodzi ludzie – uczniowie (52,4% pozytywnych odpowiedzi). Duża grupa uczniów ocenia gminę niekorzystnie (23,8% odpowiedzi „raczej nie”) lub nie ma zdania w tej sprawie (19,0% odpowiedzi „trudno powiedzieć”).

Duże różnice pomiędzy grupami badanych można dostrzec analizując odpowiedzi „zdecydowanie tak”. Aż 57,1% liderów, tylko przy 4,8% młodzieży, udzieliło takiej odpowiedzi. Liderzy dobrze odnajdują się w lokalnej rzeczywistości, młodzi ludzie zdecydowanie mniej korzystnie widzą swoją przyszłość albo nie dostrzegają możliwości, albo mają większe lub inne niż liderzy, oczekiwania.

Rysunek 24. Statystyka odpowiedzi na pytanie: Czy obszar gminy jest dobrym miejscem do życia i rozwoju?

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań mieszkańców”, „Badań liderów”, „Badań młodzieży”.

Do największych słabości obszaru gminy, co do których zgodne są wszystkie lub prawie wszystkie badane grupy, należą:

- rynek pracy – ograniczona ilość ofert atrakcyjnej i dobrze płatnej pracy,
- dostępność i ceny mieszkań,
- atrakcyjność turystyczna,
- możliwość kontynuowania nauki.

Uczniowie i mieszkańcy są zgodni, że słabymi stronami gminy są: warunki do prowadzenia biznesu, oferta handlowa i oferta usług społecznych: kulturalna i rozrywkowa, sportowa i rekreacyjna oraz zdrowotnych, edukacyjnych i opiekuńczych.

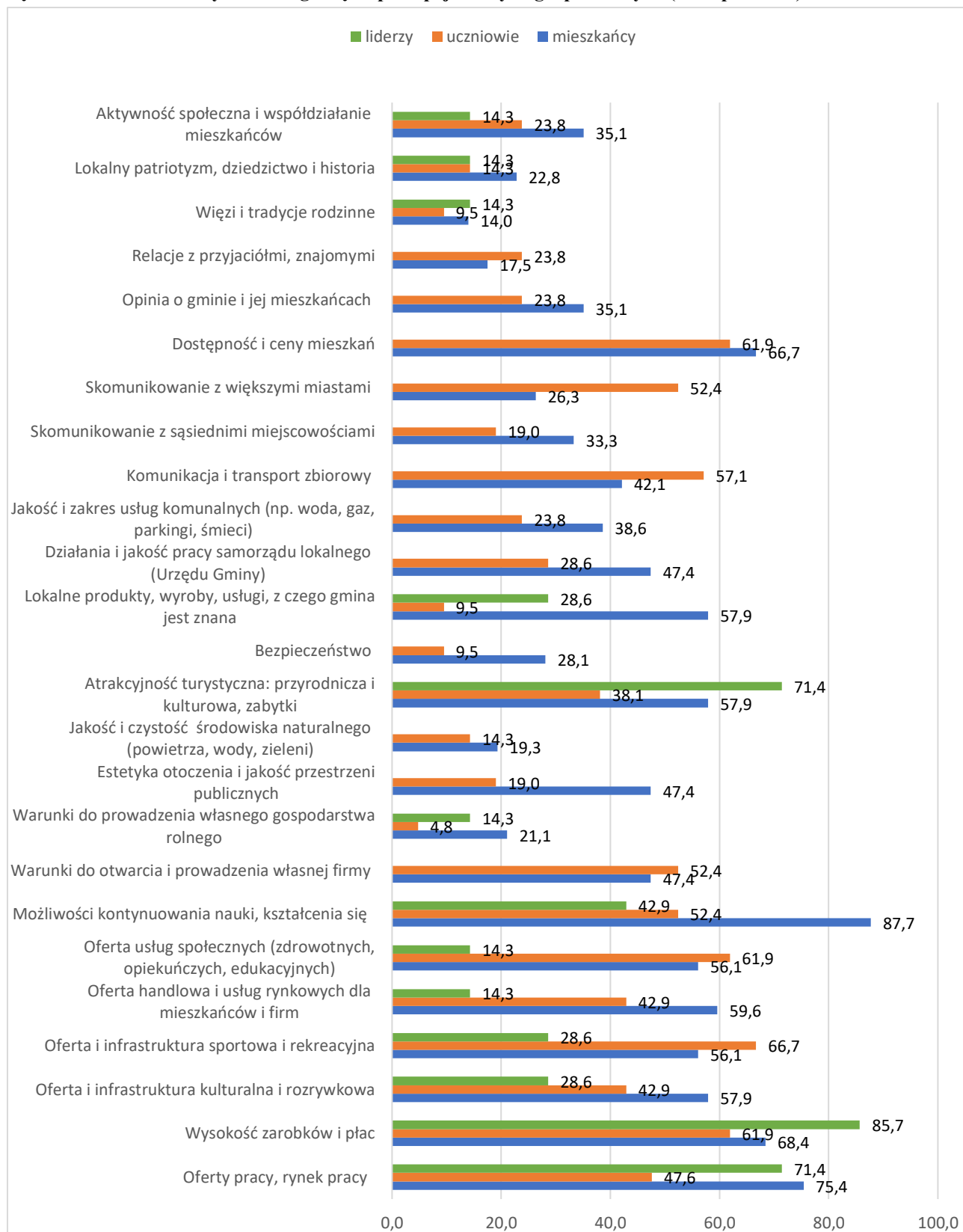
Uczniowie jako słabe strony postrzegają dodatkowo skomunikowanie z innymi miejscowościami i transport zbiorowy.

Mieszkańcy jako słabości widzą także: estetykę otoczenia i jakość przestrzeni publicznych, jakość i działania władz lokalnych oraz lokalne produkty i to z czego gmina jest znana.

Rysunek 25. Słabe strony obszaru gminy w percepcji różnych grup badanych (% odpowiedzi)

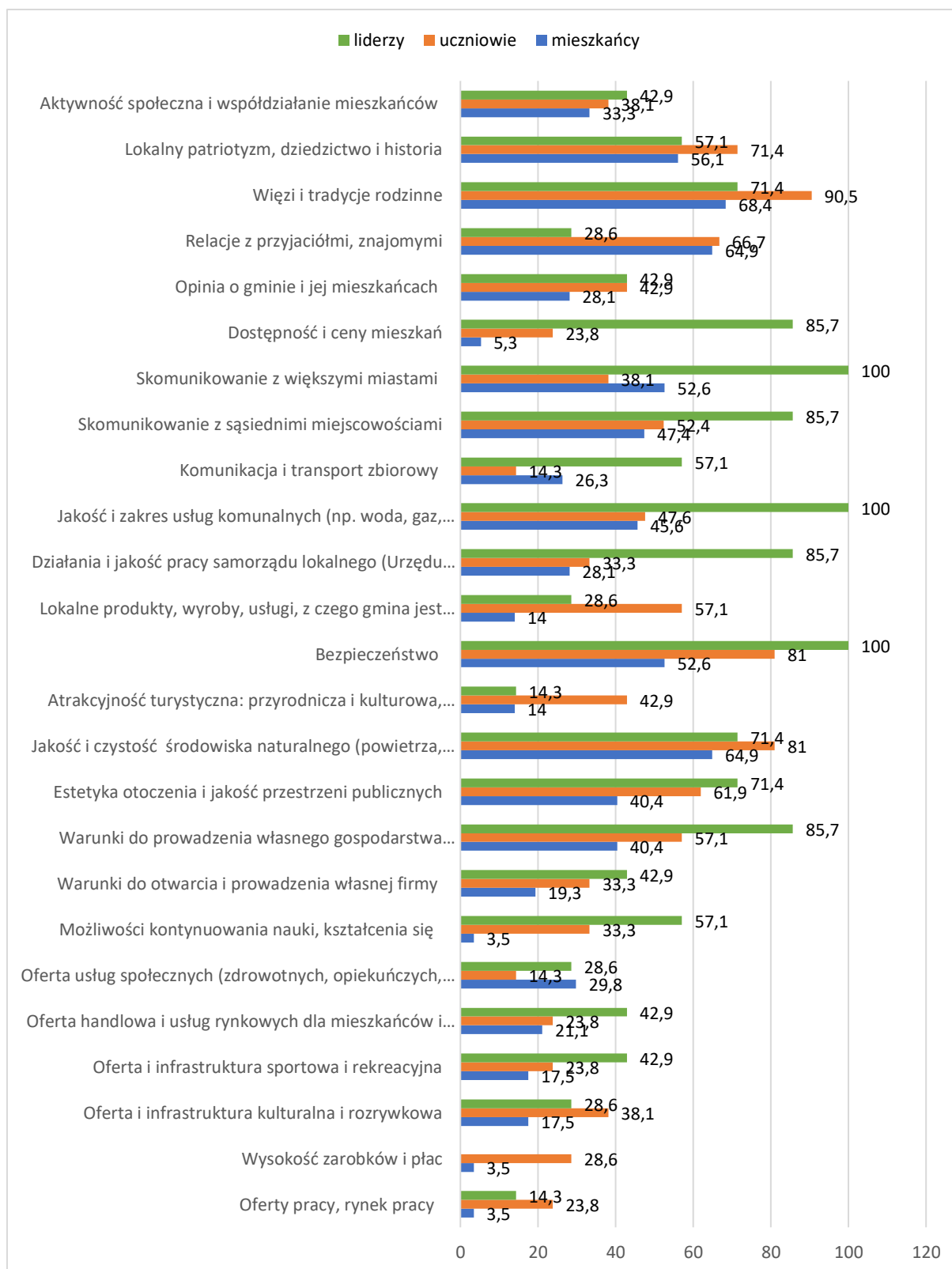
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań mieszkańców”, „Badań liderów”, „Badań młodzieży”.

Do grupy najsilniejszych atutów gminy w percepcji wszystkich badanych grup należą: jakość środowiska przyrodniczego, więzi i tradycje rodzinne, lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historia, bezpieczeństwo. Widać też duże zróżnicowanie w ocenach liderów oraz uczniów i mieszkańców w wybranych kategoriach, np. skomunikowanie z innymi miejscowościami, warunki do prowadzenia własnego biznesu oraz jakość usług komunalnych i jakość pracy samorządu czy dostępność i ceny mieszkań wysoko oceniają liderzy, a dużo słabiej pozostałe grupy badanych.

Wskazane silne i słabe strony mają swoje odzwierciedlenie w odpowiedzi na pytanie o najpilniejsze potrzeby gminy. Badani wskazali w pierwszej kolejności: lepszą opiekę zdrowotną, poprawę warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, wsparcie budownictwa mieszkaniowego. W dalszej kolejności wskazano: lepsze połączenia komunikacyjne, poprawę oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu, lepszą infrastrukturę społeczną, turystyczną, politykę planowaną przestrzennego, tworzenie atrakcyjnej infrastruktury oraz warunków życia dla mieszkańców i inne.

Podobnie jak poprzednio przy ocenie wybranych czynników zauważalne są duże różnice ocen pomiędzy grupami badanych.

Rysunek 26. Silne strony obszaru gminy w percepcji różnych grup badanych (% odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań mieszkańców”, „Badań liderów”, „Badań młodzieży”.

Rysunek 27. Rodzaje przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności (% odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań mieszkańców”, „Badań liderów”, „Badań młodzieży”.

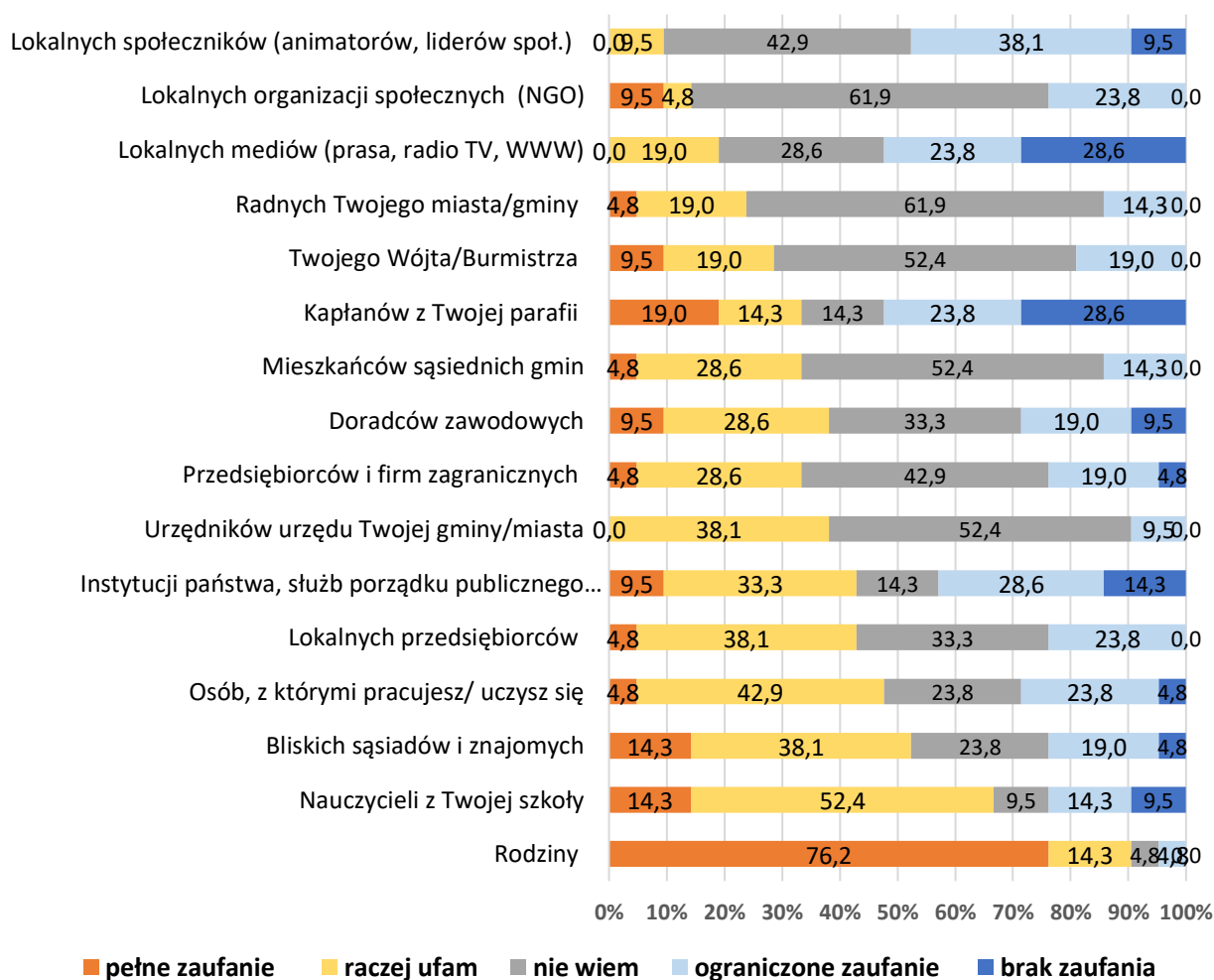
Planując rozwój gminy należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby i oceny młodych ludzi.

Młodzież ma bardzo duże zaufanie do rodziny i sąsiadów, nieco mniejsze, ale nadal duże do nauczycieli, kolegów, przyjaciół ze szkoły, sąsiadów. Młodzi ludzie nie ufają mediom, kapłanom, państwu, a nawet lokalnym społecznościom.

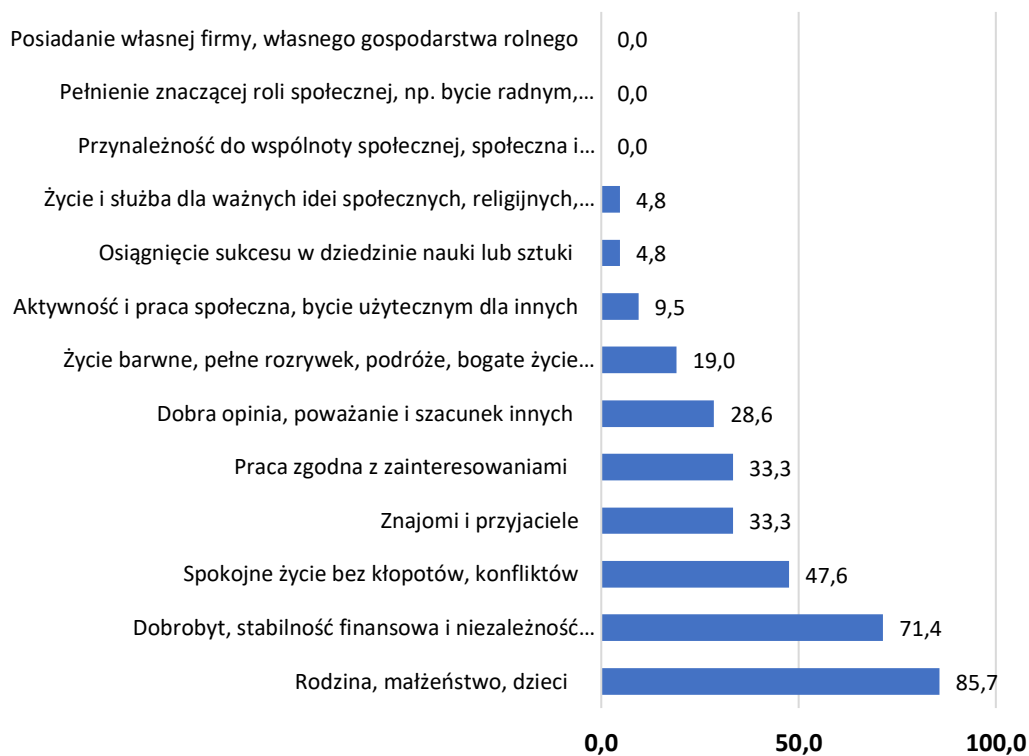
Do najważniejszych aspektów życia badana młodzież zaliczyła: rodzinę, małżeństwo i dzieci, dobrobyt i stabilność finansową, spokojne życie bez kłopotów i konfliktów.

Istnieje duży kryzys zaufania przy jednoczesnym tradycyjnym podejściu młodzieży do życia. Planowanie rozwoju musi zatem podejmować zagadnienia budowy wzajemnych relacji, klimatu zaufania, wewnętrznej promocji obszaru gminy.

Rysunek 28. Poziom zaufania młodzieży do różnych grup interesariuszy (% odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań młodzieży”.

Rysunek 29. Najważniejsze aspekty życia dla młodzieży (% odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Badań młodzieży”.

2. Misja, wizja i cele strategiczne

2.1. Misja i wizja

Wizja stanowi opis stanu jednostki terytorialnej oczekiwany w przyszłości. Jest to obraz, wyobrażenie gminy za kilka lat, przy optymistycznym założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań zewnętrznych. Wizja rozwoju gminy jest wynikiem wykorzystania jej endogennych zasobów.

Misja z kolei, określa sposób osiągnięcia pożądanego stanu i nadrzędne wartości, jakimi gmina będzie się kierować, podejmując działania na rzecz realizacji wizji.

WIZJA GMINY SZEPIETOWO W 2030 ROKU

Społeczna
Zintegrowana
Ekologiczna
Przedsiębiorcza
Innowacyjna
Energetyczna
Tradycyjna
Opiekuńcza
Wrażliwa
Otwarta

Misja gminy opisuje mandat do realizacji wizji rozwoju oraz ukazuje nadrzędne wartości (zasady), jakimi będą się kierować operatorzy Strategii podejmując działania na rzecz realizacji wizji. Misja stanowi opis sposobu postępowania w celu urzeczywistnienia wizji.

MISJA ROZWOJU GMINY SZEPIETOWO

WSPÓLNOTA MIESZKAŃCÓW ŁĄCZY TRADYCJĘ Z NOWOCZESNOŚCIĄ, WYKORZYSTUJE SWOJĄ KULTURĘ ROLNICZĄ I SZLACHECKIE KORZENIE, Z OTWARTOŚCIĄ I OPTYMIZMEM BUDUJĄC LEPSZĄ PRZYSZŁOŚĆ WE WSPÓLNEJ EUROPIE.

2.2. Cele strategiczne i kierunki działań

Z wizji i misji gminy wynikają cele strategiczne i kierunki działań. W trakcie prac nad Strategią podjęto decyzję o przyjęciu czterech strategicznych celów rozwoju, które są konkretyzacją wizji rozwoju gminy. Numeracja celów spełnia wyłącznie funkcję porządkującą, nie zaś hierarchizującą; cele są sobie równe pod względem wagi i znaczenia. A są nimi:

- **Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K).**
- **Cel 2. Rozwój gospodarczy (G).**
- **Cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S).**
- **Cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P).**

Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)

Osiągnięcie celu pierwszego będzie możliwe między innymi, dzięki podniesieniu poziomu oświaty i edukacji (kierunek działań K1). Szkoły są ważnym elementem kształtowania ludzkiej świadomości i postaw. Badania wskazują na kryzys zaufania wśród młodych ludzi. Ofertę czasu wolnego, aktywny wypoczynek z wykorzystaniem lokalnych potencjałów przyrodniczych i kulturowych zapewni mieszkańcom rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej (K2) oraz kulturalnej (K3). Budowa zaufania społecznego i wsparcie słabszych grup społecznych (np. seniorów, niepełnosprawnych) będą realizowane w ramach kierunków działań: wzmocnienie aktywności obywatelskiej (K4) i poprawa bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego (K5). Wzmocnienie kapitału społecznego musi odbywać się także poprzez działania skierowane wprost na hamowanie migracji i pozyskiwanie nowych mieszkańców (K6) oraz nie może się odbyć bez wzrostu jakości obsługi administracyjnej i zarządzania samorządem (K7).

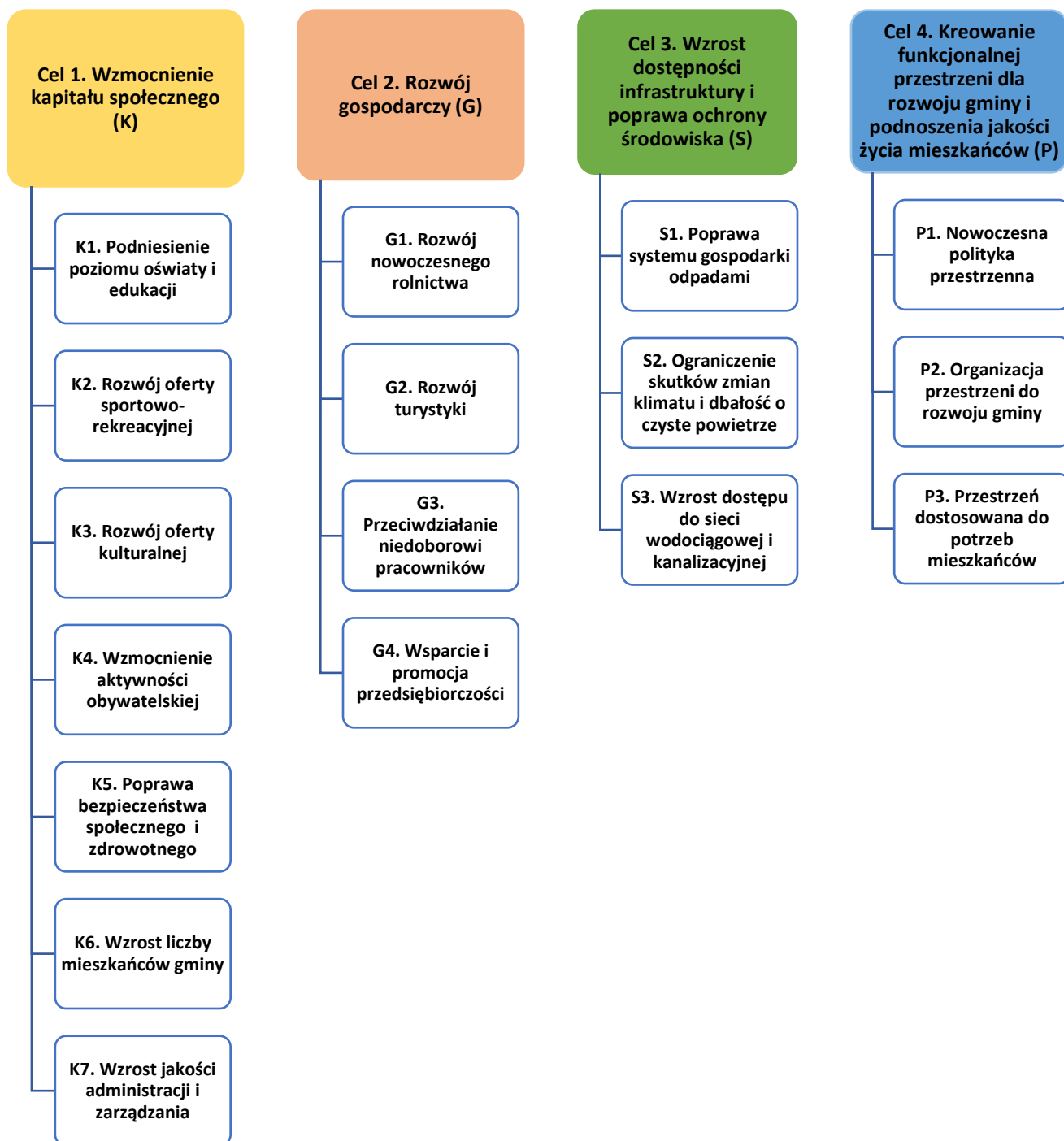
Cel 2. Rozwój gospodarczy (G)

Gmina Szepietowo posiada duży potencjał wykorzystania rolnictwa do rozwoju gospodarczego, także branż okołorolniczych i innowacyjnych produktów na bazie surowców rolnych. Wsparcie rozwoju rolnictwa, w tym ekologicznego, nowoczesnego oraz inkubowanie nowych pomysłów biznesowych w branżach okołorolniczych może stać się kołem zamachowym rozwoju gospodarczego gminy (kierunek działań G1). Bolączką wielu mieszkańców gminy są zbyt niskie wynagrodzenia i mało atrakcyjna praca, co jest powodem wyjazdów wielu ludzi z licznymi umiejętnościami i wykształceniem, w tym młodych. Uzupełnieniem gospodarki gminnej może być turystyka. Turystyka sama w sobie nie ma dużego potencjału w gminie, ale zintegrowana z potrzebami kulturowymi i rekreacyjnymi mieszkańców oraz biznesu może być istotnym dodatkiem w kreowaniu wartości w gminie (G2).

Rysunek 30. Cele strategiczne i kierunki działań

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Szepietowo posiada już dziś dość dobrze rozwiniętą gospodarkę, a przedsiębiorcy narzekają na niedobór pracowników, stąd istotne jest kształcenie, szkolenia i pozyskiwanie nowych pracowników (G3). Rozwój gospodarczy nie może odbywać się bez pobudzania aktywności i promocji przedsiębiorczości, uświadamiania możliwości rozwojowych, także wśród młodzieży (G4), która wydaje się, że nie docenia potencjału gminy.

Cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)

Rozwój gminy jest związany z dostępnością do sieci technicznych: wodociągowej, kanalizacyjnej (S3), a o jakości życia decyduje coraz częściej oprócz dobrej pracy także jakość środowiska przyrodniczego (S2). Poprawa jakości infrastruktury technicznej wpływa na atrakcyjność gminy jako miejsca do inwestowania oraz do życia. W ramach kierunku działań: ograniczenie skutków zmian klimatu i dbałość o czyste powietrze zaplanowano szereg działań związanych z ochroną przyrody, wykorzystaniem OZE i gazu jako alternatywy w stosunku do paliw stałych, efektywnością energetyczną. Rosnące problemy z odpadami planuje się rozwiązywać w sposób nowoczesny i ekologiczny (S1) z wykorzystaniem elementów gospodarki cyklu zamkniętego.

Cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)

Od lat wiadomo, że kształtowanie przestrzeni ma decydujące znaczenie dla rozwoju samorządów. Zaplanowano aktywne prowadzenie polityki przestrzennej w gminie: wzrost powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania, podnoszenie kompetencji służb publicznych w zarządzaniu przestrzenią i inne (P1). Przestrzeń powinna być wykorzystywana do rozwoju gminy: przygotowania terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne, terenów inwestycyjnych dla biznesu i rolnictwa (P2). Obszar gminy wymaga także poprawy powiązań w zakresie dostępności komunikacyjnej, rozbudowy systemu ścieżek rowerowych, zaplanowania ciągów pieszych, powiązania istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i atrakcji kulturowych oraz dostosowania obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych (P3), zwłaszcza na terenie miasta.

3. Opis kierunków działań

Zaplanowane działania nie stanowią zamkniętego katalogu, są przykładami przedsięwzięć, które mogą być realizowane w ramach danego kierunku działań. Na etapie wdrażania gmina może zrealizować działania wskazane lub inne, w zależności od zmian otoczenia, ale mieszczące się w zapisach danego kierunku działań, który realizuje przypisany mu cel strategiczny. Takie podejście jest elastyczne i odpowiada na potencjalne zmiany otoczenia, a pandemia COVID-19 ujawniła, że jest to podejście właściwe w planowaniu wieloletnim.

Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)

Kierunek działań	Możliwe działania
K1. Podniesienie poziomu oświaty i edukacji	<p>Budowa, przebudowa, modernizacja, zagospodarowanie terenów wokół obiektów oraz wyposażenie szkół i przedszkoli w sprzęt niezbędny do podnoszenia jakości edukacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> — SP w Szepietowie – doposażenie w pomoce dydaktyczne, boisko i bieżnia, plac zabaw, inne, — SP w Wojnach Krupach – remont dachu i termomodernizacja, inne, — SP w Dąbrówce Kościelnej – budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem, przystosowanie obecnej sali gimnastycznej na sale lekcyjne (przedszkole), remont korytarzy i łazienek, renowacja boiska szkolnego naturalnego i boiska wielofunkcyjnego, wyposażenie sali językowej, inne. <p>Modernizacja źródeł ciepła w szkołach na terenie gminy.</p> <p>Rozszerzenie oferty zajęć dla uczniów z dysfunkcjami, niepełnosprawnych, zagrożonych uzależnieniami, o szczególnych potrzebach.</p> <p>Promocja talentów w różnych dziedzinach: naukowych, sportowych, innych oraz uczniów i nauczycieli – opiekunów. Organizacja konkursów, stypendia, nagrody.</p> <p>Rozwój poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach podstawowych realizowanego we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami i pracodawcami oraz pracownikami firm lokalnych i krajowych. Organizacja spotkań dla młodzieży z reprezentantami biznesu.</p> <p>Rozwój współpracy krajowej i międzynarodowej szkół podstawowych.</p> <p>Doskonalenie systemu nauki zdalnej, w tym szkolenia, zakup komputerów, oprogramowania i urządzeń.</p> <p>Wspieranie powstawania i rozwoju niepublicznych placówek przedszkolnych: prywatnych i pozarządowych.</p>

<p>K2. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej</p>	<p>Urządzenie nowych terenów rekreacyjnych, np. w miejscowościach Moczydły-Stanisławowięta – otoczenie zbiornika wodnego; Wojny-Szuby Włociańskie – zagospodarowanie terenu przy zbiorniku wodnym; Wyliny-Ruś – tereny rekreacyjne ŚDS w Wylinach-Rusi; inne.</p> <p>Rozbudowa kompleksu rekreacyjnego „Glinki” w Szepietowie/Średnicy wraz z zapewnieniem ochrony bioróżnorodności na tym terenie.</p> <p>Modernizacja stadionu miejskiego.</p> <p>Utrzymanie i rozwój dotychczasowej oferty aktywności sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych i starszych. Organizacja imprez i zawodów w nowych dyscyplinach sportowych (np.: nordic walking, fitness, unihokej, piłka ręczna, koszykówka, turnieje tańca, paintball, inne.)</p>
<p>K3. Rozwój oferty kulturalnej</p>	<p>Remont, modernizacja i wyposażenie izb pamięci, świetlic i obiektów kultury, w tym GOK.</p> <p>Upamiętnienie wydarzeń, miejsc, obiektów i postaci historycznych, np. prof. Rogoyskiego, rodzin ziemiańskich (np. Skrzyszewskich) i innych osób, wagon Sybiraków i Romów, tradycje kolejowe, „mała Moskwa”, osiedle „Postrojki”, bitwa pod Moczydłami, cmentarze wojenne, inne miejsca pamięci.</p> <p>Zagospodarowanie terenu i adaptacja budynku dawnej mleczarni w Dąbrówce Kościelnej na potrzeby kulturalne i edukacyjno-rozrywkowe.</p> <p>Doposażenie zespołów artystycznych w sprzęt, instrumenty, stroje i inne akcesoria.</p> <p>Remont i doposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, rozbudowa księgozbioru.</p> <p>Kształtowanie i wzmacnianie tożsamości lokalnej.</p> <p>Ochrona i opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi.</p> <p>Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego.</p>

<p>K4. Wzmocnienie aktywności obywatelskiej</p>	<p>Wspieranie oddolnych inicjatyw społeczności lokalnej.</p> <p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami społecznymi w zakresie realizacji zadań publicznych. Powierzenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.</p> <p>Wspieranie i promowanie wolontariatu.</p> <p>Wsparcie rozwoju sieci liderów społecznych.</p> <p>Wsparcie organizacji pozarządowych nakierowane na ich usamodzielnienie się w pozyskiwaniu środków zewnętrznych i realizacji dużych projektów. Wsparcie merytoryczne, organizacyjne i prawno-księgowe organizacji pozarządowych.</p> <p>Działania z zakresu integracji międzypokoleniowej.</p> <p>Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
<p>K5. Poprawa bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego</p>	<p>Rozwój usług opiekuńczych i medycznych, np. dom seniora, dom samotnej matki, zapewnienie opieki wytechnieniowej i dziennej, centrum opiekuńczo-rehabilitacyjne, rozszerzenie działalności ŚDS w Wylinach-Rusi.</p> <p>Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy.</p> <p>Stworzenie poradni wsparcia psychologicznego dla dorosłych i młodzieży: udzielanie pomocy psychologicznej, psychiatrycznej dla młodzieży, prowadzenie systematycznych zajęć profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, profilaktyki uzależnień we współpracy ze szkołami, placówkami zdrowia, organizacjami pozarządowymi i M-GOPS.</p> <p>Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami: poradnictwo, praca socjalna, usługi asystenckie, opiekuńcze, w tym w oparciu o nowoczesne rozwiązania np. telemedycynę, realizacje programów typu „złota rączka” dla seniora (pomoc w drobnych pracach naprawczych), inne.</p> <p>Poprawa dostępności do mieszkań socjalnych.</p> <p>Promocja zdrowego, aktywnego stylu życia.</p> <p>Pomoc prawna, psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.</p> <p>Poprawa wyposażenia służb ratowniczych, w tym Ochotniczych Straży Pożarnych.</p> <p>Współpraca na rzecz walki z powikłaniami, problemami zdrowotnymi i psychologicznymi z powodu COVID-19.</p>

K6. Wzrost liczby mieszkańców gminy	<p>Rozwój wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego (głównie w miejscowościach: Szepietowo, Szepietowo-Wawrzyńce).</p> <p>Aktywny udział w rządowych programach rozwoju mieszkalnictwa.</p> <p>Wzrost liczby mieszkań komunalnych i socjalnych.</p> <p>Promocja budownictwa indywidualnego (np. okolice Dąbrowy-Gogoli, Dąbrówki Kościelnej, Średnicy-Pawłowięta, Gierałt Starych, Szepietowa, inne lokalizacje).</p> <p>Promocja gminy jako dobrego miejsca do rozwoju przedsiębiorczości, pracy i zamieszkania.</p> <p>Rozwój współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej celem lokalizacji jednostek wojskowych na terenie gminy.</p> <p>Pozyskiwanie mieszkańców powracających: seniorów i dorosłych, którzy wyjechali wiele lat temu z terenu gminy i mogliby wrócić.</p> <p>Utrzymywanie stałych kontaktów z mieszkańcami gminy, w tym studentami, którzy aktualnie zamieszkują poza gminą. Realizacja programu „Diaspora szepietowska”. Program polega na zbudowaniu relacji pomiędzy aktualnymi mieszkańcami gminy, ludźmi pochodzącymi z gminy, a mieszkającymi aktualnie poza granicami gminy lub za granicą. Celem jest promocja gminy, pozyskanie ponownie mieszkańców, pozyskiwanie nowych mieszkańców i inwestorów. W ramach działania mogłyby być organizowane coroczne zjazdy „diaspory”. Prawdopodobnie byłoby to połączone z konferencjami dotyczącymi np. rozwoju, historii gminy z udziałem naukowców, biznesmenów, polityków, liderów, którzy odnieśli sukces życiowy i pochodzą z tego obszaru. Działanie może być powiązane z działaniem: powołanie lokalnego think tanku w ramach kierunku K7.</p>
--	---

<p>K7. Wzrost jakości administracji i zarządzania</p>	<p>Inspirowanie i realizowanie projektów współpracy krajowej i międzynarodowej z otoczeniem: gminy sąsiednie, partnerskie, uczelnie, organizacje przedsiębiorców. Współpraca w ramach Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka. Powoływanie centrów usług wspólnych, utworzenie wspólnego centrum pozyskiwania środków zewnętrznych, wsparcie instytucjonalne dla organizacji pozarządowych, inne.</p> <p>Powołanie lokalnego think tanku – budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju gospodarczego (np. powstanie Rady Biznesu/Rozwoju/Szepietowski think tank), gospodarcza i intelektualna diaspora szepietowska. Powinien to być ośrodek analizy i myśli strategicznej gminy, skupiający elitę gospodarczą i intelektualną aktualnych mieszkańców oraz byłych mieszkańców rozsianych po całym świecie, lokalne stowarzyszenia i fundacje (np. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Szepietowskiej, ArtSzep, inne). Think tank powinien spełniać funkcje doradcze i konsultacyjne, wskazywać na potrzeby i wyzwania, które stoją przed gminą, pokazywać drogi rozwiązania problemów. W dłuższym okresie think tank mógłby przejąć rolę inkubatora rozwoju, wspierać współpracę w ramach Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka, umożliwiać tworzenie innowacyjnych usług i przedsiębiorstw okołorolniczych. Rozpoczęcie tworzenia lokalnego think tanku należy zacząć od budowy sieci powiązań.</p> <p>Rozwój form współpracy samorządu z młodzieżą i seniorami oraz lokalnymi organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Rozwój e-administracji i upowszechnienie korzystania z obsługi elektronicznej wśród mieszkańców.</p> <p>Rozwój narzędzi i organizacji systemu monitorowania usług publicznych oraz badania jakości usług i zadowolenia mieszkańców.</p> <p>Podnoszenie kompetencji pracowników urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych oraz wdrażanie usprawniających instrumentów zarządzania. Cyfryzacja zarządzania urzędem oraz jednostkami organizacyjnymi.</p> <p>Wdrożenie w urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych systemu zarządzania personelem, w tym w obszarze motywacyjnym.</p>
--	---

Cel. 2. Rozwój gospodarczy (G)

Kierunek działań	Możliwe działania
G1. Rozwój nowoczesnego rolnictwa	<p>Wspieranie projektów z zakresu poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych.</p> <p>Wspieranie rozwoju systemu doradztwa i podnoszenia kwalifikacji rolników.</p> <p>Wspieranie łączenia się rolników w grupy sprzedażowe, producenckie, stowarzyszenia, spółdzielnie.</p> <p>Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego.</p> <p>Wdrażanie nowoczesnych technologii opartych na produkcji rolniczej.</p> <p>Łączenie i koordynowanie wysiłków różnych partnerów biznesowych wykorzystujących gospodarczo potencjał rolniczy gminy, np. poprzez wprowadzanie nowoczesnych i innowacyjnych metod gospodarowania, rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, magazyny, chłodnie, suszarnie, mobilne mieszalnie pasz, centrum paszowe, inkubator produktu lokalnego, inne. Współpraca w ramach Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka oraz z uczelniami i instytutami badawczymi – tworzenie innowacyjnych usług i przedsiębiorstw okołorolniczych, opartych na zaawansowanych technologiach.</p> <p>Wdrażanie programów wytchnieniowych dla rolników, np. „Zastępca rolnika – system profesjonalnego zastępstwa rolnika”.</p>

<p>G2. Rozwój turystyki</p>	<p>Wsparcie rozwoju agroturystyki (np. w lokalizacjach: Wyliny-Ruś, Dąbrówka Kościelna, Szymbory, Szepietowo-Wawrzyńce).</p> <p>Tworzenie nowych produktów turystycznych, w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe i dziedzictwo kulturowe. Współpraca z sąsiednimi gminami.</p> <p>Adaptacja terenów powyroboiskowych i nieużytków oraz już częściowo zagospodarowanych na potrzeby turystyczne i rekreacyjne (np. okolice „Glinek” w Szepietowie, wyrobiska w kompleksie leśnym Wyliny, inne).</p> <p>Integrowanie produktów i atrakcji turystycznych z ofertą rekreacyjno-sportową i kulturalną gminy. Tworzenie nowych imprez, usług kulturalnych i sportowych dla mieszkańców i turystów, np.: sporty zimowe, tropy zwierząt, narciarstwo biegowe, z myślą o turystycznym wykorzystaniu.</p> <p>Utworzenie nowych szlaków dydaktycznych i turystycznych, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> — szlak dawnych Dworów Ziemiańskich: Kierznowizna (Skrzeszewscy), Szepietowo-Wawrzyńce (Kierznowscy), Szepietowo Podleśne (Kazimierz Rogoyski), Dąbrowa-Bybytki (Włodkowie), Wojny-Pogorzel (Dąbrowscy), Chorążyce (Grąbczewski), Wyliny-Ruś, inne; — montaż tablic informacyjno-edukacyjnych przywracających pamięć o miejscach historycznych, np.: Kierznowizna (resztki fundamentów), Szepietowo-Wawrzyńce (dawny park, aleje), Szepietowo Podleśne (park podworski, dawne założenie dworskie, dawna stacja kolejki), Dąbrowa-Bybytki (czworaki, ruina), Wojny-Pogorzel (budynek OSP w miejscu dworu), Chorążyce (resztki fundamentów), inne. — szlak rowerowy: „Rowerem po gminie Szepietowo”, — stworzenie innych szlaków. <p>Promocja turystyczna w oparciu o lokalne potencjały.</p>
------------------------------------	---

<p>G3. Przeciwdziałanie niedoborowi pracowników</p>	<p>Współdziałanie z samorządem powiatowym w zakresie dostosowywania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>Organizacja szkoleń dotyczących przekwalifikowania zawodowego.</p> <p>Wspieranie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, zwłaszcza z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy.</p> <p>Wsparcie i promocja kształcenia ustawicznego.</p> <p>Wsparcie i promocja ekonomii społecznej.</p> <p>Wspieranie firm w pozyskiwaniu pracowników z zagranicy.</p> <p>Promocja pracy zdalnej.</p>
<p>G4. Wsparcie i promocja przedsiębiorczości</p>	<p>Stworzenie klimatu aktywności gospodarczej pod jedną marką, np.: Park Przedsiębiorczości, Innowacyjności i Współpracy (nazwa przykładowa). Działanie skupia pod jedną marką wszystkie aktywności pro gospodarcze: szepietowski think-tank, ulgi dla firm, tereny inwestycyjne, promocję przedsiębiorczości, rozwój innowacji w rolnictwie, „szepietowska diaspora”. Wspólna marka ma zapewnić rozpoznawalność i koncentrację potencjału. Wymaga budowy serwisu informacyjno-integracyjnego (w celu promocji gospodarczej i integracji środowisk).</p> <p>Tworzenie warunków dla lokowania punktów usługowo-handlowych w mieście.</p> <p>Wykreowanie szepietowskich targów branżowych, np. produktów lokalnych (rzemiosło, żywność), „pchlich targów” lub innych.</p> <p>Współpraca w zakresie wsparcia biznesu dotkniętego skutkami pandemii COVID-19.</p> <p>Stymulowanie powstawania mikroprzedsiębiorstw oraz wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy (promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia, pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej).</p> <p>Organizacja konkursów promujących przedsiębiorczość w gminie.</p> <p>W celu promocji przedsiębiorczości opracowanie dla młodzieży gry planszowej „Biznes in Szepietowo”, typu „Monopol” lub „Eurobiznes”, ale w oparciu o zasoby powiatu i gminy Szepietowo. W tego typu grach uczestnicy stają się biznesmenami działającymi na terenie powiatu, kupują nieruchomości, zakładają i sprzedają biznesy. Uczą się potencjałów i ograniczeń gminy (tereny inwestycyjne, zasoby pracy), płacą podatki, itd.</p> <p>Wzrost dostępu do sieci Internet.</p>

Cel. 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)

Kierunek działań	Możliwe działania
S1. Poprawa systemu gospodarki odpadami	<p>Racjonalizacja gospodarki odpadami: odpady gabarytowe w aktualnym PSZOK w Szepietowie, budowa nowoczesnego PSZOK w Dąbrówce Kościelnej.</p> <p>Optymalizacja systemu segregacji i odzysku odpadów (naprawa zużytych AGD, wykorzystanie idei gospodarki cyklu zamkniętego, podnoszenie poziomu recyklingu odpadów).</p> <p>Edukacja mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami.</p> <p>Rozbudowa systemu zagospodarowania odpadów biodegradowalnych (kompostownia w Dąbrówce Kościelnej).</p> <p>Usuwanie azbestu z pokryć dachowych.</p> <p>Wspieranie biznesu wykorzystującego odpady jako surowiec do produkcji.</p>

<p>S2. Ograniczenie skutków zmian klimatu i dbałość o czyste powietrze</p>	<p>Ograniczenie niskiej emisji poprzez promocję wymiany starych pieców, termomodernizacji, zastosowania OZE wśród mieszkańców.</p> <p>Aktywne wsparcie rozwoju OZE: małe wiatraki, biogazownie, fotowoltaika, wodór, biomasa, inne.</p> <p>Montaż i wymiana na energooszczędne oświetlenia publicznego.</p> <p>Budowa zbiorników retencyjnych (np. Pułazie-Świerże, Szepietowo-Janówka).</p> <p>Promocja małej retencji, także dla celów rolniczych</p> <p>Rozbudowa sieci gazowej, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, promocja wśród mieszkańców.</p> <p>Wspieranie rozwoju punktów ładowania aut elektrycznych.</p> <p>Rozwój i promocja komunikacji rowerowej i elektrycznej.</p> <p>Zielona i niebieska infrastruktura: zwiększanie ilości zieleni zagospodarowanej, w tym tworzenie skwerów, zieleńców, nasadzeń drzew, fontanny, inne.</p> <p>Edukacja rolników na temat konieczności ograniczania nawozów sztucznych i racjonalnego wykorzystywania środków ochrony roślin, antybiotyków w hodowli zwierząt na rzecz naturalnych preparatów.</p> <p>Ochrona bioróżnorodności w gminie, ochrona cieków wodnych i zbiorników wodnych (rzeka Mień, kompleks leśny Wyliny, „Glinki” w Szepietowie, inne).</p> <p>Rewitalizacja przyrodnicza parków i obiektów cennych przyrodniczo (np. Nowe Szepietowo Podleśne, Szepietowo-Wawrzyńce, inne).</p> <p>Objęcie wybranych miejsc w gminie ochroną prawną, np. użytki ekologiczne, rezerwat Wyliny.</p>
---	--

S3. Wzrost dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	<p>Rozbudowa, przebudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków w Szepietowie.</p> <p>Uszczelnianie sieci kanalizacyjnej.</p> <p>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.</p> <p>Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody (np. Szepietowo, Średnica).</p> <p>Budowa grupowych oczyszczalni ścieków (np. Dąbrówka Kościelna, szkoła w Wojnach, Wyliny-Ruś).</p> <p>Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków.</p> <p>Modernizacja sieci wodociągowej, w tym obiektów towarzyszących; nowe podłączenia.</p>
--	--

Cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)

Kierunek działań	Możliwe działania
<p>P1. Nowoczesna polityka przestrzenna</p>	<p>Aktywne prowadzenie polityki przestrzennej w gminie – tworzenie i aktualizowanie dokumentów planistycznych (MPZP/SUiKZP) dostosowana do potrzeb mieszkańców oraz zmieniających się przepisów prawnych.</p> <p>Zmiany MPZP pod potrzeby dużych, konkretnych inwestycji z uwzględnieniem wieloletniej polityki przestrzennej.</p> <p>Uczestnictwo kadry administracyjnej w szkoleniach dotyczących kształtowania polityki przestrzennej w samorządach lokalnych.</p> <p>Stopniowa digitalizacja urzędu i zachęcanie petentów do zdalnego dostępu do załatwiania spraw administracyjnych.</p> <p>Wykorzystanie instrumentu GPR (Gminny Program Rewitalizacji) do kształtowania przestrzeni miejskiej.</p> <p>Tworzenie standardów budownictwa drewnianego i domów bez pozwoleń.</p>
<p>P2. Organizacja przestrzeni do rozwoju gminy</p>	<p>Przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne.</p> <p>Przygotowanie terenów inwestycyjnych. Rozwój obszarów aktywności gospodarczej i inwestycyjnej (tworzenie i aktualizowanie dokumentów planistycznych, pozyskiwanie i scalanie terenów, uzbrojenie i zagospodarowanie).</p> <p>Opracowanie bazy nieruchomości publicznych i prywatnych pod kątem wykorzystania pod budownictwo mieszkaniowe.</p> <p>Tworzenie możliwości lokalizacji jednostek wojskowych na terenie gminy.</p> <p>Zachęty do inwestowania w place i budynki opuszczone, zabytkowe, inne nadające się do adaptacji do nowych potrzeb na rzecz biznesu i usług społecznych (np. budynek Szepitel w Szepietowie, mleczarnia w Dąbrówce Kościelnej, zabytkowa obora w Szepietowie Podleśnym, inne).</p> <p>Aktywne zarządzanie nieruchomościami: scalanie gruntów pod inwestycje, skupowanie gruntów lub ich wymiana, utrzymanie na rzecz rolnictwa gruntów o dobrych jakościowo glebach, zachęcanie do scalania rozdrobnionych gruntów pod uprawy.</p>

<p>P3. Przestrzeń dostosowana do potrzeb mieszkańców</p>	<p>Poprawa powiązań i dostępności komunikacyjnej pomiędzy miastem Wysokie Mazowieckie a Szepietowem, Dąbrówką Kościelną, dworcem PKP i PODR w Szepietowie-Wawrzyńcach poprzez rozbudowę systemu ścieżek, ciągów, placów postojowych na samoobsługowo wypożyczane środki komunikacji (elektryczne rowery, meleksy, inne).</p> <p>Tworzenie warunków dla rozwoju komunikacji zbiorowej i indywidualnej (gminna „taxi”).</p> <p>Budowa ścieżek rowerowych we współpracy z sąsiednimi gminami, np. połączenie ścieżki rowerowej z Wysokiego Mazowieckiego do Szepietowa (w przygotowaniu), ścieżki Wyliny-Ruś – Koryciny – kompleks leśny Wyliny.</p> <p>Powiązanie istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i atrakcji kulturowych w mieście i otoczeniu, systemem ciągów pieszo-rowerowych, np. stadion miejski, Plac Słoneczny – plac zabaw, ul. Piwna – plac sportowy, ul. Lipowa przedłużona w stronę Szepietowo-Wawrzyńce, Dąbrówka Kościelna, teren rekreacyjny przy stawach „Glinki”, okolice dworca PKP: wagon Sybiraków i Romów, lokomotywa, inne.</p> <p>Dostosowanie obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Działania na rzecz wyrównywania szans osób ze szczególnymi potrzebami w tym m.in. likwidacja barier architektonicznych w budynkach i na ulicach.</p> <p>Przebudowa, remont, modernizacja i rewitalizacja obiektów i przestrzeni publicznych. Budowa sieci małej infrastruktury, w tym ławek, koszy na śmieci, elementów oświetlenia.</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. Bezpieczne przejścia przez drogę krajową i przejazdy kolejowe na trasie Rail Baltica.</p> <p>Instalacja oświetlenia i rozwój systemu monitoringu miejskiego.</p> <p>Wytyczenie sieci szlaków pieszych, rowerowych i dydaktycznych w przestrzeni miejskiej i otoczeniu.</p> <p>Poprawa jakości dróg publicznych (budowa, przebudowa, modernizacja) wojewódzkich i powiatowych (przy współpracy z władzami samorządowymi wyższego szczebla) oraz gminnych.</p>
---	---

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Ostatnia zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego została przyjęta Uchwałą Nr XXXI/215/14 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 7 października 2014 r. Wnioski i zmiany SUIKZP w ramach trwających prac aktualizacyjnych zostały uwzględnione w niniejszym rozdziale.

W dokumencie dokonano analizy uwarunkowań przestrzennych gminy z podziałem na grupy: zewnętrzne oraz wewnętrzne. Zewnętrzne są związane z komunikacją, położeniem, planowanymi inwestycjami wg Planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego oraz istniejącej infrastruktury o znaczeniu regionalnym. Wewnętrzne to m.in.: stopień objęcia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, warunki przyrodnicze, infrastruktura gminna, inne.

Gmina jest dobrze skomunikowana dzięki korzystnemu położeniu przy trasie kolejowej E75 będącej częścią Rail Baltica oraz przy drodze krajowej nr 66 i wojewódzkiej nr 659.

Obszar z przypisaną funkcją rolniczą obejmuje większość terenu gminy ok. 74%. Jest to teren wiejski gminy.

Tereny zabudowane są skupione przede wszystkim w mieście Szepietowo oraz mniejszych jednostkach osadniczych: w Szepietowie-Wawrzyńcach, Dąbrówce Kościelnej oraz grupach wsi: Wojny (Wojny-Szuby Szlacheckie i Włociańskie, Wojny-Pogorzel, Wojny-Pietrasze, Wojny-Wawrzyńce, Wojny-Piecki, Wojny-Izdebnik, Wojny-Krupy, Wojny-Pietrasze), Dąbrowy (Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Gogole, Dąbrowa-Zabłotne, Dąbrowa-Wilki, Dąbrowa-Bybytki, Dąbrowa-Tworki), Średnice (Średnica-Jakubowięta, Średnica-Maćkowięta, Średnica-Jakubowięta). Przeważa na nich zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna jest marginalna, znajduje się tylko w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce.

Zakłady produkcyjno-przemysłowe towarzyszące im magazyny i składy są skupione głównie na północy miasta Szepietowo w pobliżu torów i drogi krajowej a także na południu miasta. W pozostałych miejscach są zlokalizowane raczej punktowo.

Lesistość gminy jest niewielka – ok. 17% powierzchni całej gminy. To przede wszystkim kompleks leśny Wyliny w południowo-wschodniej części gminy oraz lasy po zachodniej stronie miasta, południowym zachodzie i na wschodzie. Pozostałe kompleksy leśne są rozproszone i niewielkie.

Na terenie gminy zostały wyznaczone strefy, które posiadają szczególne walory środowiska przyrodniczego mogące podlegać różnym formom ochrony. Przykładem jest Park

krajobrazowy w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce obejmujący park podworski, objęty ochroną prawną. Szczególne wartości ma też kompleks leśny Wyliny z lasami ochronnymi, dolina rzeki Mień, stawy tzw. „Glinki” pomiędzy Szepietowem a Średnicami, torfowisko leśne w okolicy wsi Jabłoń-Kikolskie.

W wyniku analizy uwarunkowań wyodrębniono w Studium cel rozwoju gminy oraz kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego: „Zachowanie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych i równowagi przyrodniczej, zintegrowane z procesami rozwoju społeczno-gospodarczego, daje równoważne szanse dostępu do środowiska obecnemu, jak i przyszłym pokoleniom. Dlatego też kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy oraz polityki przestrzennej muszą szczególnie uwzględniać ochronę środowiska i zasadę równoważonego rozwoju.”

Kierunki zmian wg Studium należy realizować poprzez:

1. Wskazanie strefy otwartej, w tym terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej i leśnej oraz wyznaczenie ciągów ekologicznych zasilających lokalny system przyrodniczy.
2. Ochronę terenów o najwyższych walorach do rozwoju rolnictwa.
3. Wskazanie strefy rozwojowej, jako predysponowanej do zainwestowania, w tym predysponowanych do rozwoju funkcji mieszkaniowej z usługami nieuciążliwymi związanymi również z realizacją celów publicznych (tereny mieszkaniowo – usługowe) oraz funkcji związanej z rozwojem i aktywnością gospodarczej (tereny aktywności gospodarczej).
4. Modernizację sieci dróg w gminie.
5. Budowę ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ulic o dużym natężeniu ruchu drogowego.
6. Uzupelnienie braków infrastruktury technicznej na istniejących terenach zabudowanych i wyprzedzające przygotowanie techniczne obszarów wskazanych pod zabudowę.
7. Kreowanie wizerunku gminy Szepietowo, jako ciekawego miejsca do spędzania wolnego czasu, odpoczynku itp. jest jednym z kluczowych zadań władz gminy, postulowanych również w planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

W studium ustalone zostały następujące funkcje dla obszarów gminy Szepietowo:

1. funkcja rolnicza – podstawowa,
2. funkcja mieszkaniowa – wspomagająca,
3. funkcja produkcyjno-usługowa – wspomagająca.
4. funkcja turystyczna – wspomagająca.

Na obszarze gminy wytypowano dwie główne wzajemnie przenikające się strefy funkcjonalne. Przyporządkowane zostały im tereny o wiodących funkcjach, określono również zasady zagospodarowania.

1. strefa otwarta, na której utrzymuje się dotychczasowe przeznaczenie terenów związane z produkcją rolną i leśną oraz obszary wód i nieużytków, w tym cenne przyrodniczo lub z innych względów nieodpowiednie dla inwestycji mieszkaniowych i usługowo – produkcyjnych;
2. strefa zainwestowania, w której przewidziany jest rozwój i utrzymanie istniejącej zabudowy i inwestycji.

Koncepcja modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej została oparta o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo oraz planowane zmiany tego dokumentu. Jest to zobrazowanie kierunków zmian w kształtowaniu przestrzennym danego obszaru oraz ukazanie zakładanych kierunków działań mających wpłynąć na rozwój gminy pod kątem wyznaczonych celów rozwoju.

Na terenie gminy zaobserwowano szereg barier i ograniczeń przestrzennych. Miasto Szepietowo jako ośrodek rozwijający się posiada mało gruntów gminnych, a istnieje duże zapotrzebowanie na działki pod zabudowę mieszkaniową i inwestycyjną. Otoczone jest od zachodu i południowego zachodu, częściowo na wschodzie przez obszary leśne należące do Lasów Państwowych. Pozostałe grunty (pola, łąki, pastwiska i nieużytki) należą do prywatnych właścicieli, którzy są skłonni do ewentualnej sprzedaży ziemi inwestorom, a nie gminie z uwagi na możliwość uzyskania wyższej ceny.

Od północy miasto jest ograniczone torami kolejowymi, które zwykle negatywnie wpływają na połączenie komunikacyjne między rozdzielonymi strefami miejscowości i powodują słabszy rozwój zabudowy w odciętej torami części. W Szepietowie tę część miasta zajmują głównie zakłady przemysłowo-usługowe, magazyny, składy. Na taki cel pozostaje przeznaczona ta strefa, z możliwością rozszerzenia w kierunku północnym i północno-wschodnim wzdłuż torów, również w obrębie wsi Średnica-Maćkowięta i Średnica-Jakubowięta. Możliwość usytuowania aktywności gospodarczej istnieje również na południowym krańcu miasta przy drodze do Dąbrówki Kościelnej, w Dąbrówce Kościelnej i Wojnach-Pogorzeli.

Zabudowa mieszkaniowa może być rozwijana na nielicznych działkach przy granicy lasów, w ramach intensyfikacji istniejącej zabudowy, uzupełniania na niezabudowanych działkach, nieużytkach, w wyniku podziału większych działek. Możliwa jest również intensyfikacja zabudowy poprzez wymianę jakościową zabudowy, np. budowę nowych budynków wielorodzinnych w miejsce jednorodzinnych opuszczonych, w złym stanie technicznym, oferowanych do sprzedaży, itp. Również poprzez rozbudowę, nadbudowę dostępnych budynków, w tym adaptację pustostanów.

Możliwe jest też zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych w innych lokalizacjach w sąsiednich miejscowościach (Stare Gierałty, Dąbrówka Kościelna, Średnica-Jakubowięta, Średnica-Maćkowięta, Średnica-Pawłowięta) lub miejscowościach położonych bliżej innych miast: Wysokiego Mazowieckiego lub Czyżewa.

Zaprezentowane w modelu przestrzenno-funkcjonalnym i zobrazowane graficznie działania są najistotniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy i szerszego wpływu na całe terytorium bądź znaczną część terytorium gminy. Pominięto mniejsze, lokalne działania mające zasięg ograniczony oraz działania o charakterze „miękkim”, które dotyczą całości gminy, a zostały zaplanowane w Strategii.

Niektóre rodzaje działań zostały umiejscowione ogólnie na terenie danej miejscowości, np. poprawa dostępności dla niepełnosprawnych, gdyż będzie to dotyczyło likwidacji barier na określonej przestrzeni w wielu aspektach: dostosowania budynków i obiektów, nawierzchni, oświetlenia, oznakowania i innych.

Aby uzyskać możliwie czytelny obraz rozmieszczenia działań, dla realizacji każdego celu strategicznego sporządzono oddzielną mapę. Na każdej użyto literowych symboli przyporządkowanych wytyczonym celom i kierunkom:

K – Wzmocnienie kapitału społecznego.

G – Rozwój gospodarczy.

S – Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska.

P – Kreowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców.

Cel. 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)

K1. Podniesienie poziomu oświaty i edukacji:

- Budowa, przebudowa, modernizacja, zagospodarowanie terenów wokół obiektów oraz wyposażenie szkół i przedszkoli w sprzęt niezbędny do podnoszenia jakości edukacji: SP w Szepietowie – doposażenie w pomoce dydaktyczne, boisko i bieżnia, plac zabaw, inne; SP w Wojnach Krupach – remont dachu i termomodernizacja, inne; SP w Dąbrówce Kościelnej – budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem, przystosowanie obecnej sali gimnastycznej na sale lekcyjne (przedszkole), remont korytarzy i łazienek, renowacja boiska szkolnego naturalnego i boiska wielofunkcyjnego, wyposażenie sali językowej, inne.
- Modernizacja źródeł ciepła w szkołach na terenie gminy.

K2. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej:

- Urządzenie nowych terenów rekreacyjnych, np. w miejscowościach Moczydły-Stanisławowięta – otoczenie zbiornika wodnego; Wojny-Szuby Włociańskie – zagospodarowanie terenu przy zbiorniku wodnym; Pułazie-Świerże - teren przy planowanym zbiorniku retencyjnym; Wyliny-Ruś – tereny rekreacyjne ŚDS w Wylinach-Rusi; inne.
- Rozbudowa kompleksu rekreacyjnego „Glinki” w Szepietowie/ Średnicy wraz z zapewnieniem ochrony bioróżnorodności na tym terenie.
- Modernizacja stadionu miejskiego.

Rysunek 31. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)

K3. Rozwój oferty kulturalnej

- **(K3a)** Remont, modernizacja i wyposażenie izb pamięci, świetlic i obiektów kultury, w tym GOK.
- **(K3b)** Upamiętnienie wydarzeń, miejsc, obiektów i postaci historycznych, np. prof. Rogoyskiego, rodzin ziemiańskich (np. Skrzyszewskich) i innych osób, wagon Sybiraków i Romów, tradycje kolejowe, „mała Moskwa”, osiedle „Postrojki”, bitwa pod Moczydłami, cmentarze wojenne, inne miejsca pamięci.
- **(K3c)** Zagospodarowanie terenu i adaptacja budynku dawnej mleczarni w Dąbrówce Kościelnej na potrzeby kulturalne i edukacyjno-rozrywkowe.
- **(K3d)** Remont i doposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, rozbudowa księgozbioru.

K5. Poprawa bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego

- **(K5a)** Rozwój usług opiekuńczych i medycznych, np. dom seniora, dom samotnej matki, zapewnienie opieki wytechnieniowej i dziennej, centrum opiekuńczo-rehabilitacyjne, rozszerzenie działalności ŚDS w Wylinach-Rusi.
- **(K5b)** Poprawa wyposażenia służb ratowniczych, w tym Ochotniczych Straży Pożarnych.

K6. Wzrost liczby mieszkańców gminy

- **(K6a)** Rozwój wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego (Szepietowo, Szepietowo-Wawrzyńce).
- **(K6b)** Promocja budownictwa indywidualnego (np. Dąbrowa-Gogole, Dąbrówka Kościelna, Średnica-Pawłowięta, Stare Gierały, Szepietowo, Włosty-Olszanka, inne lokalizacje).

Cel. 2. Rozwój gospodarczy (G)

G2. Rozwój turystyki

- **(G2a)** Wsparcie rozwoju agroturystyki (np. w lokalizacjach: Wyliny-Ruś, Dąbrówka Kościelna, Szymbory, Szepietowo-Wawrzyńce).
- **(G2b)** Adaptacja terenów powyrobiskowych i nieużytków oraz częściowo zagospodarowanych na potrzeby turystyczne i rekreacyjne (np. okolice „Glinek” w Szepietowie, wyrobiska w kompleksie leśnym Wyliny, inne).
- **(G2c)** Utworzenie nowych szlaków dydaktycznych i turystycznych, np.:
  - szlak dawnych Dworów Ziemiańskich: Kierznowizna (Skrzeszewscy), Szepietowo Wawrzyńce (Kierznowscy), Szepietowo Podleśne (Kazimierz Rogoyski),

- Dąbrowa-Bybytki (Włódkowie), Wojny-Pogorzel (Dąbrowscy), Chorążyce (Grąbczewski), Wyliny-Ruś, inne;
- montaż tablic informacyjno-edukacyjnych przywracających pamięć o miejscach historycznych, np.: Kierznowizna (resztki fundamentów), Szepietowo-Wawrzyńce (dawny park, aleje), Szepietowo Podleśne (park, pozostałości założenia dworskiego, dawna stacja), Dąbrowa-Bybytki (czworaki, ruina), Wojny-Pogorzel (budynek OSP w miejscu dworu), Chorążyce (resztki fundamentów), inne.
  - szlak rowerowy: „Rowerem po gminie Szepietowo”.

Rysunek 32. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 2. Rozwój gospodarczy (G)

**GMINA SZEPIETOWO
MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY**

Cel 2. Rozwój gospodarczy

Cel. 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)

S1. Poprawa systemu gospodarki odpadami

- Racjonalizacja gospodarki odpadami: odpady gabarytowe w aktualnym PSZOK w Szepietowie, budowa nowoczesnego PSZOK w Dąbrówce Kościelnej.
- Rozbudowa systemu zagospodarowania odpadów biodegradowalnych (kompostownia w Dąbrówce Kościelnej).

S2. Ograniczenie skutków zmian klimatu i dbałość o czyste powietrze

- **(S2a)** Ochrona bioróżnorodności w gminie, ochrona cieków wodnych i zbiorników wodnych (rzeka Mień, kompleks leśny Wyliny, „Glinki” w Szepietowie, inne).
- **(S2b)** Rewitalizacja przyrodnicza parków i obiektów cennych przyrodniczo (np. Nowe Szepietowo Podleśne, Szepietowo-Wawrzyńce, inne).
- **(S2c)** Objęcie wybranych miejsc w gminie ochroną prawną, np. użytki ekologiczne, rezerwat Wyliny.
- **(S2d)** Budowa zbiorników retencyjnych (np. Pułazie-Świerże, Szepietowo-Janówka).

S3. Wzrost dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

- **(S3a)** Rozbudowa, przebudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków w Szepietowie.
- **(S3b)** Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody (np. Szepietowo, Średnica).
- **(S3c)** Budowa grupowych oczyszczalni ścieków (np. Dąbrówka Kościelna, szkoła w Wojnach, Wyliny-Ruś).

Rysunek 33. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)

GMINA SZEPIETOWO
MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

Cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska

Cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)

P2. Organizacja przestrzeni do rozwoju gminy

- **(P2a)** Przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne (Dąbrowa-Gogole, Dąbrówka Kościelna, Włosty-Olszanka, Szepietowo-Wawrzyńce, Szepietowo, Stare Gierałty).
- **(P2b)** Przygotowanie terenów inwestycyjnych. Rozwój obszarów aktywności gospodarczej i inwestycyjnej (tworzenie i aktualizowanie dokumentów planistycznych, pozyskiwanie i scalanie terenów, uzbrojenie i zagospodarowanie).
- **(P2c)** Zachęty do inwestowania w place i budynki opuszczone, zabytkowe, inne nadające się do adaptacji do nowych potrzeb na rzecz biznesu i usług społecznych (np. budynek Szepitel w Szepietowie, mleczarnia w Dąbrówce Kościelnej, zabytkowa obora w Szepietowie Podleśnym, inne).

P3. Przestrzeń dostosowana do potrzeb mieszkańców

- **(P3a)** Poprawa powiązań i dostępności komunikacyjnej pomiędzy miastem Wysokie Mazowieckie a Szepietowem, Dąbrówką Kościelną, dworcem PKP i PODR w Szepietowie-Wawrzyńcach poprzez rozbudowę systemu ścieżek, ciągów, placów postojowych na samoobsługowo wypożyczane środki komunikacji (elektryczne rowery, melekсы, inne).
- **(P3b)** Budowa ścieżek rowerowych we współpracy z sąsiednimi gminami, np. połączenie ścieżki rowerowej z Wysokiego Mazowieckiego do Szepietowa (w przygotowaniu), ścieżki Wyliny-Ruś – Koryciny – kompleks leśny Wyliny.
- **(P3c)** Powiązanie istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i atrakcji kulturowych w mieście i otoczeniu systemem ciągów pieszo-rowerowych, np. stadion miejski, Plac Słoneczny - plac zabaw, ul. Piwna - plac sportowy, ul. Lipowa przedłużona w stronę Szepietowo-Wawrzyńce, Dąbrówka Kościelna, teren rekreacyjny przy stawach „Glinki”, okolice dworca PKP: wagon Sybiraków i Romów, lokomotywa, inne.

Rysunek 34. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)

GMINA SZEPIETOWO
MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY

Cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni

- ← P3a → połączenia między miejscowościami
- ← P3b → ścieżki rowerowe
- ← P3c → ścieżki pieszo-rowerowe

4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej obszaru gminy są wynikiem przeprowadzonych analiz i ściśle związane z założonymi celami i kierunkami rozwoju gminy. Są one spójne z dokumentami wewnętrznymi gminy jak Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jak też dokumentami na poziomie wojewódzkim: Planem zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego.

- Polityka przestrzenna gminy powinna być prowadzona z poszanowaniem tożsamości obszarów wiejskich i rolniczego charakteru gminy. Należy chronić dobre jakościowo gleby nie tylko poprzez racjonalne nowoczesne rolnictwo ale również niedopuszczanie do ekspansji terenów zurbanizowanych i inwestycyjnych na grunty cenne pod względem upraw jako strategiczne dla produkcji żywności.
- Należy zachować i respektować strefy zamknięte i ochronne: tereny wojskowe w Plewkach, obszar ochrony złóż kopalin, tereny ochrony konserwatorskiej – układ ruralistyczny w Dąbrówce Kościelnej, zespół kościoła św. Anny, tereny zabytkowych cmentarzy parafialnych i wojennych, założenia dworsko-parkowe, inne zabytki. Konieczna jest ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarach wiejskich (m.in. kapliczki i krzyże przydrożne).
- W celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych powinno się intensyfikować istniejącą zabudowę, uzupełniać niezabudowane działki, dokonywać podziałów. Również poprzez rozbudowę, nadbudowę i budownictwo wielorodzinne.
- Wyznaczanie terenów pod zabudowę zaleca się ściśle powiązać z planowaniem infrastruktury, należy ograniczać zabudowę rozproszoną, kosztowną w zaopatrzeniu w media, poza obszarem zabudowanym.
- W miarę możliwości i potrzeb należy scalać grunty gminne, kupować kolejne i przeciwdziałać rozdrobnieniu arealu rolniczego.
- Zalecane jest zwiększanie retencji wody poprzez budowę zbiorników, a przy planowanych inwestycjach pozostawianie możliwie dużej powierzchni biologicznie czynnej.
- Niezbędna jest kontynuacja inwestowania w rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury: sieci kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, gazowej, telekomunikacyjnej, elektroenergetycznej, w oczyszczalni ścieków, stacje uzdatniania wody, instalacje OZE zwłaszcza w postaci biogazowni i małych turbin wiatrowych, w system gospodarki odpadami.
- Wymagane jest utrzymywanie w dobrym stanie technicznym dworca PKP w Szepietowie i jego otoczenia.

- Wdrażanie krajowego i wojewódzkiego programu zwiększania lesistości powinno odbywać się poprzez zazielenianie i zalesianie w miarę możliwości terenów nieużytków, przeznaczonych do rekultywacji, innych.
- Rewitalizacja przyrodnicza parków podworskich przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy.
- Objęcie wybranych miejsc w gminie ochroną prawną, np. użytki ekologiczne, rezerwat Wyliny.
- Zaleca się wspieranie rolnictwa ekologicznego, rolnictwa zrównoważonego, zwłaszcza w sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo w celu wytwarzania wysokiej jakości żywności.
- Powinno się wspierać rozwijanie agroturystyki i ekoturystyki na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i kulturowo.
- Zaleca się wykorzystanie potencjału naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych do rozwoju atrakcyjnej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej z poszanowaniem ochrony bioróżnorodności.
- Korzystne dla rozwoju gminy będzie tworzenie powiązań i dostępności terenów cennych przyrodniczo i kulturowo z sąsiednimi gminami oraz tworzenie wizerunku gminy blisko położonej i atrakcyjnej pod kątem wypoczynku. Budowa ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, deptaków, wytyczanie szlaków turystycznych.
- Koncentracja terenów aktywności gospodarczej uciążliwej w mieście powinna mieć miejsce w pobliżu torów oraz drogi krajowej z zachowaniem wystarczającej izolacji od terenów mieszkaniowych np. zielenią, usługami nieuciążliwymi.
- Należy udostępnić mieszkańcom miasta więcej terenów do spacerów, rekreacji pieszo-rowerowej, wędrówek. Konieczne jest powiązanie deptakami i ścieżkami istniejących i planowanych przestrzeni publicznych atrakcyjnych pod względem rekreacji, sportu, wypoczynku, kultury, historii, kultu religijnego, przyrodniczym, innym.
- Zachęca się do podejmowania działań na rzecz remontów i adaptacji budynków opuszczonych, zaniedbanych, w szczególności zabytkowych lub w eksponowanych lokalizacjach.
- Niezbędne jest kontynuowanie poprawy jakości nawierzchni dróg publicznych.

5. Obszary strategicznej interwencji

5.1. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

Jedną z zasad realizacji Strategii jest integracja celów, zasobów, potencjałów, potrzeb rozwojowych i koncentracja interwencji w obszarach, gdzie są największe problemy i szanse rozwojowe. Takie podejście wymaga terytorialnej charakterystyki oraz wyznaczenia obszarów strategicznej interwencji (OSI). W ramach prac nad Strategią nie wyznaczono dodatkowych obszarów strategicznej interwencji gminy Szepietowo, poza już zdefiniowanymi w Strategii Województwa Podlaskiego do 2030 (SRWP 2030), a odnoszącymi się do obszaru gminy Szepietowo.

SRWP 2030 wyróżnia tylko jeden obszar strategicznej interwencji, który pokrywa się z obszarem gminy – tzw. „obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne”. Cała gmina Szepietowo jest ujęta w ramach tej OSI.

Zakres planowanych działań na obszarze OSI w SRWP 2030 obejmuje wachlarz instrumentów podnoszących jakość życia mieszkańców. Ma temu służyć m.in.:

- rozwój i unowocześnienie szkolnictwa począwszy od etapu przedszkolnego aż do kształcenia ustawicznego,
- rozwój infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej,
- działania dotyczące przywracania funkcji społeczno-gospodarczych obszarów wiejskich w ramach odnowy wsi,
- działania promujące przedsiębiorczość i umiejętności konkurowania na rynku pracy,
- mała retencja, zalesienia terenów nieużywanym rolniczo,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed uszczupleniem na nieuzasadnione cele nierolnicze,
- poprawa struktury obszarowej gospodarstw,
- inwestycje dotyczące produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych,
- działania dotyczące ochrony środowiska i wartości krajobrazowych,
- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, która pozwoli zachować walory przyrodnicze, w tym turystyki kwalifikowanej i ekoturystyki,
- rozwój rolnictwa na obszarach cennych przyrodniczo w kierunku produkcji żywności wysokiej jakości oraz rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego,
- działania na rzecz przestrzeni wysokiej jakości,
- aktywizacja mieszkańców szczególnie w zakresie wspierania w zdobywaniu i rozwijaniu kompetencji na wszystkich etapach życia,
- rozwój ekologicznych i zrównoważonych form produkcji rolniczej i powiązany z nimi rozwój przetwórstwa żywności wysokiej jakości.

Rysunek 35. OSI „obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne” na obszarze gminy Szepietowo

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na fakt, iż cały obszar gminy Szepietowo znajduje się w OSI „obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne”, wszystkie planowane kierunki działań i działania zaplanowane w ramach niniejszej Strategii odnoszą się do tego obszaru.

5.2. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

W ramach prac nad Strategią nie wyznaczono dodatkowych obszarów strategicznej interwencji dla gminy Szepietowo.

6. Zgodność ze strategią rozwoju kraju i województwa oraz ze strategią rozwoju ponadlokalnego

Cele Strategii powinny charakteryzować się zgodnością z celami dokumentów strategicznych na poziomie krajowym, regionalnym i ponadlokalnym. Zapewnia to spójność i koncentrację wysiłków rozwojowych różnych poziomów administracji rządowej i samorządowej.

Dokonano oceny zgodności celów Strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 (SRWP 2030), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego do 2030 (KSRR 2030) oraz strategią Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka.

Analizę zgodności przeprowadzono na poziomie celów strategicznych oraz celów operacyjnych. Wykazano zgodność Strategii z wieloma celami operacyjnymi SRWP 2030, KSRR 2030 oraz celami strategicznymi Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka.

Tabela 10. Zgodność Strategii ze strategią Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka

Cele Strategii Cele Strategii Partnerstwa	Cel. 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)	Cel. 2. Rozwój gospodarczy (G)	Cel. 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)	Cel. 4. Kreowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)
Cel strategiczny 1: Innowacyjna i zrównoważona gospodarka	X	XXX		
Cel strategiczny 2: Aktywna społeczność dla rozwoju	XXX	X	X	X
Cel strategiczny 3: Czyste środowisko i wysokiej jakości przestrzeń do życia			XXX	XXX
Cel strategiczny 4: Partnerska Ziemia wysokomazowiecka	X	XX	X	X

X - słaba i/lub pośrednia zgodność; XX - silna lub bezpośrednia zgodność; XXX - silna i bezpośrednia zgodność.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 11. Zgodność Strategii z KSRR 2030

Cele Strategii Cele KSRR 2030	Cel. 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)	Cel. 2. Rozwój gospodarczy (G)	Cel. 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)	Cel. 4. Kreowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym				
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo	XX	XXX	XX	XX
1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze				
1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska				
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych	X			
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	XX	XXX	XXX	X
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych				
2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	XXX	XX		
2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	XXX	XX	XX	XX
2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	X	XXX		
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie				
3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem	XXX			XX
3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym	X	XX		X
3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	X	X	XXX	XXX
3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej		X	X	X

X - słaba i/lub pośrednia zgodność; XX - silna lub bezpośrednia zgodność; XXX - silna i bezpośrednia zgodność.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Zgodność Strategii z SRWP 2030

Cele Strategii Cele SRWP 2030	Cel. 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)	Cel. 2. Rozwój gospodarczy (G)	Cel. 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)	Cel. 4. Kreowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)
Cel strategiczny 1. Dynamiczna gospodarka				
1.1. Przemysły przyszłości	X	XX		
1.2. Podlaski system otwartych innowacji		XXX		
1.3. Lokalna przedsiębiorczość	XXX	XXX	X	XX
1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego			XXX	X
1.5. E-podlaskie	XX			X
Cel strategiczny 2. Zasobni mieszkańcy				
2.1. Kompetentni mieszkańcy	XX	XX		
2.2. Aktywni mieszkańcy	XXX	X	X	
2.3. Przestrzeń wysokiej jakości			X	XXX
Cel strategiczny 3. Partnerski region				
3.1. Dobre zarządzanie	XX			
3.2. Kapitał społeczny	XXX			
3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne	XX		X	
3.4. Gościnny region		XX		

X - słaba i/lub pośrednia zgodność; XX - silna lub bezpośrednia zgodność; XXX - silna i bezpośrednia zgodność.

Źródło: opracowanie własne.

7. System realizacji

7.1. Zasady realizacji

System wdrażania Strategii będzie przebiegał zgodnie z szeregiem zasad. Do tych zasad należą: partnerstwo, subsydiarność, integracja i koncentracja, zrównoważony rozwój, równość i niedyskryminacja oraz cyfryzacja.

Pierwszą z zasad jest partnerstwo, które oznacza współdziałanie, współdecydowanie i współodpowiedzialność różnych podmiotów za Strategię i jej efekty na każdym z etapów wdrażania.

Drugą istotną zasadą realizacji zaplanowanych działań jest subsydiarność. Zapewnia wydatkowanie środków publicznych na możliwie najniższym poziomie administracyjnym i wykonawczym, z jednoczesnym zapewnieniem wysokiej efektywności.

Zapisy Strategii oraz system wdrażania szczególnie przypisują integracji celów, posiadanych zasobów i potencjałów oraz potrzeb rozwojowych. Takie podejście prowadzi także do koncentracji interwencji w obszarach, gdzie są największe problemy i/lub największe szanse rozwojowe.

Strategia uwzględnia w sposób znaczący aspekty ochrony przyrody, w tym klimatu. Wykorzystanie gminnych potencjałów musi odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Realizacja Strategii musi uwzględniać równość i niedyskryminację grup społecznych i osób pod żadnym względem, w szczególności: rasy, płci, orientacji seksualnej, pochodzenia etnicznego, religii, światopoglądu, wieku, statusu społecznego lub materialnego.

Rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych ułatwia współpracę i zarządzanie, umożliwia poprawę jakości życia mieszkańców gminy w wielu obszarach. W ramach realizacji Strategii planuje się wykorzystać cyfryzację do podniesienia poziomu realizacji usług społecznych.

7.2. System wdrażania

Operatorem realizacji Strategii, głównym inicjatorem całego procesu i koordynatorem działań jest gmina Szepietowo. Podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji zapisów dokumentu jest Urząd Miejski w Szepietowie. Nadzór z ramienia samorządu prowadzi będzie Burmistrz Szepietowa.

Burmistrz Szepietowa i Rada Miejska

Burmistrz ma za zadanie bieżący nadzór nad realizacją Strategii oraz inicjowanie ewentualnych korekt dokumentu. Ponadto istotnym zadaniem Burmistrza będzie zapewnienie środków na realizację działań (środki finansowe wewnętrzne, zewnętrzne). W razie konieczności Burmistrz będzie podejmował decyzje o inicjowaniu naniesienia zmian/aktualizacji Strategii.

Organem przyjmującym Strategię w formie uchwały, nadzorującym jego realizację oraz osiągane efekty jest Rada Miejska. Rada będzie pełniła rolę wspierającą w procesie realizacji i ewaluacji i będzie podejmowała uchwały dotyczące aktualizacji Strategii na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji.

Urząd Miejski i jednostki organizacyjne gminy

Urząd Miejski koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał Rady Miejskiej i zarządzeń. Realizacja działań zostanie powierzona poszczególnym wydziałom lub jednostkom organizacyjnym samorządu według ich kompetencji.

Urząd Miejski dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swoich zadań oraz jest w stanie dotrzeć do partnerów i posiada realne możliwości wpływu na zmiany otoczenia. Wszystkie koszty zarządzania, które pojawią się w trakcie wdrażania Strategii pokryte zostaną z budżetu gminy Szepietowo.

Do głównych zadań Urzędu Miejskiego należy: realizacja działań Strategii, monitorowanie jej realizacji, ewaluacja ex-ante, mid-term, ex-post, proponowanie aktualizacji Strategii, udostępnianie informacji o Strategii i promocja dokumentu, koordynacja realizacji i dysponowanie jednostkami organizacyjnymi samorządu na potrzeby realizacji poszczególnych działań, dbałość o spójność programów wykonawczych oraz konkretnych projektów z kierunkami działań i celami Strategii.

Główne zadania jednostek organizacyjnych gminy: proponowanie projektów wykonawczych, pozyskanie partnerów, kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych działań, przygotowywanie Urzędowi Miejskiemu informacji do monitorowania i ewaluacji, poszukiwanie źródeł finansowania.

Interesariusze zewnętrzni

Kluczowym elementem systemu realizacji Strategii są różni interesariusze zewnętrzni (spoza władz gminy i administracji). Należą do nich wykonawcy, partnerzy i beneficjenci planowanych do realizacji działań, czyli m.in.: inne samorządy i ich jednostki organizacyjne, instytucje państwowe, szkoły i uczelnie, instytucje badawczo-rozwojowe, instytucje otoczenia biznesu, organizacje branżowe, przedsiębiorstwa, zarządcy sieci technicznych, organizacje

pozarządowe, instytucje kultury, wspólnoty osiedlowe, służba zdrowia oraz najważniejsza grupa – mieszkańcy gminy.

7.3. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, monitoring i ewaluacja

Monitoring

Monitoring będzie prowadzony corocznie, a za jego koordynację będzie odpowiedzialny Urząd Miejski. Przygotowanie raportu z monitoringu powinno być skoordynowane z opracowywaniem raportu o stanie gminy, który powinien zawierać odniesienie do stanu realizacji Strategii.

Monitorowanie ma na celu:

- stworzenie systemu aktualizowania wiedzy o sytuacji gminy,
- ocenę stopnia realizacji działań założonych w Strategii,
- weryfikację zgodności osiągniętych celów z założeniami,
- systematyczne monitorowanie zewnętrznych źródeł wsparcia dla realizacji działań,
- korygowanie działań, w sytuacji gdy nie przynoszą one zamierzonych efektów lub w sytuacji wystąpienia zmian uniemożliwiających lub utrudniających ich realizację,
- wcześniejszą diagnozę trudności mogących mieć wpływ na realizację działań.

Podstawowy monitoring realizacji Strategii będzie odbywał się na poziomie operacyjnym, każdego roku, poprzez opis stanu realizacji zaplanowanych działań dla każdego z kierunków działań i celów, z podaniem informacji: co wykonano (w tym realizacja wskaźników przypisanych do kierunku działań), w jaki sposób uwzględniono przy realizacji działań opinie interesariuszy, jakie są/były problemy realizacyjne.

Ewaluacja

Ewaluacja będzie prowadzona na etapie ex-ante, mid-term i ex-post. Ewaluacja dotyczy realizacji Strategii oraz oceny jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego.

Ewaluacja ex-ante, jest przeprowadzana przed przyjęciem Strategii, a jej celem jest ocena trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji dokumentu.

Ewaluację mid-term należy zrealizować w roku 2026. Ewaluacja ma za zadanie stwierdzić czy Strategia spełnia oczekiwania i realizuje założone wskaźniki rezultatu. Jeśli nie, Burmistrz podejmie inicjatywę modyfikacji dokumentu.

Ewaluację ex-post należy zrealizować w roku 2031. Ewaluacja ma za zadanie stwierdzić czy Strategia spełniła oczekiwania i zrealizowano założone wskaźniki rezultatu. Może być także

elementem przygotowania nowej Strategii na lata 2030+. W ramach ewaluacji ex-post zaleca się przeprowadzenie analiz i badań w formie zbliżonej do badań wykonanych na etapie przygotowania Strategii, chyba że istotnie zmienią się uwarunkowania funkcjonowania gminy.

Burmistrz na potrzeby ewaluacji mid-term i ex-post powoła Zespół Ewaluacyjny, w skład którego wejdą reprezentanci Urzędu Miejskiego i wybranych jednostek organizacyjnych oraz reprezentanci interesariuszy: organizacji pozarządowych, biznesu, lokalni liderzy społeczni.

Aktualizacja dokumentu będzie dokonywana w przypadku, gdy taka potrzeba zostanie określona, na podstawie monitorowania, ewaluacji lub oczekiwań grup interesariuszy.

Tabela 13. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki osiągnięcia

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
Cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)							
K1. Podniesienie poziomu oświaty i edukacji	Wzrost jakości edukacji	Wyniki egzaminu ósmoklasisty - j. polski	CKE	56%	59%	Wzrost	Wzrost do poziomów co najmniej równych średnim dla kraju
		Wyniki egzaminu ósmoklasisty - j. angielski	CKE	47%	54%	Wzrost	
		Wyniki egzaminu ósmoklasisty - matematyka	CKE	44%	46%	Wzrost	
K2. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej	Wysoki poziom uczestnictwa w zajęciach sportowych	Liczba ćwiczących w sekcjach sportowych na 1000 mieszkańców	GUS	19,88	21,00	Wzrost	W roku 2018 wartość wynosiła 23,28 (przed pandemią)
	Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej	Liczba sekcji sportowych	GUS	5	8	Wzrost	Do roku 2016 liczba sekcji sportowych wynosiła 12
K3. Rozwój oferty kulturalnej	Wysoki poziom uczestnictwa w imprezach kulturalnych	Liczba uczestników imprez kulturalnych	GUS	19,3 tys. os. (rok 2019)	19,3 tys. os.	Utrzymanie	Wartość w przedziale 18,0-21,0 tys. uznaje się za wartość utrzymaną

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
	Wysoka aktywność seniorów	Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	GUS	3,90%	3,90%	Utrzymanie	Wartość w przedziale 3,7-4,1% uznaje się za wartość utrzymaną
	Poprawa czytelnictwa	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	GUS	21	60	Wzrost	Wzrost do poziomu co najmniej równego średniemu dla powiatu
K4. Wzmocnienie aktywności obywatelskiej	Wysoka aktywność obywatelska	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	GUS	3,65	4,00	Wzrost	Wzrost do poziomu co najmniej równego średniemu dla kraju
		Frekwencja w wyborach do Sejmu	PKW	59,35% (rok 2019)	62,00%	Wzrost	Wzrost do poziomu co najmniej równego średniemu dla kraju w ostatnich wyborach przed sporządzeniem oceny
K5. Poprawa bezpieczeństwa społecznego i zdrowotnego	Poprawa standardu życia rodzin	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	M-GOPS	116 (rok 2019)	90	Spadek	-
		Liczba przyznanych świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa (liczba osób)	M-GOPS	173 (rok 2019)	100	Spadek	-
	Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego	Liczba przyznanych świadczeń z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby (liczba osób)	M-GOPS	125 (rok 2019)	110	Spadek	-
	Spadek liczby przestępstw	Liczba przestępstw	KPP	52 (rok 2019)	40	Spadek	-
K6. Wzrost liczby mieszkańców gminy	Zatrzymanie migracji	Saldo migracji	GUS	minus 41,3 (średnia z lat 2018-2020)	plus 10 (średnia z lat 2028-2030)	Wzrost	-

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
	Wzrost liczby urodzeń	Przyrost naturalny	GUS	minus 25,3 (średnia z lat 2018-2020)	plus 10 (średnia z lat 2028-2030)	Wzrost	-
K7. Wzrost jakości administracji i zarządzania	Rozwinięta współpraca z innymi samorządami	Liczba zrealizowanych projektów z innymi partnerami samorządowymi	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu do roku 2030. Nie dotyczy dróg. Dotyczy nowych projektów.
	Rozwinięte uspołecznione planowanie strategiczne	Powołanie lokalnego think tanku	UM w Szepietowie	-	1	Wzrost	-
	Wzrost cyfryzacji urzędu	Liczba nowych e-usług w administracji	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	-
Cel 2. Rozwój gospodarczy (G)							
G1. Rozwój nowoczesnego rolnictwa	Rozwinięte nowoczesne rolnictwo	Liczba gospodarstw rolnych o pow. 5 ha i więcej	UM w Szepietowie	734 (rok 2019)	750	Wzrost	-
G2. Rozwój turystyki	Wzrost atrakcyjności turystycznej	Liczba nowych produktów turystycznych	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Jako produkty należy rozumieć: szlaki turystyczne, imprezy, obiekty rekreacyjno-turystyczne, inne). Wskaźnik dotyczy całego okresu do roku 2030.
	Rozwój agroturystyki	Liczba kwater agroturystycznych	UM w Szepietowie	2	8	Wzrost	-
G3. Przeciwdziałanie niedoborowi pracowników	Wzrost podaży pracy w gminie	Liczba zrealizowanych projektów dotyczących zatrudnienia i aktywizacji zawodowej oraz wsparcia dla firm	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu do roku 2030.
		Liczba pracujących w gminie	GUS	927	1050	Wzrost	-

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	GUS	247	150	Spadek	-
G4. Wsparcie i promocja przedsiębiorczości	Wzrost przedsiębiorczości	Liczba zrealizowanych projektów dotyczących promocji przedsiębiorczości	UM w Szepietowie	-	7	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu do roku 2030.
		Park Przedsiębiorczości, Innowacyjności i Współpracy	UM w Szepietowie	-	1	Wzrost	-
		Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	GUS	79	90	Wzrost	-
Cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S)							
S1. Poprawa systemu gospodarki odpadami	Nowoczesny system gospodarki odpadami	Nowoczesny PSZOK	UM w Szepietowie	-	1	Wzrost	-
	Wzrost odpadów zebranych selektywnie	Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w stosunku do wszystkich odpadów	GUS	46,40%	80%	Wzrost	-
	Eliminacja azbestu z budynków	Masa azbestu pozostała do unieszkodliwienia	Baza Azbestowa	7 621 t (2021)	1000 t	Spadek	-
S2. Ograniczenie skutków zmian klimatu i dbałość o czyste powietrze	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba inicjatyw edukacyjnych/ warsztatów/ seminariów	UM w Szepietowie	-	10	Wzrost	Jako pojedynczą inicjatywę należy rozumieć np. cykl lekcji edukacyjnych, akcję zbiórki baterii, konkursy, szkolenia, itp.
	Wzrost możliwości retencji wody	Liczba nowych zbiorników retencyjnych	UM w Szepietowie	-	2	Wzrost	-
	Wzrost bioróżnorodności	Liczba zrewitalizowanych przyrodniczo lub poddanych ochronie przyrodniczej nowych terenów lub obiektów	UM w Szepietowie	-	3	Wzrost	-

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
	Redukcja emisji CO ₂	Liczba nowych instalacji OZE w budynkach publicznych	UM w Szepietowie	-	10	Wzrost	Instalacje zamontowane od roku 2022.
		Liczba nowych instalacji OZE w budynkach prywatnych	UM w Szepietowie	-	200	Wzrost	Instalacje zamontowane od roku 2022.
		Liczba przyłączy gazowych do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	UM w Szepietowie	40	200	Wzrost	-
		Liczba dużych inwestycji w OZE: małe wiatraki, biogazownie, fotowoltaika, wodór, biomasa, inne	UM w Szepietowie	-	3	Wzrost	Dotyczy np: małe wiatraki, biogazownie, fotowoltaika, wodór, biomasa, inne.
S3. Wzrost dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Zapewnienie dostępu do sieci kanalizacyjnej	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	GUS	30,4%	50,0%	Wzrost	Wskaźnik obejmuje połączenia także do grupowych oczyszczalni ścieków.
	Zapewnienie dostępu do sieci wodociągowej	Udział osób korzystających z sieci wodociągowej w gminie	GUS	92,2%	92,2%	Utrzymanie	Wartość w przedziale 92,0-93,0% uznaje się za wartość utrzymaną
Cel 4. Kreowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P)							
P1. Nowoczesna polityka przestrzenna	Wykorzystanie instrumentu GPR (Gminny Program Rewitalizacji) do kształtowania przestrzeni miejskiej.	Uchwalony GPR	UM w Szepietowie	-	1	Wzrost	-
	Wzrost jakości przestrzeni	Liczba uchwalonych MPZP	UM w Szepietowie	9	20	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.
	Wzrost jakości administracji	Liczba szkoleń pracowników UM w zakresie gospodarki przestrzennej	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
	Cyfryzacja realizacji usług administracyjnych	Liczba nowych e-usług w obszarze gospodarki przestrzennej	UM w Szepietowie	-	2	Wzrost	-
P2. Organizacja przestrzeni do rozwoju gminy	Przygotowanie terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne	Liczba nowych przygotowanych terenów pod budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Przez przygotowanie terenu należy rozumieć jego ujęcie w MPZP lub częściowe uzbrojenie
	Przygotowanie terenów inwestycyjnych	Liczba nowych przygotowanych terenów inwestycyjnych	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Przez przygotowanie terenu należy rozumieć jego ujęcie w MPZP lub częściowe uzbrojenie
	Warunki do inwestowania w place i budynki opuszczone	Liczba wprowadzonych nowych zachęt do inwestowania w place i budynki opuszczone	UM w Szepietowie	-	3	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.
	Promocja budownictwa jednorodzinnego	Baza nieruchomości publicznych i prywatnych pod kątem wykorzystania pod budownictwo mieszkaniowe	UM w Szepietowie	-	1	Wzrost	-
P3. Przestrzeń dostosowana do potrzeb mieszkańców	Poprawa dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami	Liczba nowo dostosowanych obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	UM w Szepietowie	-	10	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.
	Wzrost jakości przestrzeni do wypoczynku	Liczba nowych terenów zieleni urządzonej i miejsc rekreacji (typu parki, zieleńce, siłownie zewnętrzne, place zabaw, skwery, itp.)	UM w Szepietowie	-	8	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.

Kierunek działań	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych	Wartość bazowa w 2020 r.	Wartość docelowa w 2030 r.	Rezultat: wzrost, spadek, utrzymanie	Komentarz
	Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej	Długość nowo wybudowanych, nowo wytyczonych lub oznaczonych dróg rowerowych, szlaków dydaktycznych, turystycznych, ciągów pieszo-rowerowych, itp.	UM w Szepietowie	-	30 km	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.
	Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych	Liczba nowych kamer monitoringu wizyjnego	UM w Szepietowie	-	5	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.
	Poprawa jakości dróg publicznych	Długość wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	UM w Szepietowie	-	20 km	Wzrost	Wskaźnik dotyczy całego okresu 2022-2030.

Źródło: opracowanie własne.

7.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej zaprezentowano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Tabela 14. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Obszar tematyczny	Dokumenty	Aktualność i spójność dokumentu/ wytyczne do sporządzania dokumentów
Gospodarka przestrzenna	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szepietowo. Ostatnia aktualizacja – Uchwała nr XXXI/215/14 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 7 października 2014 r.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej określony w Strategii został opracowany na podstawie aktualnego Studium oraz na podstawie planowanych zmian – trwa aktualizacja Studium, planowane uchwalenie – rok 2022). Ewentualne dalsze aktualizacje Studium muszą wynikać z atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy oraz potrzeby rozbudowy jej infrastruktury społecznej i komunalnej.
Gospodarka przestrzenna	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.	Na obszarze gminy obowiązuje 9 MPZP obejmujących ok. 20% gminy. W 2020 r. Rada Miejska w Szepietowie podjęła 6 uchwał a w 2021 r. 3 uchwały, dotyczące przystąpienia do sporządzenia kolejnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Celem sporządzenia planów jest m.in. ustanowienie nowych terenów inwestycyjnych wpływających na rozwój, wyznaczenie terenów do zabudowy mieszkaniowej oraz uporządkowanie zagospodarowania przestrzennego. Gmina prowadzi aktywną politykę przestrzenną – sporządzanie MPZP przebiega w zgodzie z potrzebami mieszkańców oraz zmieniających się przepisów prawnych. Gmina także uchwała lub wprowadza zmiany MPZP pod potrzeby dużych, konkretnych inwestycji z uwzględnieniem wieloletniej polityki przestrzennej. Taka polityka przestrzenna zostanie zachowana w przyszłości.
Środowisko	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Szepietowo na lata 2015-2030. Uchwała nr VII/42/15 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 24 lipca 2015 r.	Przy najbliższej aktualizacji dokumentu należy uwzględnić w szczególności zmiany wynikające z rozwoju sieci gazowej.

Obszar tematyczny	Dokumenty	Aktualność i spójność dokumentu/ wytyczne do sporządzania dokumentów
Środowisko	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szepietowo na lata 2015-2020. Uchwała Nr VII/41/15 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szepietowo na lata 2015-2020.	Celem niniejszego dokumentu jest przedstawienie zakresu działań możliwych do realizacji w związku z ograniczeniem zużycia energii oraz zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń i gazów do atmosfery. Przy najbliższej aktualizacji dokumentu należy uwzględnić w szczególności zmiany wynikające z rozwoju sieci gazowej.
Środowisko	Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Szepietowo na lata 2009-2012. Uchwała Nr XXIX/208/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 25 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Szepietowo.	Brak dokumentu. Opracowywany corocznie jest dokument pod nazwą: „Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi”. Dokument sporządzany jest w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.
Środowisko	Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szepietowo na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku. Uchwała Nr XXI/172/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 29.12.2020 r.	Opracowywane są co dwa lata raporty z realizacji programu. Dokument jest aktualny i zgodny ze Strategią. Przy najbliższej aktualizacji należy rozważyć uwzględnienie ujednoczenia części wskaźników Programu z tymi zawartymi w Strategii, a odnoszącymi się do środowiska.
Środowisko	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szepietowo na lata 2014-2032 Uchwała Nr XIV/121/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 18.03.2020 r.	Program aktualny.
Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szepietowo do 2032 roku. Uchwała Nr XX/161/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 30 listopada 2020 r.	Dokument jest aktualny i zgodny ze Strategią w zasadniczych elementach, dokument uszczegóławiający.

Obszar tematyczny	Dokumenty	Aktualność i spójność dokumentu/ wytyczne do sporządzania dokumentów
Polityka społeczna	<p>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.</p> <p>Uchwała nr XXXI/244/21 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 30.12.2021.</p>	Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.
Polityka społeczna	<p>Roczny program współpracy Gminy Szepietowo z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>Uchwała Nr XXIX/227/21 z 29.11.2021 r.</p>	<p>Program współpracy – dokument obligatoryjny przyjmowany na każdy rok. Określa formy międzysektorowej współpracy finansowej i niefinansowej oraz wyznacza priorytetowe zadania publiczne na każdy rok.</p> <p>Dokument aktualny. W kolejnych latach należy rozważyć wprowadzenie działań promujących budowanie silnych liderów społecznych w gminie.</p>
Polityka społeczna	<p>Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Szepietowo na lata 2021-2024.</p> <p>Uchwała nr XXIII/193/21 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 26 marca 2021 r.</p>	Program aktualny, zgodny z zapisami strategii i je uszczegóławiający.
Polityka społeczna	<p>Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.</p> <p>Uchwała Nr XIII/113/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 26.02.2020 r.</p>	Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.
Oświata i edukacja	<p>Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży pobierających naukę w szkołach na terenie Gminy Szepietowo.</p> <p>Uchwała Nr X/84/19 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 8.10.2019 r.</p>	Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Zabytki	<p>Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Szepietowo na lata 2020–2023.</p> <p>Uchwała Nr XV/127/20 Rady Miejskiej w Szepietowie z dn. 25.06.2020 r.</p>	Program aktualny, zgodny z zapisami Strategii i je uszczegóławiający.

Obszar tematyczny	Dokumenty	Aktualność i spójność dokumentu/ wytyczne do sporządzania dokumentów
Infrastruktura	<p>Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Szepietowo w latach 2022-2026.</p> <p>Uchwała Nr XXXI/242/21 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 30.12.2021 r.</p>	Dokument aktualny.
Finanse	<p>Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2022-2031.</p> <p>Uchwała nr XXXI/248/21 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 30.12.2021 r.</p>	Dokument zgodny z zapisami Strategii, aktualizowany na bieżąco przy zmianach otoczenia prawno-ekonomicznego.
Rozwój lokalny	<p>Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo do 2020 roku.</p> <p>Uchwała nr XXI/159/17 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 9 lutego 2017 r.</p>	Dokument nieaktualny. Należy rozważyć zaniechanie aktualizacji – jest to program o ogólnym charakterze. Niniejsza Strategia wypełnia jego rolę.
Rozwój lokalny	<p>Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Szepietowo.</p> <p>Uchwała nr XXXIII/239/18 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 19 kwietnia 2018 r.</p>	Dokument obejmuje okres do 2022 roku. Wymaga zmiany ze względu na potrzebę skorzystania z możliwości prowadzenia rewitalizacji w gminie po roku 2022. Wymagane jest sporządzenie Gminnego Programu Rewitalizacji zgodnie z Ustawą o rewitalizacji.
Rozwój gospodarczy	Program Rozwoju	Brak. Program potrzebny, opcjonalny. Powinien uwzględniać rozwój wybranych sektorów, w tym rolnictwa i branż okołorolniczych z uwzględnieniem innowacji technologicznych oraz promocję przedsiębiorczości.

Źródło: opracowanie własne.

8. Ramy finansowe i źródła finansowania

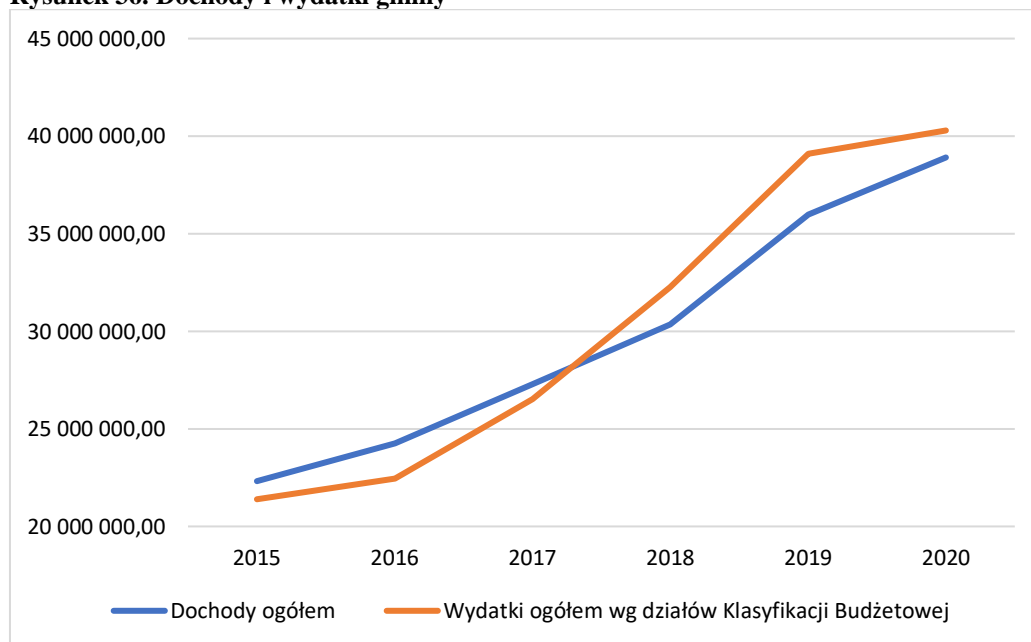
8.1. Ramy finansowe

Ramy finansowe obejmują szacunkową wysokość wydatków przeznaczonych na realizację ujętych w Strategii działań. Podstawę do określenia ram finansowych stanowi analiza dotychczasowych dochodów i wydatków, w tym analiza potencjału inwestycyjnego gminy.

W okresie 2015-2020 rosły dochody budżetu gminy, zwiększając się z 22,32 mln zł w roku 2015 do 38,91 mln zł w roku 2020 (wzrost o ponad 74%). Dochody własne wzrosły z 8,48 do 17,58 mln zł (wzrost o 107%).

W tym samym okresie wydatki wzrosły z 21,39 do 40,29 mln zł (wzrost o 88%). Wyraźnie wzrosły w tym okresie dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca: z ok. 3,1 tys. zł do ok. 5,7 tys. zł (wzrost o ok. 82%).

Rysunek 36. Dochody i wydatki gminy

Źródło: opracowanie własne podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Podstawą do określenia ram finansowych Strategii oraz wymiarem aktywności gminy w kreowaniu rozwoju lokalnego są wydatki majątkowe, w tym głównie inwestycyjne. Wydatki te stanowią od kilku lat ponad 20% wszystkich wydatków budżetowych, a średnio przez ostatnie 10 lat – 18,3%. W latach 2015-2020 średnioroczne wydatki majątkowe wynosiły 6,32 mln zł.

Tabela 15. Wydatki gminy

Ogółem [mln zł]									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
19,90	16,88	18,77	17,91	21,39	22,46	26,51	32,25	39,10	40,29
Wydatki majątkowe ogółem [mln zł]									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
5,99	1,32	3,51	1,92	4,98	1,53	2,87	6,69	11,27	10,57
Wydatki bieżące ogółem [mln zł]									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
13,91	15,57	15,26	15,99	16,41	20,94	23,65	25,56	27,83	29,72
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem [%]									
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
30,1	7,8	18,7	10,7	23,3	6,8	10,8	20,7	28,8	26,2

Zródło: opracowanie własne podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

W ostatnich latach gmina prowadziła zrównoważoną politykę budżetową, zwiększając wydatki majątkowe, dochody majątkowe (w tym ze sprzedaży majątku oraz pozyskane ze źródeł zewnętrznych). Zadłużenie gminy wynosi ok. 12 mln zł, ale wskaźniki zadłużenia są na bezpiecznym poziomie. Gmina w latach 2011-2020 pozyskała 13,7 mln zł środków europejskich w ramach dwóch perspektyw finansowych UE.

Tworząc ramy finansowe Strategii przyjęto jako potencjalne źródła finansowania projektów perspektywę finansową UE na lata 2021-2027, prognozy dotyczące stanu finansów publicznych i kluczowe perspektywy makroekonomiczne dla kraju.

Określając potencjał inwestycyjny gminy przyjęto, że poziom wydatków inwestycyjnych będzie wynosił średniorocznie ok. 20%, co przy założeniu wydatków na poziomie ok. 40 mln zł rocznie pozwala oszacować potencjał inwestycyjny na ok. 8 mln zł rocznie wg cen stałych na rok 2021. Oszacowany potencjał inwestycyjny zawiera już środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych.

8.2. Źródła finansowania

W Strategii określono cele strategiczne oraz kierunki działania gminy do 2030 roku. W celu realizacji zamierzeń niezbędne jest zabezpieczenie i pozyskanie stosownych środków finansowych. Podstawowym źródłem finansowania będzie budżet gminy. Jednak efektywność prowadzenia polityki rozwoju wymaga wykorzystania źródeł zewnętrznych.

Planowane do wykorzystania środki dotyczą następujących różnych źródeł finansowania:

- środki własne gminy,
- środki innych samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych,

- środki europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego/Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury,
- inne unijne fundusze, programy, inicjatywy np. norweski mechanizm finansowy, mechanizm finansowy EOG, programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej, FENIKS, inne,
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- środki funduszy celowych, np. Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, PFRON-u, innych,
- granty z Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarstwa Krajowego,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki jednostek organizacyjnych gminy,
- środki sektora prywatnego, w tym w ramach formuły partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne zwrotne instrumenty finansowe,
- i inne.

9. Spis rysunków i tabel

Tabela 1. Sieć gazowa w gminie Szepietowo	14
Tabela 2. Liczba i rodzaj gospodarstw rolnych w gminie w latach 2014-2019.....	19
Tabela 3. Wskaźniki przedsiębiorczości w latach 2015 – 2020.....	22
Tabela 4. Pracujący według płci w gminie Szepietowo, na tle województwa i powiatu	23
Tabela 5.. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	24
Tabela 6. Liczba ludności gminy	25
Tabela 7. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku	26
Tabela 8. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w gminie Szepietowo w latach 2014-2019.....	36
Tabela 9. Dochody i wydatki gminy	37
Tabela 10. Zgodność Strategii ze strategią Partnerstwa Ziemia wysokomazowiecka	80
Tabela 11. Zgodność Strategii z KSRR 2030	81
Tabela 12. Zgodność Strategii z SRWP 2030	82
Tabela 13. Oczekiwane rezultaty i wskaźniki osiągnięcia	86
Tabela 14. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	93
Tabela 15. Wydatki gminy	98
Rysunek 1. Położenie gminy	7
Rysunek 2. Układ dróg i kolei na terenie gminy	8
Rysunek 3. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	13
Rysunek 4. Mieszkania na 1000 mieszkańców	15
Rysunek 5. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	15
Rysunek 6. Obszar objęty rewitalizacją - miasto Szepietowo.....	16
Rysunek 7. Obszar objęty rewitalizacją - wieś Szepietowo-Wawrzyńce	17
Rysunek 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	22
Rysunek 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	24
Rysunek 10. Udział liczbowy i procentowy poszczególnych grup w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2020 roku	25
Rysunek 11. Podział mieszkańców ze względu na ekonomiczne grupy wieku	26
Rysunek 12. Przyrost naturalny	27
Rysunek 13. Saldo migracji	27
Rysunek 14. Liczba mieszkańców gminy wraz z prognozą.....	28
Rysunek 15. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	28
Rysunek 16. Liczba imprez kulturalnych w wybranych gminach	30
Rysunek 17. Liczba uczestników imprez kulturalnych w wybranych gminach	31
Rysunek 18. Udział osób, będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej [%].....	32
Rysunek 19. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	33

Rysunek 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	34
Rysunek 21. Dochód na jednego mieszkańca	37
Rysunek 22. Relacja kwoty zadłużenia w danym roku do dochodów ogółem [%]	38
Rysunek 23. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO do kwoty dochodów bieżących (w %) - średnia trzyletnia	38
Rysunek 24. Statystyka odpowiedzi na pytanie: Czy obszar gminy jest dobrym miejscem do życia i rozwoju?.....	40
Rysunek 25. Słabe strony obszaru gminy w percepcji różnych grup badanych (% odpowiedzi)	41
Rysunek 26. Silne strony obszaru gminy w percepcji różnych grup badanych (% odpowiedzi)	43
Rysunek 27. Rodzaje przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności (% odpowiedzi).....	44
Rysunek 28. Poziom zaufania młodzieży do różnych grup interesariuszy (% odpowiedzi) ...	45
Rysunek 29. Najważniejsze aspekty życia dla młodzieży (% odpowiedzi).....	46
Rysunek 30. Cele strategiczne i kierunki działań.....	49
Rysunek 31. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 1. Wzmocnienie kapitału społecznego (K)	69
Rysunek 32. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 2. Rozwój gospodarczy (G).....	71
Rysunek 33. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 3. Wzrost dostępności infrastruktury i poprawa ochrony środowiska (S).....	73
Rysunek 34. Model funkcjonalno-przestrzenny, cel 4. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni dla rozwoju gminy i podnoszenia jakości życia mieszkańców (P).....	75
Rysunek 35. OSI „obszary wiejskie, w tym przyrodniczo cenne” na obszarze gminy Szepietowo	79
Rysunek 36. Dochody i wydatki gminy	97